

Dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Lucas xcweenta Jesucristu

RgahpaDxiohs Lucas la'h Tiófilo

1 Ziahan bwiinn gudxi'hyi ra' ba xa baca'xnehza ra' ba dxyi'dxyi xteenn cweenta nin gudii'dxi loh nu garaa nin bwi'hnn Jesuhs. ²Ya basia'han ra' ba dxyi'dxyi chi loh nu zigapa'h baluu'yi ra' nin bwa'haloh garaa nin guhca desde guzohbalohon, pwihsi basia'han za ra' ba dxyi'dxyi loh nu zigapa' baluu'yi ra' nin guhcanee bidi'chi xchi'dxyi Jesuhs. ³Zi'chi gahca na'h bwi'hinna'hn lligaaba guca'xnehza'hn cweenta rii' para yu'bilu'h Daada Tiófilo, ziga guna'badxyi'dxyi'hn desde guza'lohon, ⁴tin gacabwa' lu'h xa naa dxyi'dxyi nin baluu'yi ra' ba yu'bilu'h.

**Guñi' xaanjla Dxiohs gaalaa
Jwahn nin ruro'bañnihsa**

⁵Chin guhca Herodes rrehyi distrihtu xteenn Judea la'n dxyih ra' za chi, guyuu' tuhbi bixohza nin biria'lah Zacarías nee guhca za ba tuhbi xpwiinn guehtu Abías. Ya che'hla ba biria'hlah Elizabet neezaa guhca ba llahga guehtu bixohza Arohn. ⁶Nee

nayaa gubahan garoopa ra' ba nezloh Dxiohs, bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin bwa'ha za'ca Dxiohs la'h ra' ba. ⁷Per ayi guyuu' llii'n ra' ba laasii la'h Elizabet nagahdxi chyu llii'n ba gudi'hi Dxiohs nee ya zigala bwiiñu'xa ra' ba.

⁸Guyuu' tuhbi dxyih biga'ha xgruhpo Zacarías guunn ra' ba dzi'n xteenn bixohza loh Dxiohs. ⁹Zi'chi naa xcostuumbre bixohza ra' la'n dxyih ra' chi. Gwah ra' ba tuhbi pweexta dia'han chyu guunn tucagri chu'tii guunn guxa'hla la'n guido' roo'. Per bwi'hnn tucagri la'h Zacarías. Guyu'tii ba hasta nuu bacu'ga xteenn Dxiohs tin guunn ba guxa'hla. ¹⁰Ya gaduhbi cayuhnn ba guxa'hla la'n guido', ziahan roo' bwiinn rii rwa'a' guido' chi, cabwihdxi-canaaba ra' ba loh Dxiohs. ¹¹Chi'chi baluu'yiloh tuhbi xaanjla Dxiohs loh Zacarías, zu'nchii aanjla chi lahdu derehchu xteenn bacu'ga. ¹²Chin bwa'ha Zacarías loh aanjla chi, ayi guhcabwa' ba xa ñuhnn ba taantu bidxyihbi duxa ba. ¹³Chi'chi guñi' aanjla chi, rahbi ba loh ba:
—Zacarías, ayi guidxyihbi lu'h, laasii garaa dxyi'dxyi nin

gudxi'hn-gunaaba lu'h loh Dxiohs bihnn Ñi'hn, la'llii'n che'hla lu'h chuu' ya chin gaalaa bi cwe'helah lu'h bi Jwahn, ¹⁴ya ziahxi duxa lu'h chin gaalaa llii'n che'hla lu'h neezaa bwiinn ra' dxiahxi ra' ba chin gwa'ha ra' ba la'llii'n che'hla lu'h guulaa, ¹⁵tin bado' chi gaca bi tuhbi bwiinn nin lasahca duxa loh Dxiohs. Ayi guee bi vihnnu nee nin tuhbi clahsa ñihsa nin rusuhdzi la'h bwiinn, ya zibweeza Spíritu Saantu xteenn Dxiohs lasto' bi dez chin nuu gahca bi sto' xmah bi. ¹⁶Nee zuhnn bi gusagu'dzisto' ziahan bwiinn Israel tin guibia'garii ra' ba loh Yu'bi Dxiohs.

Rahbiza aanjla chi:

¹⁷—Guzee llii'n lu'h nezloh Daada nin guixe'hla Dxiohs nee gaca bi ziga guhca tuhbi guehtu daada nin biria'lah Elías, nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs ca chieempa roo'. Zibweeza Spíritu Saantu xteenn Dxiohs lasto' bi ziga guleeza Ñi'h lasto' Elías, tin la'h bi gaba'chi za'ca bi garaa daada ra' cun llii'n ra' ba, tin guzo'badxiahga garaa ra' nin rusahcaloh loh xchi'dxyi Dxiohs. Zi'chi guunn bi cwii nasiin ra' bwiinn para dxyih nin gadzihn Daada Crixtu nin guixe'hla Dxiohs.

¹⁸Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Zacarías loh aanjla chi squii':

—¿Xa mohda gacabwa'n guchii lu'h chuu llii'n che'hla'hn tin na'h bwiñyu'hxalahn, zi'chiza che'hla'hn?

¹⁹Chi'chi rahbi aanjla chi loh ba:

—Na'h naan aanjla Gabriel, nuu'uhn loh Dxiohs. Yannah guxe'hla Dxiohs na'h ze'ldane'hn tuhbi dxyi'dxyi za'ca loh lu'h. ²⁰Per

ya ziga ayi gwachiibwen sto' lu'h ni'chin nnah ziruu'gabwih lu'h ayi gaca guñi' lu'h zia'han goopa lu'h laasii ayi gwachiisto' lu'h nin guñaan loh lu'h, ya hastayi chin gaalaa llii'n che'hla lu'h chi'chii guñi' lu'h nee dxyi'dxyi rii' zizohban nahpa gadzihn dxyih gaalaa llii'n che'hla lu'h.

²¹Ya gaduhbi cayahca ni'chi, rii bwiinn nez dihtsi chi, chi'chi bwi'hnn ra' ba lligaaba:

—¿Xixnaa cayahcata'h Zacarías la'n guido'?

²²Ya chin baria'h Zacarías la'n guido', ayila guhca ñiñi' ba loh ra' bwiinn nin riibweeza la'h ba. Chi'chi guhca'ba' ra' bwiinn chi bwa'ha ba tuhbi cohosa roo' la'n guido', ya chi'chi puura sehn zi cayuhnn ba loh ra' bwiinn cun bia'han goopa ba. ²³Ya guya'loh si bwi'hnn ba dzi'n la'n guido', chi'chi baria'h ba ziaa ba para yihdzi ba.

²⁴Chin gudii'dxi dxyih ra' rii', biin nuu llii'n Elizabet che'hla Zacarías, chi'chi ga'yu bwe'hw guyu'la'n ba, nasto' ba: ²⁵“Squii' cayuhnn Daada Dxiohs cumpañu na'h tin ayi cwe'hesto' bwiinn na'h laasii ayi guyu' llii'nahn.”

Neezaa guyu' rsohn gaalaa Jesuhs

²⁶Ya chin guhca xo'pa bwe'hw chi'chi guxe'hla'ga'h Dxiohs xaanjla Ñi'h nin laa Gabriel loh tuhbi guihdxyi nin laa Nazaret nin nuu lahda lahda guihdxyi ra' nin nuu rregiohn Galilea, ²⁷tin guñi' aanjla chi loh tuhbi dxa'pa nin laa María. Ya dxa'pa chi nagahdxi guidxi' ndxi'hw la'h bi neezaa guyu'-guya'zi bi dxyi'dxyi tin

guchinaa bi tuhbi bi'nxtuhbi nin laa Joseh. Ya Joseh chi naa llahga tuhbi guehtu rrehyi chieempa roo' nin biria'lah Davihd. ²⁸Chin guyu'ttii aanjla chi hasta nuu María, chi'chi rahbi ba loh María:

—Chaan María, dichohsa duxa lu'h laasii gulii Dxiohs yi'h loh garaatii' gunna'h nin rii guidxyiyuh, zuhnn Ñi'h compahñu yi'h, zahcaneé Ñi'h yi'h.

²⁹Ya chin bwa'ha María cañi' aanjla chi dxyi'dxyi ra' chi loh bi, badxyigaa' bi pur nin guhdzi ba loh bi, ya bwi'hnn bi lligaaba: “¿Xixni'ca cañi' ba loon?” ³⁰Chi'chi rahbi laga'h aanjla chi loh bi:

—Ayi guidxyihbi lu'h María, Dxiohs gulii yi'h zuhnn Ñi'h compahñu yi'h. ³¹Yannah baca'dxiahga dxyi'dxyi rii' María. La'lu'h gu'a llii'n, ya chin gaalaa xbado'yi'hn lu'h chi cwe'helah lu'h bi Jesuhs. ³²Laasii gaca bi tuhbi bwiinn nin mahzi lasahca, neezaa guñi' bwiinn la'h bi naa bi Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa', nee gacaza bi rrehyi ziga guhca guehtaguhla xtatiitaroo bi nin biria'lah Davihd nin guhca rrehyi ca chieempa roo', ³³tin guinabwa' bi loh garaa ra' bwiinn Israel nee tin guinabwa'za bi gaduhbitii' chieempa, ya ayi chuu dxyih garia'h bi guelrnabwa' chi.

³⁴Chi'chi gunaabadxyi'dxyi María loh aanjla chi squii':

—¿Xa garia'caa dee' ziga ayi cane'hn nin tuhbi ndxi'hw?

³⁵Chi'chi rahbi aanjla chi:

—Gacan pur gadzihn Spíritu Saantu loh lu'h; Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin nuu dxibaa'

guunn Ñi'h yi'h zigazi guidu'bi lu'h xcahyi. Ni'chin llii'n lu'h nin gaalaa gaca bi tuhbi bwiinn saantu, ya zibwe'helah bwiinn la'h bi Llii'n Dxiohs. ³⁶Neezaa tuhbi lasaa' lu'h nin laa Elizabet la'ba nu'a llii'n la ayi xi guunn nicala guyu'xa ba. Ziga rahbi ra' bwiinn ayi ñuu' llii'n ba nee nnah guhca la xo'pa bwe'hw nuu llii'n ba. ³⁷Para Dxiohs garaatii' rahca; ayi nin tuhbi cohca nin guunn gahn la'h Ñi'h.

³⁸Ya chi'chi rahbi María:

—Ziga naan xmooza Dxiohs, ¿ta na'h chi'hn gu'nnahn ayi soobaa xchi'dxyi Dxiohs?

Chi'chi baria'h aanjla chi ziaa chi'h ba par dxibaa'.

María gwahguia'ha cuun Elizabet

³⁹Ya la'n dxyih ra' chi carrih biria'hn María, zee bi tuhbi guihdxyi bitu'hn nin rii la'n dahan Judea, ⁴⁰ya chin badzihn bi, lwehgu guyu'ttii bi yihdzi Zacarías, chi'chi bagahpaDxiohs bi Elizabet. ⁴¹Ya chin bihn Elizabet xchi'dxyi María, biñi'bi llii'n ba sto' ba, chi'chi gwadxah la'n lasto' Elizabet Spíritu Saantu, ⁴²chi'chi guñi' ba jweersi, rahbi ba loh María: —Dxiohs bwi'hnntaa'yi yihca lu'h mahziru que gunna'h ra' nin rii guidxyiyuh neezaa llii'n lu'h bwi'hnntaa'yi Ñi'h yihca bi. ⁴³Chyuulla naan ni'chin nin ze'guia'h xmah Xchiohsa'hn na'h. ⁴⁴Bwa'ha, chin bihna'hn xchi'dxyi lu'h, biñi'bi llii'nahn sto'n taantu riahxi bi. ⁴⁵Baayi yi'h bwi'hnntaa'yi Dxiohs yihca lu'h sahca nin gwachiisto' lu'h xchi'dxyi Ñi'h, zuhnn Ñi'h soobaadxyi'dxyi nin gunnah Ñi'h loh lu'h.

⁴⁶ Chi'chi rahbi María:
 Cun gaduhbi xahlma'hn rñi'n
 jweersi roo nahpa Dxiohs
⁴⁷ ya lasto'n riahxin xcweenta
 Dxiohs nin guhlda'h na'h loh
 duhlda,
⁴⁸ laasii Dxiohs gulii na'h, nicala
 ayi gaca lasahca'hn, per
 zuhnn Ñi'h compahñu na'h.
 Desde nnah chychi'hzi bwiinn
 nin guibahan loh guidxyiyuh
 guiñi' ba
 pur taantu nin bwi'nntaa'yi
 Dxiohs na'h loh garaa
 gunna'h nin rii guidxyiyuh,
⁴⁹ laasii Dxiohs nin nahpa garaa
 guelrnabwa' la'Ñi'h bwi'hnn
 ziahan cohsa roo' para na'h,
 saantu duxa naa lah Ñi'h,
⁵⁰ ya nahpa zalahsasto' Ñi'h la'h
 bwiinn nin guidxyihbi xchi'dxyi
 Ñi'h tin guzo'badxiahga ra' ban.
 Nicala hasta mahzi bwiinn
 chieempa nee nicalaza
 biñi'n nin nagahdxi gaalaa
 zalahsasto' Ñi'h,
⁵¹ ya la'h Ñi'h baluu'yi Ñi'h
 rnabwa' Ñi'h, bacu'dzi Ñi'h
 la'h ra' bwiinn nin ruhnn
 lligaaba nayaachi,
⁵² ya babwe'he Ñi'h la'h ra' bwiinn
 nin lasahca, nin gunabwa'
 tin dxiu'garii ra' bwiinn nin
 nado'laa'dzi
 tin guinabwa' ra' ba xlugahri ra'
 bwiinn ra' chi.
⁵³ La'Ñi'h badi'hila cohsa za'ca la'h
 bwiinn nado'laa'dzi,
 ya bwiinn nin nuu xi rahw Ñi'h
 nin ruhnn lligaaba ayi xi
 xchi'hnn ba la'hÑi'h la'hza
 Ñi'h gule'caala la'h ra' ba
 tuhbi lahdu

tin ayi xi guica'ha ra' ba.
⁵⁴ Bwi'hnn Ñi'h cumpahñu la'h ra'
 bwiinn Israel nin naa xpwiinn
 Ñi'h,
 ayi bia'ldasto' Ñi'h nahpa
 balahsasto' Ñi'h la'h ra' ba,
⁵⁵ laasii guzi'guehlda Dxiohs
 gacanee Ñi'h la'h xtatiita
 Abrahn nu'h cun neezaa
 garaa llahga ba.
⁵⁶ Ya bia'han María chohnna
 bwe'hw yihdzi Elizabet, chi'chi
 babia'garii bi para lahdxyi bi.

**Ya badzihn dxyih guulaa Jwahn
 nin guro'bañihsa la'h ra' bwiinn**

⁵⁷ Ya chin badzihn dxyih nin
 guulaa llii'n Elizabet, chi'chi guulaa
 tuhbi ndxi'hw. ⁵⁸ Chi'chi gwah
 garaa xpisihn ba cun lasaa' ra' ba
 gwagua'a' laasii riahxinee ra' ba
 la'h ba pur basaa'n Dxiohs guyuu'
 llii'n ba. ⁵⁹ Ya chin guhca xuhna
 dxyih chi'chi gwah ra' ba tin baca'h
 ra' ba tuhbi bwa' tihxi bi hasta naa
 bi ndxi'hw ziga tuhbi sehn tin para
 gacabwa' bwiinn naa bi xpwiinn
 Dxiohs. Ya la'h ra' ba guclaa'dzi
 ra' ba ñuzo'ba ra' ba lah bi ziga laa
 xpah bi. ⁶⁰ Chi'chi rahbi xmah bi:
 —Aaca, ayi guiria'lah bi Zacarías,
 lah bi soobaa guiria'lah bi Jwahn.
⁶¹ Chi'chi rahbi garaa lasaa' ba:
 —Ayi nin tuhbi lasaa' lu'h nin laa
 Jwahn.
⁶² Chi'chi bwi'hnn ra' ba sehn loh
 xpah bado'yi'hn chi tin guidu'hun
 xa xclaa'dzi ba guiria'lah llii'n ba.
⁶³ Chi'chi gunaaba xpah bi tuhbi
 dxihtsi tin baca'h ba: “Lah bi laa
 Jwahn.”
⁶⁴ Ya chin guya'loh baca'h Zacarías
 loh dxihtsi chi rñi'n Jwahn guiria'lah

bado'yi'hn chi, chi'chi lwehgusi
bañi' ba, ya guzohbaloh cañi' ba
jweersiroo' nin nahpa Dxiohs.

⁶⁵Chin bwa'ha garaa lasaa' ba nin
rii gadiidxi la'Zacarías bañi', chi'chi
badxyigaa' duxa ra' ba. Ya garaatii'
cohsa ra' rii' bidi'chin gaduhbi la'n
xtahan ra' bwiinn Judea. ⁶⁶Ya garaa
ra' nin bihn ra'n, bwi'hnn ra' ba
lligaaba, neezaa gunaabadxyi'dxyi
loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Xiila'h guunn biñi'n rii' ze'
dxyih?

Zi'chi guñi' ra' ba laasii rluu'yitii
xa cayahpa Dxiohs la'h bi, ⁶⁷ya
gwadxah lasto' Zacarías Spíritu
Saantu xteenn Dxiohs, guzo'baloh
cañi' ba dxyi'dxyi ra' nin badi'hi
Dxiohs la'h ba, rahbi ba:

⁶⁸Zuxchilli Dxiohs nin nuu dxibaa'
rahpa Ñi'h la'h bwiinn Israel
saca nin bie'guia'ha Ñi'h cuun
ra' ba

tin bie'gata'h za Ñi'h la'h ra' ba
loh xtuhlda ra' ba.

⁶⁹Nee guxe'hla Ñi'h tuhbi bwiinn
nin ze' galda'h la'h nu'h loh
duhlda,

ya gaca bwiinn chi llahga
guehtu Davihd nin guhca Ñi'h,
xpwiinn Dxiohs.

⁷⁰Dxi' daada chi tin soobaa
dxyi'dxyi nin guñi' daada ra'
nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs
nahpa dxi' ba,

⁷¹tin guta'h Ñi'h la'h nu'h loh ra'
nin rdxihldxinee la'h nu'h,
neezaa nin ruhnn ñalaa'dzi loh
nu'h,

⁷²tin ta'h nu'h ziga guhdzi Ñi'h
loh ra' xtatiita guldoos' ra'
nu'h ziga zuzaloh Ñi'h
xchi'dxyi Ñi'h.

⁷³Dxyi'dxyi chi nin guyu'tii Ñi'h
guelrzi'guehlda cun guehtu
xtatiita Abrahñ nu'h.

⁷⁴Zulda'h Ñi'h la'h nu'h loh nin
rdxyi'chinee la'h nu'h, tin ayi
guidxyihbi nu'h guidi'hnn
nu'h xtsi'n Ñi'h,

⁷⁵tin gazo'badxiahga nu'h
xchi'dxyi Ñi'h neezaa
gantsii'hi lasaa' nu'h gaduhbi
chieempa nin guibahan nu'h.

⁷⁶Ya yi'h, xii'hihn —rahbi
Zacarías— ziria'lah lu'h
daada nin rñi' xchi'dxyi
Dxiohs nin nuu dxibaa',
tin guzee lu'h chegui'hnn
za'ca lu'h xneziuh Daada nin
guixe'hla Dxiohs,

⁷⁷tin gacabwa' bwiinn lasaa'
ra' nu'h gusia'pitii Dxiohs
xtuhlda ra' ba, tin ta'h ra' ba
lohon.

⁷⁸Gaca zi'chi laasii galahsasto'
Dxiohs la'h ra' ba.

Gacan ziga tuhbi lla'ñih nin
rarah gue'la chi'chi dxi'
gubihdxyi guicah guiya' ñi'h,

⁷⁹tin dxia'ñih hasta rii' ra' bwiinn
nin zohba loh nacahyi pur
xcweenta duhlda,

nee cun neezaa nin nuu ra'
xpacaala guelguhchi, tin
guluu'yi Daada chi xa guzoo
nu'h neziuh hasta cwidxiisto'
nu'h.

⁸⁰Ya chin guroo' Jwahn llii'n
Zacarías, guhca nasiin bi laasii nuu
dzi'tsi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs
lasto' bi, neezaa guyuu' bi loh
dahan desierto hasta chin badzihn
dxyih baluu'yiloh bi loh ra' bwiinn
Israel tin guñi' bi xchi'dxyi Dxiohs
loh ra' ba.

**Chin guulaa Crixtu nin naa Llii'n
Dxiohs**

(Mt. 1.18-25)

2 Ya la'n dxyih ra' chi gunabwa' rrehyi Augustu César gucahlah garaatii' bwiinn guidxyiyuh loh xchihtsi ba. ²Dee guhca mweer censo nin guhca loh nin naa Cirenio gobernador xteenn Siria. ³Ya ziga garaatii' ra' bwiinn nahpa chee ra' ba nez lahdxyi ra' ba ziga nez hasta bie'roo' cada tuhbi ra' ba tin guicahlah ra' ba, ⁴ni'chin baria'h Joseh guihdxyi Nazaret xteenn Galilea, tin gwha ba guihdxyi Belehn xteenn Judea hasta guulaa guehtu Davihd hasta guulaa za ba, nee naa za ba llahga guehtu Davihd naa Joseh, ⁵tin gwanee ba María nin guica'ha ba tin guicahlah garoopa ra' ba ri'chi, ya María la'bi nu'a llii'n la. ⁶Gaduhbi nuu ra' ba ri'chi badzihn dxyih nin guulaa llii'n María. ⁷Ni'chin naa mweer tuhbi llii'n María nin guyuu'. Ya chin guulaa bado'yi'hn, chi'chi batu'bi María la'h bi lahdxi, chi'chi gudxinxi ba la'h bi la'n canua hasta rahw ra' guidxa'h laasii baprah yuu' nin rahlla guca'ha ra' bwiinn, ayi ca ñia'han ra' ba.

Xaanjla ra' Dxiohs neezaa baxtohra ra'

⁸Ya gahxu loh dahan guihdxyi Belehn riiyahpa ra' baxtohra lli'hyi gue'la. ⁹Ya tuhsi goolpi baluu'yiloh tuhbi xaanjla Dxiohs loh ra' ba, bazia'ñih aanjla chi xpie'ñih Dxiohs gaduhbi hasta rii ra' baxtohra chi ya bidxyihbi duxa ra' ba, ¹⁰chi'chi rahbi aanjla chi loh ra' ba:

—Ayi guidxyihbi tu, laasii na'h ze'ldane'hn tuhbi dxyi'dxyi za'ca para la'h tu, ya cun dxyi'dxyi ra' rii' ziahxi garaatii' bwiinn, ¹¹laasii nnadxyih guulaa tuhbi bado' loh guihdxyi xteenn guehtu Davihd ya bado' chi ze'gata'h la'h tu loh duhlida ya la'h Ñi'h naa Crixtu nin naa Daada. ¹²Ya dee naa tuhbi sehn para la'h tu, tin gadxeela tu bado'yi'hn chi la'n tuhbi yuu' hasta rii ra' guidxa'h, du'bi bi lahdxi.

¹³Ya chi'chi tuhsi goolpi baluu'yiloh mahzi ziahanroo aanjla nin cañi' xa lasahca duxa Dxiohs, ya rahbi ra' ba:

¹⁴Zuxchilli Dxiohs nin nuu dxibaa' neezaa dxyiiriisto' ra' bwiinn nin riahxinee la'h Ñi'h.

¹⁵Ya chin bacah ra' aanjla chi dxibaa', chi'chi guñi'nee lasaa' ra' baxtohra, rahbi ra' ba:

—Gulcho'ho guihdxyi Belehn, tin chodia'ha nu'h nin guhca ri'chi, nin guñi' xaanjla Dxiohs loh nu'h.

¹⁶Ya chi'chi zee ra' ba carrih, seguihdu badxeela ra' ba María cun Joseh, cun bado'yi'hn na' Ñi'h la'n canua hasta rahw ra' guidxa'h. ¹⁷Ya chin bwa'ha ra' ba la'h bado'yi'hn cun María cun Joseh, chi'chi gudxixtee' ra' ba nin guhdzi xaanjla ra' Dxiohs loh ra' ba. ¹⁸Ya garaa bwiinn nin bihn dxyi'dxyi nin cañi' ra' baxtohra badxyigaa'loh ra' ba. ¹⁹Per María gulu'cha'yi dzi'tsi ba garaatii' dxyi'dxyi ra' rii' sto' ba, cayuhnn si ba lligaaba pur xcweenta dxyi'dxyi ra' chi. ²⁰Ya seguihdu gubia'garii ra' baxtohra stuhbi bweelta hasta riiyahpa ra' ba lli'hyi. Cagadi'hi za ra' ba guelzuxchilli la'h Dxiohs pur garaa

nin bihn ra' ba cun garaa za nin bwa'ha ra' ba, tin garaa nin guhdzi aanjla loh ra' ba guhcan.

Chin gwane Joseh cun María bado'yi'hn soobaalah bi

²¹Chin guhca xuhna dxyih, chi'chi baca'h ra' ba tuhbi bwa' tihxi bi hasta naa bi ndxi'hw chi'chi bazo'ba ra' ba lah bi Jesuhs, lahghaca nin guhdzi aanjla chi loh María chin nagahdxi gaalaa llii'n ba.

Gwane ra' ba la'h bado'yi'hn loh Dxiohs

²²Ya chin bazaa' dxyih biaa tihxi gunna'h nin guulaa llii'n ñi'h ziga rnabwa' xlehyi Moisehs, chi'chi gwane ra' ba bado'yi'hn chi nez guihdxyi Jerusalehn la'n guido' roo' nin nuu guihdxyi chi tin gunaaba-gudxi'hn ra' ba gacanee Dxiohs la'h Ñi'h gaduhbi nin guibahan Ñi'h. ²³Bwi'hnn ra' ba squii' laasii zi'chi caa loh xlehyi Moisehs: “Garaa llii'n galoh tu nin naa biñi'n ndxi'hw cwii ra' tu bi tin guunn bi xtsi'n Dxiohs.” ²⁴Ya neezaa badi'hi ra' ba loh Dxiohs ziga nin caa loh xlehyi Moisehs; chiohpa gulchieh o chiohpa palohmma.

²⁵Ya la'n dxyih ghaca chi guyuu' tuhbi bwiinn nin biria'lah Simeohn loh guihdxyi Jerusalehn. Guhca ba tuhbi bwiinn nayaa, bazo'badxiahga ba garaa xchi'dxyi Dxiohs, ya cabweeza ba dxi' Crixtu dxie'gata'h la'h ra' bwiinn Israel, neezaa rbweeza Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ba. ²⁶La'Spíritu Saantu badi'hi roohn gwa'hxgah ba loh Crixtu

nin guxe'hla Dxiohs antes gachi ba. ²⁷Bwiinn rii' la'ba badzihn la'n guido' guxe'hla Spíritu Saantu la'h ba, ri'chi zuu ba chin badzihn xpah bado'yi'hn cun xmah Ñi'h la'n guido' chi tin guunn ra' ba ziga nin caa loh xlehyi Moisehs, ²⁸ya ri'chi cabweeza Simeohn, ya chin bwa'ha ba loh bado'yi'hn, chi'chi gudi'dzi ba la'h Ñi'h, chi'chi guza'loh cañi' ba xa chuhla naa Dxiohs, rahbi ba:

²⁹Daada Dxiohs, nicala nnah gusaa'n lu'h na'h garia'han loh guidxyiyuh, tin nnah riahxi'hn baza'loh lu'h dxyi'dxyi nin gunah lu'h loon, ziga naan xmooza lu'h,

³⁰laasii nnah caywa'haloon Crixtu nin guxe'hla lu'h ze'gata'h la'h nu loh duhlda.

³¹Bazuh lu'h Ñi'h delaanta loh garaa bwiinn guidxyiyuh,

³²laasii la'h Ñi'h naa bia'ñih nin guzia'ñih yihca snuhn ra' bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel,

ya pura xcweenta Ñi'h ziñi' bwiinn guidxyiyuh chuhla naa bwiinn Israel.

³³Ya Joseh cun xmah Jesuhs badxyigaa' ra' ba saca dxyi'dxyi nin bihn ra' ba pura xcweenta Ñi'h.

³⁴Ya chi'chi bwi'hnntaa'yi Simeohn yihca Joseh cun xmah Jesuhs, chi'chi rahbi Simeohn loh María:

—Bwa'ha, nin zeegui'hnn bado'yi'hn rii' ziahan bwiinn Israel chebiiga ra' ba loh xquelña'ñih Dxiohs, zi'chi ghaca pur la'h bi zuñihchi ziahan ra' ba. Zahca bi ziga tuhbi sehn, ya ziahan bwiinn childxinee la'h bi ayi chechiisto' ra' ba xchi'dxyi bi, ³⁵ya zi'chiza

zuluu'yi ziga ruhnn cada tuhbigah ra' ba cuun lligaaba nin nuu lasto' ra' ba; garaa dee' gusahcazii yi'h, María. Chuu guelnalasa roo la'n lasto' lu'h ziga tuhbi spahda naa nin tiidxilahga sto' lu'h.

³⁶Zuu gahcaza tuhbi naani'hnn nin biria'lah Ahnna ri'chi, rñi' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin ze'yaalda gaca. La'h ba naa llii'ndxa'pa Fanuehl nin naa xjwamihiyi Ahser. Bwiinn guhla la ba; bachinaa ba chin guhca ba dxa'pwi'hn, gahdzi yihza gubahnee ba che'hla ba, chi'chi bia'han ba viuhda. ³⁷Naa ba tuhbi gunna'hviuhda nin nuu ochenta y cuatro yihza, ayi baria'tii' ba la'n guido'. Dxyih-nague'la gudihdxyi-gunaaba ba gacanee Dxiohs la'h ba, nee ziahanza bweelta bacwaa'han ba ayi gudahw ba tin gudihdxyi-gunaaba ba loh Dxiohs. ³⁸Ya gwabiiga ba loh Joseh cun xmah Jesuhs, badi'hi ba guelzuxchilli loh Dxiohs laasii badzihn Crixtu nin ze'galda'h la'h ra' bwiinn loh duhlda. Chi'chi guzo'baloh cañi' ba loh ra' bwiinn nin rii' la'n guido', rabhi ba:

—La'Crixtu nin ze'gata'h la'h nu'h loh duhlda la'Ñi'h badzihn loh guidxyiyuh.

Chin gubia'garii ra' ba para loh guihdxyi Nazaret

³⁹Ya chin baza'loh ra' ba garaa nin caa loh xlehyi Moisehs, chi'chi babia'garii ra' ba para nez Galilea, hasta naa loh guihdxyi Nazaret, hasta naa lahdxyi ra' ba. ⁴⁰Ya bado'yi'hn mahzi ze'roo' Ñi'h mahziza ze'yahpa Ñi'h jweersi,

ze'yahca nasiin Ñi'h de garaatii' cohsa za'ca, ziga cayahcane Xtaada Dxiohs Ñi'h la'h Ñi'h.

Chin guyu'tii Jesuhs la'n guido' roo' nin nuu guihdxyi Jerusalehn

⁴¹Ya Joseh cun María xmah Jesuhs cada tuhbigah yihza riah ra' ba loh guihdxyi Jerusalehn chin rahca lañih paascu. ⁴²Ya chin guyu' Jesuhs tsi'h bichiohpa yihza, chi'chi gwah ra' ba nez loh guihdxyi Jerusalehn, ziga naa costuumbre lañih chi. ⁴³Ya chin guya'loh lañih chi, chi'chi gubia'garii ra' ba ya ayi bwa'ha ra' ba bia'hancaa Jesuhs guihdxyi Jerusalehn. ⁴⁴Ya bwi'hnn ra' ba lligaaba zie' Jesuhs lahda ra' bwiinn, nee ziga naa la tuhbi dxyih nehza ziagazah ra' ba, chi'chiyi badxi'hyi ra' ba la'h Jesuhs loh ra' lasaa' ra' ba neezaa loh ra' nin nu'nbwa' ra' ba. ⁴⁵Per cun ayi badxeela ra' ba la'h Jesuhs, nahpa gubia'garii ra' ba para loh guihdxyi Jerusalehn tin bagadxi'hyi ra' ba la'h Ñi'h. ⁴⁶Ya chin biohna dxyih cagadxyi'hyi ra' ba la'h Ñi'h, chi'chiyi badxeela ra' ba la'h Jesuhs la'n guido' roo' guihdxyi Jerusalehn, zohba Ñi'h lahda nuhn mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, cagaca'dxiahga Jesuhs neezaa canaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba, ⁴⁷ya garaa nin bihn xchi'dxyi Ñi'h badxyigaa' ra' ba taantu nasiin Jesuhs neezaa xa rusia'garii Ñi'h dxyi'dxyi loh ra' mwehsu ra' chi. ⁴⁸Ya chin bwa'ha Joseh cun xmah Jesuhs la'h Ñi'h, chi'chi badxyigaa' za ra' ba, chi'chi rabhi xmah Ñi'h loh Ñi'h:

—Xii'hihn, ¿xixnaa bwi'hnnee lu'h na'h zi'ca? Bwa'ha, xpah lu'h neen na'h iblaaca riacahsto' nu yi'h!

⁴⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa ayi gaann tu ca gadxeela tu na'h? ¿Tayi gaann tu na'pa zu'nnahn xtsi'n Xpaa'n nin nuu dxibaa'?

⁵⁰Per la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra' ba nin guhdzi Jesuhs loh ra' ba. ⁵¹Ya seguihdu gubia'gariinee Jesuhs la'h ra' ba nez guihdxyi Nazaret, bazo'badxiahga Ñi'h xchi'dxyi ra' ba. Nee xmah Ñi'h gulu'cha'yi si ba dxyi'dxyi ra' chi la'n lasto' ba. ⁵²Ya despwehsi zezah zeyahca nasiin Jesuhs nee zezah za zeroo' ru Ñi'h. Riahxinee Dxiohs la'h Jesuhs zi'chi gahca za riahxinee bwiinn la'h Ñi'h.

Guelruluu'yi xteenn Jwahn nin baro'bañihsa

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 La'n dxyih ra' chin guhca tsi'ñu yihza naa Tiberio César rrehyi, Ponciu Pilahtu naa gobernador xteenn Judea; Herodes naa gobernador guihdxyi Galilea; Felipe, bwihtsi Herodes, naa gobernador guihdxyi Iturea cun guihdxyi Traconite; nee neezaa Lisantias naa gobernador guihdxyi Abilinia. ²La'n dxyih gahca ra' chi naa Anahs neezaa Caifahs bixohza roo' xteenn guido' roo' guihdxyi Jerusalehn. La'n dxyih gahca ra'za chi nuu Jwahn, Ilii'n Zacarías, loh dahan, tin guñi'nee Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'h Jwahn. ³Ni'chin guca'nzaa Jwahn garaa ra' guihdxyi nin rii gadiidxi guii'w Jordahn. Ri'chi baluu'yi ba

nahpa gusagu'dzisto' ra' bwiinn nee chioobaañihsa za ra' ba para gusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra' ba.

⁴Zi'chi caa loh xchihtsi guehtu Isaías, tuhbi daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, hasta rñi'n:

Jweersi roo' zihn ra' bwiinn tuhbi rsiaa'ha loh dahan:

“Gulgui'hnn za'ca xneziuh Dxiohs, nee gulgasanchii za xneziuh Ñi'h la'n lasto' tu.”

⁵Garaa ra' hasta naa bataa'ha loh neziuh chi gadxyii'hin, neezaa dahan cun lohmwi'hn ra' dxiahca tubilohon, neezaa neziuh ra' hasta naa liinguu ganchii ra'n, garaa ra' loh neziuh dxaaba dxiahca tubiloh ra'n;

⁶ya garaa bwiinn guidxyiyuh zwa'ha ra' ba la'h daada nin guixe'hla Dxiohs guhlda'h la'h ra' ba loh duhlda.

⁷Chin bwa'ha Jwahn cagadiaa'ha ziahan roo ra' bwiinn tin guro'bañihsa ba la'h ra' ba, chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—iLa'h tu bwiinn naxihn ra', nin naa zigazi bwe'lda ñalaa'dzi! ¿Chyulla gudxixtee' loh tu tin gullu'n tu loh xjwiisi Dxiohs nin gue'du gaca? ⁸Gulgacha'h ziga nabahan tu tin gaaldaa tu loh xquelrnabwa' Dxiohs. Ayi guunn tu lligaaba lasahca duxa tu pur naa tu llahga guehtu Abrahn. Rñi'n loh tu sidela zi'chi ñahca zi'chiza ñuhnn Dxiohs lligaaba hasta dxiah ra' ñuhnn Ñi'h llahga Abrahn, ⁹laasii la'h dxi'bayahga na' liistu la tin chyuuga garaa yahga nin ayi xcach ñinahxi za'ca loh Ñi'h, garaa ni'chi chyuuga tin guica'dxihin.

¹⁰Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' bwiinn loh Jwahn, rahbi ra' ba:

—Nahaxchi'h, ¿xa ni'ca guidi'hnn nu'h?

¹¹Chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Nin nuu chiohpa nehza xahba ñi'h gudi'hi ba tuhbi nehzan la'h bwiinn nin ayi xi nahpatii', tin gacu ban; neezaa bwiinn nin nuu xi rahw ñi'h chi'hzi ban cun bwiinn nin ayi xi nahpatii' gahw.

¹²Neezaa nuhn bwiinn nin rusadxihlli impweestu badzihn ra' loh Jwahn tin guro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba. Chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jwahn, rahbi ra' ba:

—Mwehsu, ¿xa guidi'hnn chi'h nu nnah la'hnu?

¹³Chi'chi rahbi Jwahn:

—Ayiru gusadxihlli tu guyahlli la'h ra' bwiinn; sola nahpa guunn tu zigachi'h canabwa' lehyi.

¹⁴Neezaa nuhn suldahdu gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jwahn, rahbi ra' ba:

—Ya la'haxchi'h nu, ¿xa guidi'hnn nu?

Chi'chi rahbi Jwahn:

—Ayi cwe'llu'h tu mweeyi loh bwiinn lajweersi, neezaa ayi gudzii'ba tu duhlda yihca bwiinn nin ayi xi ruhnn, neezaa dxia'han tu cunjoorma cun zigachi'h ruhnn tu gahn.

¹⁵Ya gaduhbi riidxyiisto' ra' bwiinn chi cayuhnn ra' ba lligaaba pwehda Jwahn naa Crixtu nin guixe'hla Dxiohs guidxyiyuh nin guhlda'h la'h ra' nu'h loh duhlda,

¹⁶chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, na'h ruro'bañihsa bwiinn cun ñihsa,

per zi' stuhbi bwiinn nin guunn mas cohsa roo'. Zuro'ba ñihsa ba la'h bwiinn cun Spíritu Saantu nee neezaa cun bwehla. Ayi lasahca'hnn para bwiinn nin dxi' chi, hasta para gaca'hnn mooza nin cwe'he tahba ba ñaa' ba ayi lasahca'hnn.

¹⁷'Laasi la'h pahla nuu liistula naa ba tin gahxu ba trihgu tin cwe'he ba dxihlli lohon, chi'chi gutiaa'ha ban hasta riu'cha'yin; ya dxihlli chi guca'dxyih ban ayi dxu'yitii'run.

¹⁸Cun dxyi'dxyi ra' rii' neezaa ziahanru guelruu'yidxyi'dxyi bwi'yidxyi'dxyi Jwahn tin baluu'yi ba dxyi'dxyi cuubi la'h ra' bwiinn. ¹⁹Ya neezaa gudxihldxinee dxyi'dxyi Jwahn la'h Herodes laasii gule'llu'hu Herodes la'h Herodías nin naa che'hla bwiitsi ba nin laa Felipe, neezaa gudxihldxinee dxyi'dxyi Jwahn la'h Herodes laasii ziahanroo' cosa dxaaba nin bwi'hnn Herodes. ²⁰Ni'chin bidxyi'chi Herodes basie'w ba la'h Jwahn. Ya luulchimatii' bwi'hnn ziahan Herodes snuhn ra' dzi'n dxaaba nin bwi'hnn ba.

Chin gurohbañihsa Jesuhs

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹Chin nagahdxi gaca dee' cagaro'bañihsa Jwahn ziahan bwiinn, neezaa Jesuhs gurohbañihsa, ya gaduhbi cabwihdxi-canaaba Jesuhs loh Dxiohs, billaala dxibaa', ²²chi'chi biehta Spíritu Saantu yihca Jesuhs zigazi tuhbi palohmmwi'hnn, bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha guñi' Dxiohs nez dxibaa':

—Yi'h naa lu'h llii'nahn nin nadzii'hinn, nee riahxi duxa'hnn pur Yi'h.

Bwiinn ra' rii' guhca xtulbaa' Jesuhs*(Mt. 1.1-17)*

²³Galda bitsi'h yihza nuu Jesuhs chin guzo'baloh Ñi'h cayuhnn Ñi'h dzi'n nin badi'hi Xtaada Dxiohs Ñi'h guunn Ñi'h. Garaa ra' bwiinn gwachiisto' ra' ba naa Jesuhs llii'n Joseh ya Joseh guhca llii'n Elih. ²⁴Elih guhca llii'n Matat. Matat guhca llii'n Levih. Levih guhca llii'n Melqui. Melqui guhca llii'n Jana. Jana guhca llii'n Joseh. ²⁵Joseh guhca llii'n Matatías. Matatías guhca llii'n Amohs. Amohs guhca llii'n Nahum. Nahum guhca llii'n Esli. Esli guhca llii'n Nagai. ²⁶Nagai guhca llii'n Maat. Maat guhca llii'n Matatías. Matatías guhca llii'n Semei. Semei guhca llii'n Joseh. Joseh guhca llii'n Judah. ²⁷Judah guhca llii'n Joana. Joana guhca llii'n Resa. Resa guhca llii'n Zorobabel. Zorobabel guhca llii'n Salatiel. Salatiel guhca llii'n Neri. ²⁸Neri guhca llii'n Melqui. Melqui guhca llii'n Adi. Adi guhca llii'n Cosam. Cosam guhca llii'n Elmodam. Elmodam guhca llii'n Er. ²⁹Er guhca llii'n Josueh. Josueh guhca llii'n Eliezer. Eliezer guhca llii'n Jorim. Jorim guhca llii'n Matat. ³⁰Matat guhca llii'n Levih. Levih guhca llii'n Simeohn. Simeohn guhca llii'n Judah. Judah guhca llii'n Joseh. Joseh guhca llii'n Jonahn. Jonahn guhca llii'n Eliaquim. ³¹Eliaquim guhca llii'n Melea. Melea guhca llii'n Mainahn. Mainahn guhca llii'n Matata. Matata guhca llii'n Natahn. ³²Natahn guhca llii'n Davihd. Davihd guhca llii'n Isaí.

Isaí guhca llii'n Obed. Obed guhca llii'n Booz. Booz guhca llii'n Salmohn. Salmohn guhca llii'n Naasohn. ³³Naasohn guhca llii'n Aminadab. Aminadab guhca llii'n Admin. Admin guhca llii'n Aram. Aram guhca llii'n Esrom. Esrom guhca llii'n Fares. Fares guhca llii'n Judah. ³⁴Judah guhca llii'n Jacob. Jacob guhca llii'n Isaac. Isaac guhca llii'n Abrahn Abrahnguhca llii'n Tareh. Tareh guhca llii'n Nacor. ³⁵Nacor guhca llii'n Serug. Serug guhca llii'n Ragau. Ragau guhca llii'n Peleg. Peleg guhca llii'n Heber. Heber guhca llii'n Sala. ³⁶Sala guhca llii'n Cainahn. Cainahn guhca llii'n Arfaxad. Arfaxad guhca llii'n Sem. Sem guhca llii'n Noeh. Noeh guhca llii'n Lamec. ³⁷Lamec guhca llii'n Matusalehn. Matusalehn guhca llii'n Enoc. Enoc guhca llii'n Jared. Jared guhca llii'n Mahaleleel. Mahaleleel guhca llii'n Cainahn. ³⁸Cainahn guhca llii'n Enohs. Enohs guhca llii'n Set. Set guhca llii'n Adahn. Adahn guhca llii'n Dxiohs.

Gudxi'hyi bwiinnxaaba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs*(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)*

4 Per ya gadxah sto' nabahan Jesuhs Spíritu Saantu, chi'chi bare'h Ñi'h guii'w Jordahn, tin gwanee Spíritu Saantu la'h Ñi'h par loh dahan desiertu. ²Ya guyuu' Ñi'h nezchi chywa'h dxyih chywa'h gue'la, ya ri'chi badzihn bwiinnxaaba tin guclaa'dzi ba ñusagui'hi ba la'h Jesuhs. Ya ayi xi gudahwtii' Jesuhs dxyih ra' chi ya bichia'hn Ñi'h. ³Ya rahbi bwiinnxaaba loh Jesuhs:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Llii'n Dxiohs, guhdzi loh dxiah ra' ca dxiahcan guehta.

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinndxaaba chi:

—Caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Ayi guehtasi dxi'h gahw bwiinn guunn para guibahan ra' ba; xchi'hn neezaa guzo'badxiahga ra' ba garaa xchi'dxyi Dxiohs.”

⁵Ya chi'chi gwane bwiinndxaaba la'h Jesuhs tuhbi dahan roo', chi'chi baluu'yi ba garaatii' guihdxyi ra' nin rii guidxyiyuh tin gwa'ha Jesuhs xa chuhla naa ra'n, ⁶chi'chi rahbi bwiinndxaaba loh Jesuhs:

—Na'h guni'hihn garaatii' dee' yi'h tin guinabwa' ra' lu'hn nee tin dxiahxi za lu'h, laasii xte'nnahn naa garaa dee', nee zahca gudi'hihñin la'h chyu chi'hzi bwiinn nin xclaa'dzihn. ⁷Sidela guzo'nllihbi lu'h lohon, gaann lu'h na'h, garaatii' ni'ca guni'hihn yi'h.

⁸Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Daada Xchiohs si lu'h gaann lu'h, loh si Ñi'h chuu lu'h guunn lu'h dzi'n.”

⁹Ya seguihdu gwane bwiinndxaaba chi la'h Jesuhs yihca guido' roo' nin nuu guihdxyi Jerusalehn, ya ri'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Llii'n Dxiohs, bala'ha yi'h desde ri'ca para loh yuh, ¹⁰laasii caa loh Xchihtsi Dxiohs:

Zixe'hla Ñi'h xaanjla Ñi'h tin gaapa ra' ba yi'h,

¹¹ya cun naa ra' aanjla ra' chi zina'zu ra' ba yi'h tin ayi gura'lluudzidxiah ñaa' lu'h.

¹²Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Neezaa caa loh xchihtsi Dxiohs: “Ayi guunn tu prehba la'h Dxiohs nin rnbawa'.”

¹³Ya bwa'ha si bwiinndxaaba ayi bidxeela ba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs, mejor basaa'n ba la'h Ñi'h tin guleeza ba stuhbi dxyih tin gusahcazii ru ba la'h Ñi'h.

Guzo'baloh cayuhnn Jesuhs xtsi'n Xtaada Ñi'h

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴Chi'chi gubia'garii Jesuhs nez guihdxyi Galilea, gadxah chihpa sto' nabahan Ñi'h Spíritu Saantu tin guunn Ñi'h xtsi'n Xtaada Ñi'h, ya bidi'chi xchi'dxyi Ñi'h garaa guihdxyi ra' chi saca taantu nin nuu nabahan dzi'tsi Spíritu Saantu sto' Ñi'h. ¹⁵Pwihsi guzo'baloh nuugaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs garaa ra' la'n guido' bi'tu'hn nin nuu guihdxyi ra' chi, nee garaa bwiinn ruze'ta ra' ba xa na za'ca naa Jesuhs.

Jesuhs gubia'garii nez bie'roo' Ñi'h

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶Ya chi'chi gwah Jesuhs guihdxyi nez bie'roo' Ñi'h, guihdxyi chi laa Nazaret. Chin guhca dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, chi'chi guyu'tii Jesuhs la'n guido' ziga naa xcostuumbre Ñi'h, pwihsi guzo'nchii Ñi'h bi'lida Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁷Seguihdu badi'hi ra' ba dxihsti nin baca'h Isafas; ya chin guxaala Jesuhs loh dxihsti chi, chi'chi badxeela Ñi'h hasta rñi' dxyi'dxyi ra' rii':

¹⁸Nuunee Spíritu Saantu xteenn Dxiohs na'h laasii gulii Ñi'h na'h ze'ldane'hn dxyi'dxyi za'ca loh ra' bwiinn prohbi,

neezaa tin guhlda'hn la'h
 ra' bwiinn nin rnabwa'
 bwiinndxaaba,
 neezaa tin guixaa'lahn loh ra'
 bwiinn nin rahcaloh Ñi'h tin
 gwa'ha ra' ba,
 neezaa tin guhlda'hn la'h ra'
 bwiinn nin cadii'dxi trabahju;
¹⁹ neezaa tin chixte'hn loh ra'
 bwiinn la'dxyih badzihn
 galahsasto' Dxiohs la'h ra' ba.

²⁰ Chi'chi bata'w Jesuhs loh
 dxihtsi chi, ya basia'garii Ñi'hn
 loh bwiinn nin racanee la'n guido',
 chi'chi guzohba Ñi'h. Ya garaa
 ra' bwiinn nin rii la'n guido' chi
 caywa'hadzi'tsi ra' ba loh Jesuhs,
²¹ ya guzo'baloh cañi' Jesuhs, rahbi
 Ñi'h:

—La'dxyi'dxyi nin caa loh dxihtsi
 rii' baria'caa para la'h tu. Na'h
 gahca naan nin ruze'tan.

²² Ya garaa ra' ba guñi' za'ca ra'
 ba pur Jesuhs, cun badxyigaa'za
 ra' ba pur dxyi'dxyi za'ca nin guñi'
 Jesuhs, ya rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Per tayi dee dxi'h nin naa llii'n
 Joseh?

²³ Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra'
 ba:

—Naa siguhra ziñi' tu loon:
 “Dutohra, yi'h gahca basiacaa yi'h”;
 neezaa guñi' tu loon: “Neezaa
 cohssa ra' nin bwi'hnn lu'h nez
 guihdxyi Capernaum, neezaa rii'
 bwi'hnnan hasta naa pa'h lahdxyi
 lu'h.”

²⁴ Chi'chi zeezah cañi' Jesuhs loh
 ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh
 tu, nicala tuhbi daada nin
 rñi' xchi'dxyi Dxiohs pwehda
 zibwe'hesto' bwiinn lahdxyi ba

la'h ba, ni'chin pwehda ayi guunn
 tu cweenta xchi'dxyi'hn. ²⁵ Rñi'n
 loh tu, chin gubahan guehtu Elías
 guidxyiyuh ziahan gunna'hviuhda
 guyuu' lahdxyi bwiinn Israel, ya
 chin ayi xi ñihsadxiah biaabatii'
 loh chohnna yihza garoolda
 chi'chi guyuu' tuhbi gubihn duxa
 loh gaduhbi guihdxyi chi, ²⁶ per
 ayi guxe'hla Dxiohs la'h Elías nin
 tuhbi rwaayihdzi guna'hviuhda
 loh garaa gunna'hviuhda nin
 guyuu' guihdxyi chi; mejor
 guxe'hla Dxiohs la'h ba loh
 tuhbi bwinnziitu, rwaayihdzi
 tuhbi gunna'hviuhda nin guyuu'
 guihdxyi Sarepta, gahxu guihdxyi
 Sidohn. ²⁷ Zi'chi gahcaza chin
 gubahan guehtu Eliseu loh
 guidxyiyuh, guyuu' ziahan
 bwiinn guihdxyi Israel nin
 guhchyi guii'dxyu yuu'dxi tihxi
 ra' Ñi'h, ya ayi basiacaa Eliseu
 nin tuhbi ra' ba; mejor basiacaa
 ba la'h tuhbi bwiinnziitu nin
 biria'lah Naamahn, tuhbi bwiinn
 guihdxyi ziitu nin laa Siria. Zi'chi
 gahcaza na'h, ayi napa gu'nnahn
 dzi'n roo' loh tu laasii naan
 bwiinn rii'.

²⁸ Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi
 ra' chi, garaatii' ziga rii ra' ba
 la'n guido' bidxyi'chi duxa ra'
 ba, ²⁹ chi'chi guñi'nee lasaa' ra'
 ba tin babwe'heca'ha ra' ba la'h
 Jesuhs hasta yihca tuhbi lohmma
 nin ria'han gahxu rwa' guihdxyi
 chi, tin ñula'ha ra' ba la'h
 Jesuhs la'n bataa'ha roo' nin nuu
 ñaa' lohmma chi. ³⁰ Ya nin ayi
 guhcabwa' ra' ba badii'dxi Jesuhs
 galaayillee ra' ba, ziaa chi'h Ñi'h
 para stuhbi lahta.

**Ya guihdxyi Capernaum babwe'he
Jesuhs tuhbi bwiinndxaaba sto'
tuhbi bwiinn**

(Mr. 1.21-28)

³¹ Chi'chi gwah Jesuhs guihdxyi Capernaum, tuhbi guihdxyi xteenn Galilea. Ya nezchi guza'loh cagasi'dxi Ñi'h la'h ra' bwiinn chi chin badzihn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel. ³² Ya badxyigaa' bwiinn ra' chi pura xchi'dxyi Jesuhs zigazi ruluu'yi Ñi'h ziga tuhbi bwiinn naann, ziga tuhbi nin rnabwa'. ³³ La'n guido' chi gyyuu' tuhbi ndxi'hw nin gyyuu' bwiinndxaaba sto' Ñi'h. Ya gudidxyidxiah bwiinndxaaba ba, rahbi ba:

³⁴ —iAyy, basaa'n la'h nu! ¿Xixze' lu'h rii' Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret? ¿Ta ze' lu'h tin guñihchiloh lu'h la'h nu? iNa'h nu'nbwa'n yi'h, yi'h nin naa lu'h Llii'n Saantu Dxiohs!

³⁵ Ya chi'chi gudxindxinee dxyi'dxyi Jesuhs la'h bwiinndxaaba chi, rahbi Ñi'h:

—iBata'w rwaal' lu'h tin baria'h tihxi bwiinn ca!

Chi'chi gudxihndxiah bwiinndxaaba chi la'h bwiinn chi nezloh garaa ra' ba, chi'chi baria'h ba sto' ba ya ayiru xi guelrza'cazii bwi'hnn bwiinndxaaba chi la'h bwiinn chi. ³⁶ Ya badxyigaa'loh garaa ra' ba, chi'chi guza'loh cañi' loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Xi dxyi'dxyi ra' rii' rñi' bwiinn rii'? iBwa'ha xa rnabwa' daada rii' bwiinndxaaba nee nahpa ruzo'badxiahga ra' bwiinndxaaba

xchi'dxyi ba raria'h ra' ba sto' ra' bwiinn!

³⁷ Chi'chi bidi'chi dxyi'dxyi nin bwi'hnn Jesuhs loh garaa ra' guihdxyi nin rii gadiidxi guihdxyi chi.

**Basiaca Jesuhs la'h xnaanswehgra
Simohn Pehdru**

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Ya chin baria'h Jesuhs la'n guido', chi'chi gwah Ñi'h yihdzi Simohn Pehdru. Ya xnaanswehgra Simohn cayahcallu'hu jweertaroo' nuu ba llia'h, ya gunaaba ra' ba loh Jesuhs tin gusiaca Ñi'h la'h naan chi. ³⁹ Chi'chi gwabiiga Jesuhs loh naani'hn chi, tin gunabwa' Ñi'h loh llia'h chi baria'han tihxi bwiinn chi ya lwehguza baria'h llia'h chi, chi'chi gwastii naan chi, ya biguihn ba tuhbi guelwahw para la'h ra' ba.

Basiaca Jesuhs ziahan bwiinn

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ Ya hohra nin zohbaya'zi gubihdxyi, gwane ra' bwiinn guihdxyi garaa ra' bwiinn nin rahcallu'hu hasta nuu Jesuhs, tin badzii'banaa Jesuhs yihca ra' bwiinn nin rahcallu'hu chi tin biaca ra' ba. ⁴¹ Ya ziahan ra' bwiinn nin rahcallu'hu chi baria'h bwiinndxaaba sto' ra' ba ya chin baria'h ra' bwiinndxaaba tihxi ra' ba, chi'chi gudidxyidxiah ra' ba, rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—iYi'h naa lu'h Llii'n Dxiohs!

Ya Jesuhs gunabwa' Ñi'h la'h ra' ba tin ayi xi guuyi ra' ba ziga naann ra' ba naa Jesuhs Crixtu nin cabweeza ra' bwiinn gudixiyiyuh.

**Baluu'yi Jesuhs xchi'dxyi Dxiohs la'h
ra' bwiinn Galilea**

(Mr. 1.35-39)

⁴²Ya chin barah gue'la, chi'chi biria'h Jesuhs rwaaguihdxxyi chi tin gwah Ñi'h tuhbi lahta hasta ayi bwiinn. Ya ziahan bwiinn badxi'hyi la'h Ñi'h, ya chin badxeela ra' ba la'h Ñi'h ayi guclaa'dzi ra' ba ñaria'h Jesuhs lahdxyi ra' ba, ⁴³chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nahpa guluu'yi'hn xchi'dxyi xquelrnabwa' Dxiohs ziahan guihdxxyi, ni'chin nin guxe'hla Dxiohs na'h guidxyiyuh.

⁴⁴Ya zi'chi guca'nzaa Jesuhs guca'ngaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' bi'tu'hn ra' xteenn guihdxxyi ra' nin r nabwa' Galilea.

Ya guna'zu ra' ba ziahan bwehlda

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5 Ya guyuu' tuhbi dxyih zuu Jesuhs rwa' tuhbi laguhn nin laa Genesaret. Chin badzihsuu ziahan bwiinn ri'chi, bata'wnaa ra' ba la'h Jesuhs taantu xclaa'dzi ra' ba dxihn ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi Ñi'h. ²Ya ri'chi bwa'ha Jesuhs chiohpa laancha nin ayi xi nuu la'n ñi'h rii ra'n gahxu rwa' laguhn chi. Ayi chyu nuu tii' la'n ra' laancha chi laasii hohrachi biria'h ra' bwiinn chi tin cadxi'bi ra' ba dxihxi nin rna'zu ra' ba bwehlda.

³Chi'chi guyu'tii Jesuhs la'n laancha xteenn Simohn ya gunaaba Jesuhs gwanee Pehdru laancha chi mahza za balaacqui'hn loh ñihsa laasii tin ayi chyu bwiinn chebiiga gahxu cwee' laancha chi, ya hasta

la'n laancha chi guzohba Jesuhs chi'chi guza'loh cagaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn nin rii rwa' ñihsa chi. ⁴Ya chin guya'loh baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, chi'chi rahbi Ñi'h loh Simohn:

—Gulchenee laancha ca nez loh ñihsa roo ru cun dxihxi bwehlda tin guina'zu tu bwehlda.

⁵Chi'chi rahbi Simohn loh Jesuhs: —Mwehsu, gaduhbi gue'la dxudi'hnn nu dzi'n per nin tuhbi bwehlda ayi chyu guna'zu. Per sidela zi'chi r nabwa' yu'bilu'h, la'nu chogala'ha dxihxi stuhbweelta.

⁶Ya chin bala'ha ra' ba dxihxi bwehlda chi, bina'zu ziahanroo bwehlda ya hasta guzohbaloh caga'llu dxihxi taantu ziahan bwehlda guna'zu ra' ba. ⁷Chi'chi bwi'hnn ra' ba sehn loh lasaa' ra' ba nin nuu la'n stuhbi laancha tin chegacanee ra' ba la'h ra' ba. Ya chin badzihn ra' ba ri'chi, chi'chi babwe'he ra' ba dxihxi bwehlda ya garoopa laancha chi gwadxahan bwehlda ya amweer ñiza'biñihsa ra'n. ⁸Ya chin bwa'ha Simohn Pehdru ni'chi, chi'chi bazu'nllihbi ba nez loh Jesuhs, chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—Basaa'n na'h, Daada; mejor gwah si tin na'h nuu xtu'ldahn.

⁹Zi'chi guñi' Simohn laasii badxyigaa' ba nee cun garaa nin canee ba badxyigaa'za laasii guna'zu ra' ba bwehlda ziahan chi. ¹⁰Neezaa Jacobo cun Jwahn llii'n Zebedeu neezaa ra' ba badxyigaa'loh ra' ba. Per rahbi Jesuhs loh Simohn:

—Ayi guidxyihbi lu'h. Desde nnah cwiidxyi lu'h bwiinn ra' xcweenta

xquelrnabwa' Dxiohs xlawaa'ha riate'he lu'h bwehlda.

¹¹Ya chin babwe'hecaa ra' ba laancha ra' chi rwa' ñihsa, basia'han ra' ba garaatii' nin nahpa ra' ba ya chi'chi zenee ra' ba la'h Jesuhs.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi bwiinn nin rahchyi guii'dxiu tihxi Ñi'h

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-5)

¹²Chin guyu' Jesuhs la'n tuhbi guihdxyi ra' chi, gwah tuhbi bwiinn loh Jesuhs rahchyi guii'dxiu gaduhbitii' tihxi ba, per chin bwa'ha ba loh Jesuhs chi'chi bazu'nllihbi ba baru'hn ba hasta loh yuh, ya guñi'nalaasa ba loh Jesuhs, rahbi ba:

—Daada, sidela zizi'guehlda lu'h zuhnn lu'h gahn gusiaca lu'h na'h.

¹³Ya chi'chi basaga'h naa Jesuhs tin cun naa Ñi'h bidxi' Ñi'h tihxi bwiinn chi, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Xclaa'dzihn dxiaa tihxi lu'h, la'lu'h biaca nnah.

Ya lwehgusi guñi'chiloh gueldxyihdxyi chi tihxi bwiinn chi. ¹⁴Ya gunabwa' Jesuhs loh ba ayi xi guuyitii' ba loh ra' bwiinn xi bwi'hnn Ñi'h pur la'h ba, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Sola chegaluu'yi lu'h tihxi lu'h la'h bixohza tin gwa'ha ba la'lu'h biaca, neezaa chenee lu'h tuhbi guelrgaa'da nin biaca lu'h ziga rnabwa' xlehyi Moisehs tin gacabwa' ra' bwiinn la'lu'h biaca.

¹⁵Per mahziru bidi'chi dxyi'dxyi pur garaa nin bwi'hnn Jesuhs, nee ziahan bwiinn badiaa'ha tin dxihn ra' ba xchi'dxyi Ñi'h neezaa

tin gusiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu. ¹⁶Ya Jesuhs ziahan bweelta biria'caa Ñi'h loh ra' bwiinn ra' tin riah Ñi'h nez hasta ayi chyu bwiinn gwa'hatii', tin ri'chi rbwihdxyi-rnaaba Ñi'h gacanee Xtaada Dxiohs Ñi'h nin nuu dxibaa' la'h Ñi'h.

Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷Ya tuhbi dxyih cagaluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn nee nezachi zohba ra' nuhn bwiinn guido' nin laa fariseu, neezaa nuhn mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs. Ya mwehsu ra' chi ze' ra' ba guriin-guriin guihdxyi ra' nin rnabwa' Galilea neezaa rregiohn Judea neezaa guihdxyi Jerusalehn, ya Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nuu nabahandzi'tsi sto' Jesuhs tin gusiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu.

¹⁸Ya seguighdu badzihn paaldae ndxi'hw ra' nin ze'nee tuhbi bwiinn lasaa' ra' ba na' bwiinn chi loh tuhbi lu'hn ayi nuu ñiñi'bi ba. Ya ndxi'hw ra' chi guclaa'dzi ra' ba ñigu'tii ra' ba bwiinn nin rahcallu'hu chi la'ñuu' nezloh Jesuhs, ¹⁹per ayi bidxeela ra' ba canehz ñu'tiinee ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi laasii bwiinn ziahan rii ri'chi, ni'chin mejor gucah ra' ba yihca yuu', chi'chi baxaala ra' ba hasta batehta ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi hasta zuu Jesuhs la'ñuu' chi. ²⁰Ya chin bwa'ha Jesuhs riachiisto' ra' ba la'h Ñi'h ruhnn Ñi'h gahn rusiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu, chi'chi rahbi Ñi'h loh nin rahcallu'hu chi:

—Mihgu, la'xtuhlda lu'h basia'pitiin nnah.

²¹ Chi'chi guza'loh ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi cun fariseu ra', riiyuhnn ra' ba lligaaba, nasto' ra' ba: “¿Chyulla bwiinn rii' nin cañi'yah la'h Dxiohs? Ayi nin tuhbi bwiinn nin rusia'pitii xtuhlda bwiinn. iTuhbidxi'h Dxiohs ruhnnan!” ²² Ya Jesuhs la'Ñi'h guhcabwa' xi lligaaba riiyuhnn bwiinn chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Xixnaa ruhnn tu lligaaba zi'ca? ²³⁻²⁴ Na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nee na'pahn guelnabwa' para gusia'tiin xtuhlda ra' bwiinn loh guidxyiyuh. Mwedxi ayi guinagahn ga'pihn loh bwiinn rii': “La'xtuhlda lu'h basia'tii Dxiohs”, laasii chyuchi'hzi bwiinn zahca guñi' zi'chi. Mahziru nagahn ga'pihn loh bwiinn rii': “Gwastii tin batiaa'ha xlu'hn lu'h bwaa yihdzi lu'h.” iBayannah!, tin gacabwa' tu na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ni'chin nin cañi'n loh bwiinn rii': “Loh lu'h rñaan: Gwastii, batiaa'ha xlu'hn lu'h tin bwaa yihdzi lu'h.”

²⁵ Ya guya'lohsi guñi' Jesuhs zi'chi lwehgusi gwastii bwiinn chi, batiaa'ha ba xlu'hn ba, chi'chi ziaa ba badii'dxi ba lahda ra' garaa bwiinn chi, cañi' ba xa chuhla naa Dxiohs. ²⁶ Ya chin bwa'ha ra' bwiinn nin rii gadiidxi la'n yuu' chi nin guhca, bidxyihbi ra' ba laasii guhca basia'tii Jesuhs xtuhlda bwiinn, rahbi ra' ba: —iBayannahsihn bidia'han nu'h tuhbi cohsa roo'!

Jesuhs gudihdxyi la'h Levih

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Ya chin guya'loh ni'chi, chi'chi baria'h Jesuhs ri'chi, chi'chi bwa'ha

Ñi'h loh tuhbi bwiinn nin rsadxihlli impweestu, bwiinn chi laa Levih, zohba ba tuhbi la'n hasta rahlla impweestu, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guda'na'hla na'h.

²⁸ Chi'chi gwasu'nchii Levih, basia'han ba garaatii' nin nahpa ba tin gwana'hla ba la'h Jesuhs. ²⁹ Ya chin badzihnnnee Levih la'h Jesuhs rwa' yihdzi ba chi'chi bwi'hn ba tuhbi guelwahw roo', tin gudahwnee ba la'h Jesuhs. Ya ri'chi rii ra' ziahan roo' ru ra' bwiinn nin rsadxihlli impweestu, cun neezaa snuhn ra' bwiinn zi nin rii ra' ri'chi, ya garaa ra' ba zohbanee Jesuhs hasta zuu mweella. ³⁰ Chi'chi guzohbaloh cañi'yah ra' bwiinn fariseu cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi la'h xpwiinn Jesuhs, rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rahwnee tu, cun ree'nee tu bwiinn ra' nin rsadxihlli impweestu cun neezaa bwiinn nin ayi ruhnn cweenta xlehyi Moisehs?

³¹ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn ra' nin ayi xi rahca ayi xchi'hn ra' ba dutohra, mejor chee dutohra hasta rahcallu'hu ra' bwiinn. ³² Zi'chiza na'h, ayi ze'ldatiidxyidxi'hn bwiinn za'ca sino que ze'ldahn tin cwiidxyihnn bwiinn ra' nin nuu xtuhlda Ñi'h tin gusaguu'dzi sto' ra' ba loh Dxiohs cun chezah ra' ba loh xquelña'ñih Ñi'h.

Guelgunaabadxyi'dxyi xteenn ziga guelrucwaa'han

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi bwiinn ra' chi loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Xpwiinn ra' Jwahn nin rro'bañihsa neezaa xpwiinn ra' fariseu ziahan bweelta rucwaa'han ra' ba tin rbwihdxi-rnaaba ra' ba loh Dxiohs, ya xpwiinn lu'h rahw si ra' ba. ¿Xixnaa ayi rucwaa'han ra' ba?

³⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta zahca gucwaa'han bio'za loh tuhbi saa' gaduhbi nin rinee ra' ba nu'bimbahyi? Aгаа guchii dxi'h ayi nin tuhbi bwiinn nin guunn zi'chi. Zi'chilla na'h ayi nuu gucwaa'han ra' xpwi'nnahn gaduhbi nuune'h ra'n ba. ³⁵Per ziuu' dxyih cwe'caa ra' ba nin bachinaa ya ayiru chezah saa', chi'chisihn zucwaa'han ra' ba.

³⁶Guñi'za Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Ayi tuhbi bwiinn nin guchyuu'ga tuhbi lahdxyi cuubi gacan rramieenda cun tuhbi lahdxyi yu'xa, laasii sidela guunn ba zi'chi zuxi'hn ba xaba cuubi ba neezaa tahyi lahdxyi cuubi nin bachyuu'ga ba ayi dxia'han za'can cun lahdxyi yu'xa. ³⁷Ya ayiza nuu guida'h vinnu cuubi la'n dxihdxi yu'xa, laasii vinnu cuubi chi zichiehzan dxihdxi yu'xa cun bwih jweerta nin radziiba lohon zi'chi zilli'n vinnu cun dxihdxi za chi. ³⁸Ni'chin mejor guida'h vinnu cuubi la'n dxihdxi cuubi ya zi'chi garoopan dxia'han za'can. ³⁹Cun neezaa chyuchi'hzi bwiinn nin guee galoh vinnu yu'xa pwehda ayi guiclaa'dzi ba guee' ba vinnu cuubi laasii guñi' ba: “Vinnu yu'xa mahzi chuhlan pur guyahan nuu'un cadxyih.” Zi'chi guñi' ba laasii la'ba nuu valohri la, ayi biin rwaa' ba xi gwaa' ba.

Batiaa'ha xpwiinn Jesuhs trihgu dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn Israel ra'

(Mt. 12-1-8; Mr. 2.23-28)

6 Nee tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, zeezah Jesuhs cun bwiinn ra' nin rusi'dxi Ñi'h nez loh yuh hasta na' trihgu. Ya guzo'baloh ra' xpwiinn Ñi'h chi riigachwa'ha ra' ba trihgu tin gullo'ba ra' ban bire'h bwi'dzi'hn ra' chi gudahw ra' ba. ²Ya nuhn bwiinn fariseu nin rii nezchi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa ayi ruzo'badxiahga tu ziga naa lehyi, ziga ayi guunn tu dzi'n dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel?

³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxiohs cuun nin bwi'hnn guehtu Davihd tuhbi dxyih nin bichia'han ba cun garaa ra' xpwiinn ba? ⁴Guyu'tii ba la'n xquido' Dxiohs tin gudahw ba pahn nin ayi nuu gahw ra' zuuzi bwiinn ra' la'n dxyih ra' chi laasii guhcan nin gudii'dxi guhn loh Dxiohs. La'h ba cun gudahw ban, neezaa badi'hi ban la'h ra' bwiinn nin canee ba ri'chi ya ayi xi bwi'hnn Dxiohs, nee coma bixohza si rahca rahw pahn chi.

⁵Neezaa rahbi Jesuhs:

—Zi'chi gahcaza na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ni'chin zahca guñi'n loh ra' bwiinn xa naa xnehza guunn ra' ba ziga dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn.

Bwiinn nin gubihdzi naa ñi'h

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶Chin guhca stuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel,

guyu'tii Jesuhs la'n tuhbi guido' bi'tu'hn, tin guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h bwiinn ra'. Ya ri'chi zohba tuhbi bwiinn nin gubihdzi tuhbi lahdu derehchu naa ñi'h.

⁷Ya mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi neezaa bwiinn fariseu riigalda'tsisi ra' ba tin gwa'ha ra' ba dia'han zusiaca Jesuhs la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi dxyih nin rzi'laa'dzi ra' ba tin zi'chi guidxeela ra' ba xa guca'chiah dxixi'hw ra' ba la'h Ñi'h. ⁸Ya la'h Jesuhs la'Ñi'h naannla cuun lligaaba nin riyyuhnn ra' bwiinn chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn nin gubihdzi naa ñi'h chi:
—Gwasuhnchii, guda'biiga galaayi rii'.

Chi'chi gwasu'nchii bwiinn chi, guzuh ba galaayi chi. ⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn dxixi'hw chi:

—Xclaa'dzihn guinaabadxyi'dxyi'hn dee' loh tu: ¿Cuun nin rusaa'n lehyi gaca dxyih nin razi'laa'dzi nu'h? ¿Ta dzi'n za'ca o dzi'n dxaaba? ¿Ta zalda'h nu'h bwiinn loh guelguhchi o zasa'a'n nu'h gachi ba?

¹⁰Chi'chi bwa'ha Jesuhs loh garaa bwiinn nin rii gadiidxi Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw chi:

—Batsi'yi naa lu'h.

Chin bwi'hnn ndxi'hw chi zi'chi, lwehgugahca biaca naa ba. ¹¹Ya bwiinn dxixi'hw ra' chi bidxyi'chi duxa ra' ba, chi'chi guza'loh canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba xa guunnee ra' ba la'h Jesuhs.

Gulii Jesuhs tsi'h bichiohpa bwiinn nin gaca xpooxtla Ñi'h

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹²Ya stuhbi dxyih gucah Jesuhs tuhbi dahan tin para gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h tin gacanee Dxiohs la'h Ñi'h, bati'dxi Ñi'h gue'la cabwihdxyi-canaaba Ñi'h loh Dxiohs. ¹³Ya chin barah gue'la, gudihdxyi Jesuhs xpwiinn ra' Ñi'h, chi'chi gulii Ñi'h tsi'h bichiohpa ra' ba nin gule'helah Ñi'h pooxtla ra'. ¹⁴Dee ra' naa nin guhca xpooxtla Ñi'h: Simohn nin gule'helah Ñi'h Pehdru; cun Andrehs bwihtsi Simohn; Jacob cun Jwahn; neezaa Felipe cun Bartolomeh; ¹⁵neezaa Mateu cun Tomahs; neezaa Jacob llii'n Alfeu; neezaa Simohn nin guyuu' lahda ra' cananista; ¹⁶neezaa Judas bwihtsi Jacobo; cun Judas Iscariote, nin batoo' la'h Jesuhs loh ra' bixohza.

Baluu'yi Jesuhs ziahan ra' bwiinn

(Mt. 4.23-25)

¹⁷Seguihdu biehtanee Jesuhs la'h ra' ba dahan chi, tin gurih ra' ba hasta nataa'. Neezaa rii ziahan roo ra' bwiinn guihdxyi ra' nin r nabwa' rregiohn Judea nee guihdxyi Jerusalehn nee ra' guihdxyi nin rii gadiidxi ñihسادو', hasta nuu rregiohn Tiru cun Sidohn. ¹⁸La'h ra' ba ze' tin dxihn ra' ba xchi'dxyi Jesuhs nee tin dxiaca ra' ba gueldxyihdxyi nin rahca ra' ba. Cagasiaca Jesuhs la'h ra' ba, neezaa bwiinn ra' nin rdii'dxi trabahju laasii guyu'tii bwiinn dxaaba ra' sto' ra' ba, neezaa la'h ra' ba cagasiaca Ñi'h. ¹⁹Ya guclaa'dzi garaa bwiinn ñidxi' ra' ba tihxi Jesuhs

laasii taantu nin nuu nabahandzi'tsi Spíritu Saantu sto' Ñi'h nee bihn gahca ra' ba garaa bwiinn nin rdxí' tihxi Jesuhs cayaaca ra' ba.

Nin rusiahxi la'h bwiinn cun nin rgu'nalaasa la'h bwiinn

(Mt. 5.1-12)

²⁰Ya chi'chi basia'garii Jesuhs loh Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Dichohsa naa tu bwiinn ra' nin gaca nado'laa'dzi nezloh Dxiohs laasii xteenn tu naa garaa nin rnabwa' Ñi'h nez dxibaa'.

²¹'Dichohsa tu, bwiinn ra' nin rchia'hn nnah laasii zuni'hi Dxiohs nin rnaaba tu loh Ñi'h.

'Dichohsa tu, bwiinn nin ru'n nnah pura rahcabwa' tu nuu xtuhlda tu, laasii zadzihn Dxyih nin gusiahxi Dxiohs sto' tu.

²²'Dichohsa tu chin guunn ña'laa'dzi ra' bwiinn loh tu, nee chin gabwe'heca'haza ra' ba la'h tu ditsijwehra, cun guiguii ra' ba loh tu, neezaa chin cwe'hesto' ra' ba la'h tu, ziga tuhbi cohca xihn laasii riachiisto' tu xchi'dxyi'hn, ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ²³Guldxiähxi dxyih ra' nin saca tu zi'chi neezaa guire'nchiehsa pur taantu dxiahxi tu. Ni'chin gapa tu tuhbi guelnaza'ca roo' llaa'ndxibaa'. Nee zi'chi gahca guehtu xtaada ra' bwiinn nin rguui la'n dxyih ra' rii', basa'cazii ra' ba la'h daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs ca chieempa.

²⁴'Per prohbi za la'h tu rricu ra' laasii nnah si gapa tu cohca za'ca.

²⁵'Prohbi za la'h tu nin rahw za'ca nnah laasii zibwichia'han tu despwehsi.

'Prohbi za la'h tu nin rullihdzi nnah ya despwehsi zibwiyu'n tu.

²⁶'Prohbi za la'h tu sidela pura cohca za'ca rñi' snuhn bwiinn pur la'h tu laasii zi'chi gahca guñi' bwiinn chieempa pur bwiinn ra' nin bwii'yidxyi'dxyi xihn xlawaa'ha ñuu'yidxyi'dxyi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

Gulgantsii'hi nin rdxyi'chinee la'h tu

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷Rahbiza Jesuhs:

—La'h tu nin riigaca'dxiahga xchi'dxyi'hn, rñi'n dxyi'dxyi rii' loh tu: gulgantsii'hi la'h bwiinn nin rdxihldxinee la'h tu, gulgui'hnn za bwen la'h ra' bwiinn nin rdxyi'chinee la'h tu; ²⁸gulgui'hnntaa'yi yihca ra' bwiinn nin rgu'dii la'h tu, neezaa gulguinaaba loh Dxiohs guzia'tii Ñi'h xtuhlda ra' bwiinn nin rguui loh tu. ²⁹Sidela chyuulla cha'zi tuhbi lahdu cwahsa tu, neezaa stuhbi lahdu gulgadi'hi gulgasaa'n cha'zi ba la'h tu; nee sidela chyuulla cwe'he xchiquehta tu, gulgasaa'n cwe'he ba neezaa xmaanga tu.

³⁰Xichi'hzi nin guinaaba ra' ba loh tu gulgadi'hin, nicala cwe'llu'hu ra' ba xixteenn tu ayi guunn tu jweersi gani'hi ra' ban. ³¹Gulgui'hnnee la'h bwiinn ziga xclaa'dzi tu guunnee ra' ba la'h tu. ³²Sidela la'h tu nadzii'hi tu bwiinn ra' nin nadzii'hi la'h tu, lliaa'si ni'chi, laasii zi'chi gahcaza ruhnn ra' bwiinn duhlda. ³³Sidela guunn tu bwen la'hsi ra' bwiinn nin ruhnn bwen la'h tu, lliaa'si ni'chi laasii zi'chi gahcaza ruhnn ra' bwiinn nin nabahan loh duhlda. ³⁴Sidela rbwe'dxi'hnsi tu

mweeyi la'h ra' bwiinn nin xñah gadxillin, lliaa'zi ni'chi laasii zi'chi gahca rbwe'dxi'hn bwiinn duhlida mweeyi ya rbweeza ra' ba gadxilli ra' bwiinn chin loh ra' ba. ³⁵Ya la'h tu gulgantsii'hi bwiinn nin ayi guinadzii'hi la'h tu, ya guunn tu bwen la'h bwiinn nin ayi ruhnn bwen la'h tu, neezaa cwe'hedxi'hn tu mweeyi ayi guunn tu lligaaba gadxilli bwiinn chin loh tu. Sidela guunn tu garaa cohsa ra' chi, zahpa tu tuhbi guelnaza'ca roo' nee zahcaza tu llii'n Dxiohs nin nuu nabahandzi'tsi llaa'ndxibaa', laasii zi'chi gahca nadzii'hi ba la'h ra' bwiinn nin ayi rñi': "Zuxchilli lu'h" pur xiilla nin ruhnn Ñi'h pur la'h ra' ba neezaa bwiinn ra' nin ayi ruhnn cweenta xchi'dxyi Ñi'h. ³⁶Gulgalahsasto'lasaa' tu ziga ralahsasto' Xtaada nu'h nin nuu dxibaa' garaa ra' bwiinn.

Gulgalahsasto'lasaa'

(Mt. 7.1-5)

³⁷Rahbiza Jesuhs:

—Neezaa ayi guluu'yi xcwihin tu lasaa' tu tin ayiza guluu'yi xcwihin za Dxiohs la'h tu, ayiza gudzii'ba duhlida yihca lasaa' tu tin ayi za gudzii'ba duhlida Dxiohs yihca tu. Gusia'lda sto' tu garaa nin ruñihchi bwiinn lasaa' tu loh tu, tin gusia'ldaza sto' Dxiohs garaa nin ruñihchi tu loh Ñi'h. ³⁸Gulgadi'hi nin xchi'hn ra' bwiinn ya ayi xi guelzraa' chuu tu Dxiohs gahca gadxillin loh tu, nee zutarloo Ñi'hn cun hasta guchah chihpa Ñi'hn, guiguihdzin, guiri'hin hasta tiidxisuu'hun rwaa' madxihdu nin badi'hi tu.

³⁹Rahbiza Jesuhs:

—¿Ta zallu'yi tuhbi dxie'pa guicah ba naa stuhbi dxie'pa tin guluu'yi ba neziuh la'h stuhbi bwiinn dxie'pa? ¿Tayigah dxiaaba ra' ba calla la'n guii'dxiu garoopagah ra' ba? ⁴⁰¿Ta lasahcaru tuhbi nin rusi'dxi que no tuhbi nin ruluu'yi la'h ba? Ya bwiinn nin rusi'dxi chi, chin gutuhlla ba scwehyi ba, chi'chiyi gaca ba ziga guhca xmwehsu ba. ⁴¹¿Xa guunn lu'h gwa'ha lu'h dxihlli'hn nin nuu la'n loh bwihtsi lu'h ziga ayi rusaa'n baltaadxiu nin nuu la'n loh gahca lu'h gwa'ha lu'h? ⁴²¿Xixnaachi'h rahbi lu'h loh bwihtsi lu'h gabwe'he lu'h dxihlli nin nuu loh bi nee ayi rabwe'hexgah lu'h baltaadxiu nin nuu la'n loh lu'h? ¡Bwiinn rusagui'hi! Babwe'hexgah baltaadxiu nin nuu la'n loh lu'h tin zi'chi gwa'ha za'ca lu'h gabwe'he lu'h dxihlli nin nuu la'n bizloh bwihtsi lu'h.

Riu'nbwa' bwiinn yahga pur nin xcach lohon

(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

⁴³Rahbiza Jesuhs:

—Ayi nin tuhbi yahga za'ca nin guicah ñinahxi dxaaba loh Ñi'h, nee ayiza yahga dxaaba nin guicah ñinahxi za'ca loh Ñi'h, ⁴⁴laasii cada yahga riu'nbwa' bwiinn ñinahxi nin xcach lohon. Ayi ruchyua'ha ra' ba ñiigu loh yaguichchi, ayiza ruchyua'ha ra' ba uhva loh yaguichaa'h. ⁴⁵Bwiinn za'ca rñi'za cohsa za'ca, laasii cohsa za'ca naa nin nuu sto' ba, nee bwiinn nadxaaba rñi' ba ganaalla cohsa dxaaba za, laasii ni'chi nuu sto' ba.

Cun rwaa' bwiinn rñi' ba dxyi'dxyi nin nuu sto' ba.

**Bwiinn ra' nin bwi'hnncha'yi
chihpa yuu'**

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶Rahbi za Jesuhs:

—¿Xixnaa rñi' tu loon: “Ballwaa'n, ballwaa'n”, nee ayi ruhnn tu cweenta xchi'dxyi'hn? ⁴⁷Guñnaan loh tu chyu xñah ziga xñah bwiinn nin ruzo'badxiahga garaa nin rñi'n. ⁴⁸Xñah ba ziga xñah tuhbi bwiinn nin baza' tuhbi yuu'. Galoh guda'hn ba gueeta roo' chi'chi bwi'hnn ba simieentu yihca tuhbi dxiah. Ya chin guya'loh yuu', chi'chi biaaba tuhbi ñihsadxiah xihn, bie'ta tuhbi ñihsyuhdo' gui'w hasta bwi'hnn bwiinn chi yuu'. Ya ñihsyuh chi guhcacaa'han tihxi yihdzi ba per nin blaaqui'hn ayi bañi'bin yuu' chi laasii dzi'tsi bidxi'dxiun yihca dxiah chi. ⁴⁹Ya bwiinn nin ayi rzo'badxiahga xchi'dxyi'hn nee ayiza ruhnn ba nin ra'pihn, xñah ba ziga xñah tuhbi bwiinn nin bwi'hnn tuhbi yihdzi Ñi'h zigachi'hzi guhcan, ayi xi simieentu bwi'hnn ba. Ya chin bie'ta ñihsyuhdo' chi'chi guhcacaa'han tihxi yuu' chi, ya gurih gaduhbitii' yuu' chi.

**Basiaca Jesuhs la'h xmooza tuhbi
bwiinn Romanu nin r nabwa'**

(Mt. 8.5-13)

7 Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs loh ra' bwiinn, chi'chi zee Ñi'h tuhbi gui'hdxyi nin laa Capernaum. ²Ri'chi nuu tuhbi bwiinn romano nin r nabwa' ziga r nabwa' tuhbi capitahn, gohpa ba tuhbi mooza guntsii'hi duxa ba la'h mooza chi,

ya loh nin cayahcallu'hu mooza chi amweerla la'h ba gachi. ³Chin bihn capitahn chi ruu'yidxyi'dxyi ra' bwiinn pur dzi'n roo ra' nin cayuhnn Jesuhs, chi'chi guxe'hla ba paaldae bwiinn guuhla xteenn Israel tin checa'ha ra' ba la'h Jesuhs tin gusiaca Ñi'h la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi. ⁴Ya chin badzihn ra' ba hasta zuu Jesuhs, chi'chi guza'loh cañinee ra' ba la'h Ñi'h tin chegasiaca Ñi'h la'h xmooza capitahn chi, rahbi ra' ba:

—Capitahn rii' rga'ha gacanee lu'h, ⁵laasii la'h ba nadzii'hi duxa ba la'h ra' bwiinn Israel; la'h gahca ba nin gule'he mweeyi guhcacha'yi xquido' bi'tu'hn nu.

⁶Ya loh nin zeenee Jesuhs la'h ra' ba, ya zegadzihn ra' ba rwaa'yuu', chin badzihn paaldae mi'hu nin guxe'hla capitahn chi tin rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Squii' nnah capitahn: Daada, ayi gucwe'za lu'h xtsi'n lu'h pur na'h. ¿Chyuulla naan tin chu'tii lu'h rwaa' yihdzihn? ⁷Pur ayi lasahca'hn ni'chin ayi bie'ldagadxyi'hyih yu'bilu'h. Cun sola guñi' si lu'h, nnahncaa xmoo'zahn dxiaa, ⁸laasii nuu bwiinn nin mahzi lasahca ziga lasahca'hn nee r nabwa' ra' ba na'h. Zi'chi gahcaza na'pahn mooza r nabwa'ra'n ba. Chin ra'pihn loh tuhbi ra' ba: “Gwah”, riah ba; ya chin ra'pihn loh stuhbi ra' ba: “Gudaa”, ri' ba; ya chin ra'pihn loh stuhbi ra' ba: “Guunn lu'h dee”, ruhnn ban. Ya yu'bilu'h sidela guinabwa' lu'h la'h lli'a'h rii' gahbi lu'h: “Baria'h tihxi bwiinn ca”, nahpa lli'a'h garia'han tihxi ba.

⁹Ya chin bihn Jesuhs xchi'dxyi capitahn chi, badxyigaa' loh Ñi'h

pur dxyi'dxyi ra' nin guñi' ba, ya biahui Ñi'h tin guñi' Ñi'h loh ra' bwiinn nin na'hla la'h Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, nin loh ra' bwiinn Israel ayi badxeela'hn nin tuhbi bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi'hn ziga riachiisto' daada capitahn rii'hin.

¹⁰Ya chin babies'garii ra' bwiinn nin guxe'hla capitahn chi para yihdzi ba, chi'chi bwa'ha ra' ba la'xmooza ba chi biaca.

Bacwa'hn Jesuhs la'h Ilii'n tuhbi gunna'hviuhda loh guelguhchi

¹¹Ya la'n dxyih ra' chi gwah Jesuhs tuhbi guihdxyi nin laa Naihn, gwane Ñi'h xpwiinn ra' Ñi'h neezaa ziahan ra' bwiinn zi gwana'hla la'h Ñi'h. ¹²Ya chin zegadzihn ra' ba gahxu rwa' guihdxyi chi bwa'ha ra' ba ze'nee ra' bwiinn guihdxyi chi tuhbi guetaguha zegaca'tsi ra' ba. Ya guetaguha chi tuhbidxi'h bi naa bi Ilii'nga'n tuhbi gunna'hviuhda. Ya ziahan bwiinn guihdxyi chi bwi'hnn compañu la'h gunna'hviuhda chi zegaca'tsi ra' ba Ilii'nga'n ba. ¹³Ya chin bwa'ha Jesuhs ni'chi, chi'chi balahsasto' Ñi'h la'h gunna'hviuhda chi, rahbi Ñi'h:

—Ayiru gu'n lu'h.

¹⁴Chi'chi gwabiiga Jesuhs cwee' toombra nin na' bwiinnguuchi chi, ya guna'zu Ñi'h tihxi toombra chi. Chi'chi guleeza ra' bwiinn nin nu'a la'h guetaguha chi. Chi'chi rahbi Jesuhs loh guetaguha chi:

—Nu'bi, igwastii! Na'h cañi'n loh lu'h.

¹⁵Ya chin gwastii nu'bi nin guhchi chi, chi'chi guzohba bi, ya bañi' bi, chi'chi badi'hi Jesuhs la'h bi la'h xmah bi. ¹⁶Ya chin bwa'ha ra' bwiinn nin zegaca'tsi la'h bi bacwa'hn Jesuhs la'h bi, chi'chi bidxyihbi duxa ra' ba laasi bwa'ha ra' ba guhca bacwa'hn Jesuhs la'h nu'bi chi loh guelguhchi, ya guza'loh riiñi' ra' ba:

—iBayi Dxiohs sihn chuhla naa Ñi'h! iTuhbi bwiinn nin mahzi lasahca nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs la'ba badzihn nezloh nu'h!

Neezaa rahbi ra' ba:

—La'Dxiohs badzihn gacanee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h.

¹⁷Nee gaduhbi Judea bidi'chi dxyi'dxyi nin bwi'hnn Jesuhs, neezaa garaa ra' guihdxyi nin rii nezchi.

Xpwiinn Jwahn nin baro'bañihsa bwi'hnn tuhbi guelgunaabadxyi'dxyi

loh Jesuhs

(Mt. 11.2-19)

¹⁸Ya xpwiinn ra' Jwahn nin ruro'bañihsa bwii'yidxyi'dxyi ra' ba loh Jwahn garaatii' nin bwi'hnn Jesuhs. ¹⁹Chi'chi gudihdxyi Jwahn chiohpa xpwiinn ba, tin guxe'hla Jwahn la'h ra' ba gwaganaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs:

—¿Ta yi'h naa lu'h Crixtu nin dxyubwe'za nu, o zachibwe'za nu stuhbi bwiinn?

²⁰Ya chin badzihn ra' bwiinn chi loh Jesuhs, chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Jwahn nin ruro'bañihsa guxe'hla la'h nu tin zo'paganaabadxyi'dxyi nu loh

yu'bilu'h, ÷ta yi'h naa lu'h Crixtu nin dxyule'za nu o nahpa gachile'za nu stuhbi ba?

²¹Ya hohragahca nin badzihn ra' ba, cagasiaca Jesuhs nuhn ra' bwiinn nin rahcallu'hu de guriin-guriin gueldxyihdxyi, neezaa nin nuu bwiinnndaaba la'n lasto' ra' ñi'h ya ziahan ra' bwiinni'hn nin rahca loh ñi'h biaca loh ra' ba, ²²ya guhdzi Jesuhs loh ra' bwiinn nin guxe'hla Jwahn, rahbi Ñi'h:

—Gulcheguihsti loh Jwahn garaa nin bwa'ha tu nee garaa nin bihn tu. Gulgahbi loh Jwahn: “Bwiinn ra' nin rahcaloh ñi'h la'loh ra' ba biaca, bwiinn ra' nin ayi nuu sah la'ra' ba bazah, bwiinn ra' nin rahchi guii'dxiu tihxi ñi'h la'guii'dxiu chi guñihchiloh tihxi ra' ba, bwiinn ra' nin rahcadxiahga ñi'h, la'dxiahga ra' ba ballaala, bwiinn ra' nin guhchi la'ra' ba babahn loh guelguhchi, ya bwiinn prohbi ra' nin cabweeza gacanee Dxiohs la'h ra' ba cagazo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi nin guhlda'h la'h ra' ba loh duhlda. ²³Dichohsa ra' bwiinn nin riu'nbwa' na'h, nin ayi cwe'hesto' ñi'h na'h.”

²⁴Ya chin ziaa ra' bwiinn nin guxe'hla Jwahn, chi'chi guzo'baloh cañi' Jesuhs loh ra' bwiinn xcweenta Jwahn, rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca gwaguaia'ha tu nezloh dahan? ¿Ta tuhbi bwiinn nin ziaa-zie' lligaaba ñi'h ziga tuhbi ñihta nin bieehla gudzihbi bwih? ²⁵Sidela ayi guhca zi'chi, ¿xilla gwaguaia'ha si chi'h tu? ¿Ta gwaguaia'ha tu tuhbi bwiinn ziga nin nahcu lahdxi za'ca? Sola hasta nuu puura yuu' za'ca ziga xteenn

rrehyi guidxeela bwiinn zi'chi.

²⁶¿Xi gwaguaia'ha chi'h tu? ¿Ta gwagwia'ha tu tuhbi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs? Guchiin, bwiinn chi mahzi lasahca ziga naa ba tuhbi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs.

²⁷Laasii Jwahn naa ndxi'hw nin ruze'ta Xchihtsi Dxiohs hasta caa dxyi'dxyi ra' rii': “Zixe'hla'hn tuhbi xpwii'nnahn dxi' loh lu'h tin la'h ba guzuhnayaa neziuh nin chee lu'h.”

²⁸Ñaan loh tu, loh garaa bwiinn nin ayi rahlanee Spíritu Saantu ayi nin tuhbi ra' ba naa mahzi bwiinn lasahca loh Dxiohs que Jwahn. Per ya chyuchi'hzi bwiinn nin rahlanee Spíritu Saantu chuu ba loh xquelrnabwa' Dxiohs nin gue'du gadzihn, mahziru lasahca ba que Jwahn.

²⁹Chin bihn ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' rii', neezaa bwiinn ra' nin rsadxihlli impweestu, guhcabwa' ra' ba ruhnn Dxiohs guelguxchiisi za'ca laasii baro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba. ³⁰Per bwiinn fariseu ra' cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi guehtu Moisehs gule'he sto' ra' ba guelnaza'ca nin ñuhnn Dxiohs para la'h ra' ba laasii ayi guclaa'dzi ra' ba ñuro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba.

³¹Rahbi za Jesuhs loh ra' ba:

—¿Chyu bwiinn xñah ziga xñah bwiinn ra' rii', nee xa naa ra' ba?

³²Xñah ra' ba ziga xñah ra' biñi'n nin zohbadzihta ziga loh dxiaa' nee rñi' ra' bi jweersi loh ra' lasaa' ra' bi: “Bachidxi'lda nu flauta tin ñudxia'ha tu per ayi badxia'ha tu; neezaa bidxi'lda rwa' nu dxyi'dxyi nalaasa tin ñu'n tu, per ayi za bi'n tu.” ³³Laasii bi' Jwahn nin ayi gadahw ba ziahan nee ayi za gwaa'

ba nin tuhbi clahsa vihnnu ya la'h tu nnah tu: “Bwa'ha, pweda nuu tuhbi bwiinn dxaaba lasto' Jwahn ni'chin ruhnn ba zi'chi.” ³⁴Nee lwehgu badzihna'hn ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, raawuhn nee ree'zahn vihnnu ya la'h tu nnah tu: “Bwa'ha xa rahw lu'h nee bwa'ha xa ree' za lu'h vihnnu, nee bwa'ha xa radxa'ga lu'h loh ra' bwiinn duhlda nee neezaa loh ra' nin rsadxihlli impweestu.” ³⁵Zi'chi rñi' tu pur garaa nin ruhnn Dxiohs, per bwiinn nin guchii rahcabwa' dxyi'dxyi, guuyi ra' ba xnehza duxa naa ziga ruhnn Dxiohs.

Gwatahw Jesuhs tuhbi guelwahw rwaa' yihdzi Simohn nin naa fariseu

³⁶Guñi' tuhbi bwiinn fariseu loh Jesuhs, rahbi ba:
—Dxi' lu'h rwaa' yiidzihn tin guida'w nu'h.

Ya gwanee Jesuhs la'h ba rwaa' yihdzi ba, chi'chi gurih ra' ba nez hasta zuu mweella. ³⁷Ya guyuu' tuhbi bwiinn guihdxyi chi gahca nin naa tuhbi gunna'h dxaaba. Chin bihn bi zeetahwnee Jesuhs la'h bwiinn fariseu chi, chi'chi gwanee bi tuhbi mwehdxí bi'tu'hn nsehchi nahxi nin lasahca duxa mweeyi ya neezaa mwehdxí'hn lasahcazan.

³⁸Ya chin badzihnnnee gunna'h chi mwehdxí'hn nsehchi'hn chi, bazu'nllihbi bi nez dihtsi Jesuhs, ya baru'hn bi, guzo'baloh cayu'n bi, ya cun ñihsabwii nin cayaaba loh bi gudxi'bi bi ñaa' Jesuhs, ya bacwihdxi gahca bi ñaa' Jesuhs cun dxyichiyihca bi, chi'chi bacha'garwaa' bi ñaa' Ñi'h, cun guda'bi bi nsehchi chi ñaa' Ñi'h.

³⁹Ya fariseu nin gunaaba gwatahw Jesuhs tuhbi guelwahw yihdzi ba, chin bwa'ha ba nin bwi'hn gunna'h chi, bwi'hn ba lligaaba: “Sidela daada rii' guchii ba rñi' ba xchi'dxyi Dxiohs, nahpa gacabwa' ba chyu gunna'h rii' nin bie'dxi'n nez cwee' ba nee xa naa xtuhlda bi, laasii gunna'h rii' gunna'h dxaaba bi.” ⁴⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinn fariseu chi:

—Simohn, na'pahn tuhbi dxyi'dxyi guñi'n loh lu'h.

Chi'chi rahbi bwiinn fariseu chi loh Ñi'h:

—Gunnahan loon, mwehsu.

⁴¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Chiohpa bwiinn nuza'bi mweeyi loh tuhbi bwiinn, ya ruhnn ba llii'nan. Tuhbi ba nuza'bi ga'yu gaywa'h denario (ziga ruhnn tuhbi bwiinn gahn loh tuhbi yihza garoolda), stuhbi ba nuza'bi chywa'h bitsi'hsin (zigachi'h ruhnn tuhbi bwiinn gahn loh chiohpa bwe'hw). ⁴²Nee coma ayi nahpa ra' ban ñadxihlli ra' ban, ya bwiinn chi guridxyiisto' ba pur mweeyi nin nuza'bi ra' bwiinn chi loh ba. Yannah gunnah guidia'han ñcuun bwiinn nin mahzi gantsii'hi la'h bwiinn nin rbwe'dxi'hn mweeyi rii'?

⁴³Ya chi'chi rahbi Simohn loh Jesuhs:

—Pwehda bwiinn nin baza'bi ziahan mweeyi loh ba.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Xnehza guñi' lu'h.

⁴⁴Lwehgu bwa'ha Jesuhs loh gunna'h chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh Simohn:

—Bwa'ha gunna'h rii'. Chin guyu'tiin rwaa' yihdzi lu'h, ayi

gule'he lu'h nuhn ñihsa ñidxi'bi ñaa'hahn, ya la'h bi gudxi'bi bin cun ñihsabwii nin biaaba loh bi, ya bacwihdzi gahca bin cun dxyichyihca bi; ⁴⁵ya yi'h ayiza bacha'garwaa' lu'h na'h ziga naa costuumbre, ya la'h bi dez guyu'tiin cagacha'garwaa' bi ñaa'hahn.

⁴⁶Ayiza guda'bi lu'h nsehchi yi'cahn ziga naa costuumbre ya la'h bi guda'bi bi nsehchi nahxi ñaa'hahn.

⁴⁷Ni'chin cañi'n loh lu'h la'garaatii' xtuhlda ziahan bi basia'pitiin laasii nadzii'hi bi Dxiohs gaduhbisto' bi. Ya bwiinn nin gulliaa' rusia'pitii Dxiohs xtuhlda ñi'h, gullia'za nadzii'hi ra' ba la'h Ñi'h.

⁴⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—La'xtuhlda lu'h basia'pitiilahn.

⁴⁹Ya chin bihn ra' garaa bwiinn nin zohbanee Ñi'h hasta zuu mweela dxyi'dxyi ra' chi, guzo'baloh riñi' loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Chyulla Daada rii'? ¡Hasta xtuhlda ra' bwiinn rusia'pitii ba!

⁵⁰Per gwazahatii' guñi' Jesuhs loh gunna'h chi, rahbi Ñi'h:

—La'lu'h gula'h loh xtuhlda lu'h laasii gwachiisto' lu'h xchi'dxyi'hn. Bwaa nnah gulahchidxyiisto' lu'h.

**Gunna'h ra' nin bwi'hnn
cumpahñu la'h Jesuhs**

8 Ya chin guhca dee', guca'nzaa Jesuhs ziahan guihdxyi cun rraandxu ra' bati'chi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs tin chu'tii ra' bwiinn loh xquelña'ñih Dxiohs, nee cun tsi'h bichiohpaza xpwiinn Ñi'h ca'nzanee Ñi'h, ²neezaa paaldaa ra' gunna'h ca'nzanee Ñi'h, ya gunna'h ra' chi

naa nin basiaca Jesuhs. Babwe'he Ñi'h bwiinndaaba sto' paaldaa ra' ba ya spaaldaa ra' ba basiaca Ñi'h gueldxyihdxyi nin guhca ra' ba. Loh ra' ba ze' María nin laa Magdalena nin baria'h gahdzi bwiinndaaba sto' Ñi'h. ³Neezaa Jwahna che'hla Chuza nin rahpa xixteenn Herodes neezaa Susahn, ya ziahanru chyuuca ra' gunna'h badxa'galasaa' ra' ba tin bwi'hnn ra' ba cumpahñu la'h Jesuhs.

Yuh za'ca cun yuh nin ayi gallu'yi

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴Ya chi'chi biria'h ra' ziahan bwiinn ziahan guihdxyi ra' tin gwagua'ha ra' ba hasta zuu Jesuhs, ya chin badiaa'ha ra' ba loh Ñi'h, chi'chi gule'he Ñi'h tuhbi cweenta nin ruluu'yi, rahbi Ñi'h:

⁵—Biria'h tuhbi bwiinn zeegati'chi ba xpiñih ba. Ya gaduhbi cagati'chi ban biaaba nuhnan loh neziuh, lwehgu bazu'ña'a' bwiinn ra' yihcara'n ya gudahw gahcaza maani'hna'n.

⁶Ya snuhnan biaaba lahda dxiah hasta nuu gullia' yuh, ya chin gutahnnan, lwehgu gahca gubihdzin laasii ayi guyu' xcohpa ri'chi. ⁷Ya snuhnan biaaba la'n yaguihchi, ya gutahnee'hen yaguihchi ra' chi ya ayi basaa'n yaguihchi ra' chi ñi'roo'hon ni'chin nin ayi xi guyu' lohon. ⁸Ya snuhnan biaaba loh yuh za'ca, ni'chiyi guroo' guhcan, pur tuhbin guhcan tuhbi gaywa'h llooba.

Ya chin गया'loh guñi' Jesuhs ni'chi, chi'chi guñi' Ñi'h jweersi loh ra' bwiinn, rahbi Ñi'h:

—Sidela riiu' tu ria'zi tu dxyi'dxyi ra' rii', gulgaca'dxiahgan.

**Xixnaa bwii'yidxyi'dxyi
Jesuhs cweenta ra' rii'**

⁹Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h xiñin guñi' Ñi'h. ¹⁰Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba: —Dxiohs gahca rñi' loh tu tin gacabwa' tu cohsa ra' xteenn xquelrnabwa' Ñi'h. Ya cohsa ra' chi ayi guñi'nayaa Ñi'hn loh ra' bwiinn. Ni'chin cweenta ra' si rñi'n loh ra' bwiinn tin gwa'ha ra' ba per ayi gacabwa' ra' ba; dxihn ra' ba per ayi gaann ra' ba xiñin.

**Bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs xa naa
xcweenta bwiinn nin gulahchi biñih**
(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

Rahbiza Jesuhs:

¹¹—Dee' naa nin rñi' cweenta nin guñi'n loh ra' bwiinn. Biñih ra' chi naa ziga xchi'dxyi Dxiohs. ¹²Ya biñih nin biaaba loh neziuh ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs per ayi guya'zi dxyi'dxyi chi lasto' ra' ba laasii naguihdzin lwehgu ze' bwiinnxdaaba mahziru rusia'pittii ban tin para ayi chechiisto' ra' ba dxyi'dxyi chi nee ayi ta'h ra' ba loh duhlda. ¹³Ya biñih nin biaaba lahda dxiah hasta nuu gullia' yuh, ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs, guca'ha ra' ban cun guuxta zezahnee ra' ban paaldaa dxyih. Ya chin rzahcazii ra' ba saca riana'hla ra' ba dxyi'dxyi chi, mejor rbwe'hehesto' ra' ban laasii ayi nahpa ra' ba dulbaa' cha'yi. ¹⁴Ya biñih nin biaaba la'n yaguihchi, ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs, ya chin zee ra' ba loh neziuh

ruhnnxa'ta ra' ba lligaaba xtsi'n ra' ba nee cohsa za'ca nin xclaa'dzi ra' ba guica'ha ra' ba, nee loh nasaa nabahan ra' ba. Pur lligaaba ra' chi ni'chin ayiru xclaa'dzi ra' ba guunn ra' ba dzi'n nin xclaa'dzi Dxiohs. ¹⁵Ya biñih nin biaaba loh yuh za'ca ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs ya bwiinn chi rca'ha ban gaduhbi sto' ba. Ayi chuu dxyih gusaa'n ra' ban. Cun paseensi zezah ra' ba xneziuh Dxiohs. Bwiinn ra' chi naa ziga tuhbi yahga ninahxi nin rcah tuhbi cwa'h ninahxi za'ca loh ñi'h.

Xcweenta tuhbi bia'ñih
(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20, 21-25)

Rahbiza Jesuhs:

¹⁶—Ayi tuhbi nin guca'dxih tuhbi bia'ñih rala'n o dxie'w yihcan, ayiza nin cu'tii'hin llaa'n tuhbi lu'hn. Mejor guza'bi lu'hn guiya' guzia'ñihin tin nin chu'tii rwaal' yihdzi lu'h gwa'ha za'ca ra' ba bia'ñih chi. ¹⁷Zi'chi gahcaza garaa nin ñie'w loh Ñi'h nahpa guillaalan tin gwa'ha ra' ba xiñin, nee garaa nin nuula'n nahpa gwa'ha ra' ba xiñin tin dxiu'nbwa' ra' ban. ¹⁸Ya zi'chi gahca gulgaca'dxiahga za'ca tin garaa bwiinn nin rahcabwa' xchi'dxyi Dxiohs, mahziru gudi'hi Ñi'h guelrahcabwa' la'h ra' ba. Ya la'h ra' nin ayi ruca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs, zusia'pittii Ñi'h dxyi'dxyi nin nuu sto' ra' ba.

Xmah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹Chi'chi badzihx xmah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h hasta cagaluu'yi Ñi'h, per ayi guhca

ñabiiga ra' ba cwee' Ñi'h laasii dxi'bi ziahan bwiinn rii ri'chi.

²⁰Chi'chi gwaguihsti bwiinn loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Xmah lu'h cun bwihtsi ra' lu'h rii ra' dihtsi yuu', xclaa'dzi ra' ba gwa'ha ra' ba yi'h tin guñi' ra' ba loh lu'h.

²¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn chi:

—Ayi la'si dxi'h ra' ba naa bwiinn lasaa'hahn, sino que nee garaa ra' bwiinn nin riiu' ria'zi xchi'dxyi'hn nee guzo'badxiahga ra' ban bwiinn chi naa xmaa'n cun bwiitsira'n.

Bacwe'za Jesuhs tuhbi bwihroo' loh ñihsa

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²²Guyuu' tuhbi dxyih guyu'tii Jesuhs la'n tuhbi laancha cun xpwiinn Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulcho'ho choo nu'h stuhbi lahdu rwa' ñihsa ca.

Ya chi'chi zee ra' ba tuhbi loh ñihsa. ²³Ya gaduhbi zeedi'dxi ra' ba galaayi loh ñihsa chi, guhta'llgahsi Jesuhs. Hohrchi guzo'baloh tuhbi bwih roo' loh ñihsa nez zee ra' ba, ya guzo'baloh guteesa ñihsa chi la'n laancha amwer ñiza'biguee'lan ñihsa. ²⁴Ya chi'chi gwah xpwiinn Jesuhs hasta na'llgahsi Ñi'h, ya bacwa'hn ra' ba la'h Ni'h, rahbi ra' ba:

—iMwehsu, Mwehsu, babahn! iAmweer la'nu'h sa'biguee'la ñihsa!

Chi'chi lwehgu gwastii Jesuhs, guñi' Ñi'h loh bwih chi cun loh ñihsa tin cweezan. Ya lwehgu gahca guridxyii ra'n. ²⁵Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¿Xixnaa ayi riachiisto' tu Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h tu?

Ya la'h ra' ba bidxyihbi duxa ra' ba neezaa badxyigaa'loh ra' ba la'h Jesuhs, ya gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Chyuulla naa bwiinn rii'?

iHasta bwih cun ñihsa r nabwa' ba nee rzohbadxiahga ra'n xchi'dxyi ba!

Tuhbi bwiinn Gadara nin guyuu' ziahan bwiinndxaaba sto' ñi'h

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶Ya chin badzihn ra' ba loh yuh xteenn Gadara nin rii stuhbi lahdu rwa' ñihsa xteenn Galilea, ²⁷chi'chi baria'h Jesuhs la'n laancha tin guzuh Ñi'h loh yuh, chi'chi gwabiiga tuhbi bwiinn guihdxyi chi. Bwiinn chi guhcala xchih nuu bwiinndxaaba sto' ba. Ayi guhta ba lahdxii ayiza guyuu' ba la'ñuu' sino que puura lahda ra' ba' guyuu' ba. ²⁸Ya chin bwa'ha ba la'h Jesuhs, bazu'nllihbi ba nez loh Ñi'h guñi' ba jweersi, rahbi ba:

—¿Xix ze'chuu lu'h rii', Jesuhs Lliin Dxiohs nin nuu nabahandzi'tsi dxibaa'? iRdxi'hna'hn loh lu'h ayi gusa'cazii lu'h na'h!

²⁹Guñi' bwiinndxaaba nin nuu sto' bwiinn chi dxyi'dxyi rii' laasii canabwa' Jesuhs la'h ba, tin garia'h ba tihxi bwiinn chi. Ziahanla behsa rdzihtanee bwiinndxaaba chi la'h prohbi bwiinn chi tin mahziru sahcazii ba, ya guhcadu'h ba cun cadehn biyi'bidzi'tsi naa ba cun ñaa' ba cun dxi'ba ra' nin rchi'bi suldahdu naa bwiinn, per la'h ba bachyuu'ga ban pur xquelnadxpia bwiinndxaaba nin nuu sto' ba ya

bwiinndxaaba chi gule'caa la'h ba zihitu hasta ayi bwiinn. ³⁰Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh bwiinndxaaba chi, rahbi Ñi'h:

—¿Chyu laa lu'h?

Chi'chi rahbi ba:

—Legiohn.

Squii rahbi ba laasii ziahan bwiinndxaaba guyu'tii sto' ba. ³¹Ya bwiinndxaaba ra' chi gunaaba loh Jesuhs ayi guixe'hla Ñi'h la'h ra' ba gabihldxyi. ³²Ya ri'chi riiyahw ziahan ra' cuuchi loh dahan chi gahxu nez rii ra' ba, ya gudxi'hn ra' bwiinndxaaba ra' chi tin gusaa'n Jesuhs chu'tii ra' ba la'n ra' ma. Ya chin guzi'guelhda Jesuhs guunn ra' bwiinndxaaba chi zi'chi, ³³chi'chi baria'h ra' ba sto' bwiinn chi chi'chi biuu'garii ra' ba la'n cuuchi ra' chi. Ya chin guyu'tii ra' bwiinndxaaba chi la'n ra' ma, chi'chi ballu'n ra' ma gwatsi'biloh ra' ma rwa' tuhbi bataa'ha caa tuhbi guee'la, ya ri'chi gwaafñihsa ra' ma guhchi ra' ma. ³⁴Ya chin bwa'ha ra' nin cayahpa la'h ra' ma ni'chi bidxyihbi duxa ra' ba lwehgu ballu'n ra' ba tin gwaguih'tsi ra' ba loh bwiinn guihdxyi cun bwiinn rrandxu ra' xcweenta nin guzahca ra' ba. ³⁵Chi'chi biria'h ra' bwiinn Gadara neezaa bwiinn guihdxyi ra' nin rii nehzchi zeegui'ha ra' ba nin guhca loh dahan chi. Ya chin badzihn ra' ba nez hasta zuu Jesuhs, bwa'ha ra' ba la'bwiinn nin baria'h bwiinndxaaba ra' sto' ñi'h la'ba zohba hasta zuu ñaa' Jesuhs, nahcu ba lahdxi ayi xi rahcaru yihca ba, ya bwiinn ra' nin bwa'ha ra' ni'chi bidxyihbiza ra' ba. ³⁶Ya bwiinn ra' nin bwa'haloh xa

guhca, bwii'yidxyi'dxyi ra' ba xa babwe'he Jesuhs bwiinndxaaba ra' sto' bwiinn chi. ³⁷Chi'chi garaa ra' bwiinn Gadara neezaa ra' bwiinn guihdxyi nin rii nehzchi, gunaaba ra' ba dxiu'nehza Jesuhs ri'chi laasii cadxyihbi duxa ra' ba. Ni'chin nin biu'garii Jesuhs la'n laancha chi tin gubia'garii Ñi'h nez hasta ze' Ñi'h. ³⁸Cun nee bwiinn nin baria'h bwiinndxaaba ra' sto' ñi'h gunaaba ba loh Jesuhs si'guelhda Ñi'h chenee ba la'h Ñi'h, per gunabwa' Jesuhs dxia'hansi ba, rahbi Ñi'h loh ba:

³⁹—Babia'garii rwa' yihdzi lu'h tin bati'chi dxyi'dxyi loh lasaa' ra' lu'h xcweenta garaa nin bwi'hna'hn pur yi'h.

Chi'chi ziaa ba, bati'chi ba dxyi'dxyi loh gaduhbi guihdxyi chi pur bwen nin bwi'hnn Jesuhs la'h ba.

Llii'ndxa'pa Jairu neezaa tuhbi gunna'h nin bidxi' xahba Jesuhs

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰Ya chin babia'garii Jesuhs stuhbi lahdu rwa' ñihsa, chi'chi bagahpaDxiohs bwiinn ra' nin rii bweeza la'h Ñi'h nez chi.

⁴¹Chi'chi badzihn tuhbi bwiinn nin laa Jairu loh Jesuhs, bwiinn chi rnabwa' tuhbi guido' bi'tu'hn nin nuu guihdxyi chi, ya bazu'nllihbi ba nezloh Jesuhs, bwi'hnn nalaasa loh ba gunaaba ba chenee ba Jesuhs yihdzi ba, ⁴²laasii tuhbidxi'h llii'ndxa'pa ba nuu. Nu bi tsi'h bichiohpa yihza, per cayahcallu'hu bi, amwer gachi bi.

Ya loh nin zeenee Jesuhs la'h Jairu para yihdzi ba, ziahanroo'za bwiinn

zee gadiidxi Ñi'h hasta dxiigah bate'he ra' ba la'h Ñi'h. ⁴³Loh ra' ba dxa'ga tuhbi gunna'h nin rahcallu'hu. Guhcala tsi'h bichiohpa yihza cagasahcazii gueldxyihdxyi la'h bi. Lliaa'zi bañihchi bi garaa xmweeyi bi guca'ha ra' nin ruhnn rramwehdx. ⁴⁴Ya gwabiiga gunna'h chi dihtsi Jesuhs tin bidxi' bi loh xahba Ñi'h, hohrchigahca lwehgu biaca bi. ⁴⁵Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs, rahbi Ñi'h:

—¿Chyuni'ca bidxi' na'h?

Ya garaa ra' ba rahbi ra' ba:

—Nin tuhbi nu.

Chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:

—Mwehsu, bwiinn ra' rgo'bañuh xahba lu'h, rca'naa gahca ra' ba yi'h; ¿xi para guinaabadxyi'dxyi lu'h: “Chyuni'ca bidxi' na'h”?

⁴⁶Per rahbilaga'h Jesuhs:

—Nuu tuhbi bwiinn nin bidxi' na'h laasii guhcabwa'n basiaca xquelrnabwa'n la'h ba.

⁴⁷Ya chin guhcabwa' gunna'h chi la'Jesuhs naann bidxi' bi xahba Ñi'h, chi'chi bidxyihbi bi gwabiiga bi guza'loh xchihchi bi, bazu'nllihbi bi nez ñaa' Ñi'h, tin guhdzi bi delaanta loh ra' bwiinn bidxi' bi la'h Ñi'h nee hohrachi gahca biaca bi gueldxyihdxyi nin rahca bi.

⁴⁸Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Xii'hihn, guhca basia'cahn yi'h pur gwachiisto' lu'h na'h. Bwaanah, gulahchidxyiisto' lu'h.

⁴⁹Gaduhbi cañi' gahca Jesuhs ni'chi badzihn tuhbi bwiinn nin ze' rwaa' yihdzi Jairu, rahbi ba loh Jairu:

—La'llii'ndxa'pa lu'h guhchila; ayiru gucwe'za lu'h xtsi'n Daada Mwehsu ca.

⁵⁰Ya chin bihn Jesuhs ni'chi, rahbi Ñi'h loh Jairu:

—Ayi guidxyihbi lu'h todes chechiisto' lu'h na'h ziaca llii'n lu'h.

⁵¹Ya chin badzihn ra' ba rwaa' yihdzi Jairu, ayi basaa'n Jesuhs ñu'tii garaa ra' bwiinn; Pehdru si cun Jacobo cun Jwahn cun xpaah dxa'pa chi cun xmaah bi guyu'tii ra' ba la'ñuu'. ⁵²Garaa ra' bwiinn nin rii rwaa' yuu' chi riiyu'n ra' ba pur la'h bi. Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Ayi ru'n tu; na'llgahsizi bi, ayi guhchidxi'h bi.

⁵³Ya sola ballihdzinee ra' ba la'h Jesuhs laasii naann ra' ba guhchi bi. ⁵⁴Chi'chi guna'zu Jesuhs naa bi, guñi' Ñi'h jweersi, rahbi Ñi'h:

—iDxa'pwi'hn, gwastii!

⁵⁵Hohrchi gahca babia'garii xquelnabahan bi ya gwastii bi, guzohba bi. Chi'chi gunabwa' Jesuhs gudi'hi ra' ba xi gahw bi. ⁵⁶Ya xpaah bi cun xmaah bi badxyigaa' duxa loh ra' ba per gunabwa' Jesuhs ayi chyulootii' guuyi ra' ba cohca nin guhca ri'chi.

Guxe'hla Jesuhs gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin guunn ra' ba xtsi'n Dxiohs

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 Ya batiaa'ha Jesuhs gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin badi'hi Ñi'h guelnabwa' la'h ra' ba tin gabwe'he ra' ba bwiinnxaaba ra' nin nuu sto' bwiinn ra' neezaa gusiaca ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu. ²Neezaa guxe'hla Ñi'h la'h ra' ba tin guluu'yi ra' ba la'h ra' bwiinn la'h hohra biga'ha guinabwa' Dxiohs la'h ra' ba nee

gusiaca gahca ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu xichi'hzi gueldxyihdxyi.

³Neezaa rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi xi chenee tu loh nehza, nin buxtohn nin buxa nin guehta nin mweeyi. Ayiza chenee tu chiohpa nehza xahba tu; nin nahcusi tu chenee tu. ⁴Nee cuunchi'hzi yihdzi bwiinn nin gadzihn tu ri'chi guldxia'han hastayi gadzihn dxyih garia'h tu guihdxyi chi. ⁵Ya guihdxyi nin ayi guunn cweenta ra' ba xchi'dxyi tu, talgu'nsi garia'h tun per tsiibixgah tu tahba tu tin ni'chi gaca tuhbi sehn guyuu' xtuhlda ra' ba pur ayi gunah ra' ba ñuca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi tu.

⁶Chi'chi guna'zunehza ra' ba guriin-guriinn guihdxyi, tin zegaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nee cun zegasiaca gahcaza ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu.

Squii' guhca xquelguhchi Jwahn nin baro'bañihsa

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷Chin gudii'dxidxiahga gobernador Herodes garaa nin cayuhnn Jesuhs, biche'h ba ayi guhcabwa' ba xa ñuhnn ba lligaaba laasii riñi' nuhn bwiinn rahbi la'guehtu Jwahn nin baro'bañihsa babahn. ⁸Ya snuhn ra' ba riñi' rahbi la'guehtu Elías baluu'yiloh laga'h, ya snuhn ra' ba rahbi ni'ca naa stuhbi guehtu daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs caachieemparoo', ⁹ya chi'chi rahbi Herodes:

—Na'h gahca gunabwa'n birwa'ha yihca Jwahn. ¿Chyuulla ni'ca chi'h riigaze'ta ra' bwiinn ra' ca?

Ya zeezah cadxi'hyi ba xa guia'ha ba la'h Jesuhs.

Jesuhs baya'n ga'yu mihi bwiinn

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰Ya chin babia'garii ra' xpwiinn Jesuhs, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi ra' ba garaa nin bwi'hnn ra' ba nez gwah ra' ba. Chi'chi dxyigahsi biahchinee Ñi'h la'h ra' ba nez ayi chyu bwiinn nuu' gahxu nez ria'han guihdxyi nin laa Betsaida. ¹¹Ya chin gudii'dxidxiahga ra' bwiinn zee ra' ba nezchi, bagadxi'hyi ra' ba la'h Ñi'h hasta que no badxeela ra' ba la'h Ñi'h, ya chi'chi baga'paDxiohs Jesuhs la'h ra' bwiinn chi, tin guza'loh cayuu'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba xcweenta ziga guinabwa' Dxiohs, ya basiaca gahca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu. ¹²Ya chin guhca gudxyih, gwabiiga gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h, ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Baxe'hla bwiinn ra' ca guziaa ra' ba rraandxu o la'n guihdxyi ra' tin nezchi chi'hyi ra' ba hasta dxia'han ra' ba nee guidxeela gahca ra' ba nin gahw ra' ba tin hasta dxuu nu'h rii' ayi xi nuutii'.

¹³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h chi:

—iLa'h tu gulgadi'hi nin gahw ra' ba!

Ya rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Ayi chyu nahpa xi gahw ra' ba, ña'si zaga'yu dx'i'h pahn cun schiohpa bwehlda nuu', ¿cayixchi'h chosi' nu nin gahw bwiinn ziahan ra' ca?

¹⁴Zi'chi rahbi ra' ba laasii bwa'ha ra' ba ziga ga'yu mihi naa ra'

bwiinn ra' chi, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulcwahchixnehza ra' ba chywa'h bitsi'hgah ra' ba loh cada tuhbigah cwa'h ra' ba.

¹⁵Ya zi'chi bwi'hnn ra' ba tin guzohbaxnehza garaatii' ra' bwiinn chi, ¹⁶ya chi'chi guca'ha Jesuhs gaga'yu pahn chi cun garoopa bwehlda, ya guteesa loh Ñi'h nez guiya' tin badi'hi Ñi'h guelzuxchilli loh Dxiohs pur guelwahw chi. Ya chi'chi gutaa'ha Ñi'h badi'hi Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin gudxi'zi ra' ban loh ra' bwiinn ziahan ra' chi. ¹⁷Ya gudahw garaa ra' ba hasta gwadxah ra' ba hasta ayi gunahru ra' ba ñahw ra' ba. Ya chin guya'loh gudahw ra' ba, batiaa'ha ra' xpwiinn Jesuhs nin bia'hanchah chi, ya guhcan tsi'h bichiohpa tipi.

Guñi' Pehdru Jesuhs naa Crixtu

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸Tuhbi dxyih gaduhbi cabwihdxyi-canaaba Jesuhs loh Dxiohs tuhsi Ñi'h badzihn ra' xpwiinn Ñi'h, chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—¿Chyuni'ca rahbi ra' bwiinn naan?

¹⁹Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Nuhn ra' bwiinn rahbi yi'h naa lu'h Jwahn nin ruo'bañihsa la'h ra' bwiinn, ya snuhn ra' ba rahbi yi'h naa lu'h guehtu Elías nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieemparoo', ya snuhn ra' ba rahbi yi'h naa lu'h stuhbi guehtu daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieempa.

²⁰Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Ya la'haxchi'h tu, ¿xi nah tu chyua na'h?

Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Yi'h nin naa lu'h Crixtu Llii'n Dxiohs nin dxule'za nu.

Jesuhs guñi' loh ra' xpwiinn Ñi'h xa gachi Ñi'h

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

²¹Ya chi'chi gunabwa' Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Nin guiñaan loh tu ayi guuyi tun loh nin tuhbi bwiinn.

²²Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. Nahpa zuti'dxiloon trabahjw duxa; zusahcaloh bwiinnnguuhla ra' nin rnabwa' guido' xteenn Jerusalehn loon, neezaa bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza, neezaa bwiinn ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs zibwe'hesto' ra' ba na'h, guuyi ra' ba ayi na'h dxi'hn naan Crixtu nin cabweeza tu. Zidxiinn ra' ba na'h per zabahna'hn chin dxiohna dxyih guhchi'hn.

²³Chi'chi rahbi Ñi'h loh garaa ra' bwiinn:

—Sidela chyuulla tuhbi tu xclaa'dzi dxie'na'hla na'h nahpa dxia'ldasto' tu garaa xixteenn tu nee xigaaba nin ruhnn tu, tin guillii-guillii nin guiñansihn guunn tu nee gaca tu zigazi tuhbi bwiinn nin babadzihn hohra gachi, ²⁴laasii nin xclaa'dzi xquelnabahan ñi'h zuñihchi ban chin gabwihxchih guidxyiyuh stuhbi; ya nin guñihchisi xquelnabahan ñi'h xcweenta xchi'dxyi'hn bwiinn chi zahpa ba guelnabahan nacuubi. ²⁵Nicala garaa cohsa nin lasahca nin nuu loh guidxyiyuh rii' guica'ha

tuhbi bwiinn per sidela ayi guunn cweenta ba xchi'dxyi'hn mahs gueeta gabihldxyi guzee ba nee nicala cohsa ziahan chi gohpa ba ayi gallu'yin laasii ayi bwi'hn ba cweenta xchi'dxyi Dxiohs, ²⁶laasii bwiinn nin ratuhyi loh ñi'h pur na'h nee xcweenta xchi'dxyi'hn, zatuhyiza loon la'h ba chin gabiagariin stuhbi ziga tuhbi Rehyi cun gaduhbi xquelrnabwa' xteenn xtaa'dahn cun ziahan xaanjla Ñi'h, ²⁷nee guchiin nin rñi'n loh tu, nuu bwiinn nin dxa'ga loh tu nahpa zwa'ha ra' ba gadzihn xquelrnabwa' Dxiohs antes que gachi ra' ba.

Bidxa'h ziga xñah Jesuhs

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸Ziga xuhinna dxyih gudii'dxi chin guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi gwanee Ñi'h Pehdru cun Jwahn cun neezaa Jacobo gucah ra' ba yihca tuhbi dahan tin cwidxyi-guinaaba Jesuhs Xtaada Dxiohs Ñi'h. ²⁹Ya gaduhbi cabwihdxyi-canaaba Ñi'h la'h Xtaada Dxiohs Ñi'h, baluu'yiloh guriin xñah Ñi'h nee xahba Ñi'h biahca labwehen ya gucabacha'han. ³⁰Ya hohrachi gahca baluu'yiloh chiohpa Daada ra' nin cayuu'yidxyi'dxyinee la'h Ñi'h ya daada ra' chi naa guehtu Moisehs cun Elías. ³¹Ya Daada ra' chi guhca bacha'hza ra' ba, ya rahbi ra' ba loh Jesuhs xcweenta nin gachi Ñi'h loh guihdxyi Jerusalehn. ³²Ya Pehdru cun schiohpa lasaa' ba basi'naa'han baca'lda la'h ra' ba. Ya chin badi'chi baca'lda loh ra' ba, bwa'ha ra' ba rca'bacha'ha Jesuhs cun garoopa ra' daada nin cayuu'yidxyi'dxyinee la'h Ñi'h, ³³ya

chin guhlda hohra nin la'h daada ra' chi dxui'nehza, chi'chi rahbi Pehdru:

—Mwehsu, bwen duxa dxuu nu'h rii'. Basaa'n guidi'nncha'yi nu chohnna yuu' bi'tu'hn: tuhbin gaca xteenn yu'bilu'h, stuhbin gaca xteenn Moisehs, ya stuhbin gaca xteenn Elías.

Zi'chi guñi' Pehdru laasii ayi gaann ba xiñin guñi' ba. ³⁴Ya gaduhbi cañi' Pehdru ni'chi, guza'bi tuhbi xcahyi nez yihca ra' xpwiinn Jesuhs chi ya bia'pa ra' ba la'n xcahyi chi hohrchigahca bidxyihbi duxa ra' ba. ³⁵Ya chi'chi bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha nin guñi' la'n xcahyi chi:

—Dee naa Llii'nahn nin nadzii'hihn; gulgaca'dxiahga xchi'dxyi bi.

³⁶Ya chin guya'loh bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, bwa'ha ra'zi ba tuhsila Jesuhs zuu ri'chi. Ya gulu'cha'yisi ra' ba dxyi'dxyi ra' chi la'n lasto' ra' ba, ya ayi chyulootii' bwii'yidxyi'dxyi ra' ban.

Babwe'he Jesuhs tuhbi

bwiinndxaaba sto' tuhbi bi'nxtuhbi

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷Ya chin barah gue'la biehta ra' ba rwaa' dahan chi, ya ziahanroo' bwiinn ra' riibweeza la'h Jesuhs; ³⁸ya lahda bwiinn ra' chi dxa'ga tuhbi ndxi'hw nin guñi' jweersiroo', rahbi ba:

—Mwehsu, balahsasto' lu'h na'h gudaa' guia'ha lu'h llii'nahn laasii tuhbidxi'h la'h bi naa llii'nga'na'hn, ³⁹tin gwa'ha lu'h na'zu tuhbi bwiinndxaaba lasto' bi hasta rusacwidxyidxiah ba la'h bi, rahca

bi ziga gueldxyihdxirachiaa' rbwe'he ba bitsi'hn rwa' bi hasta dxyigah rullu'lla ba la'h bi nee guillii-guillii ruhnee ba la'h bi zi'chi ayi ruta'h ba la'h bi. ⁴⁰La'n guna'bala loh xpwiinn ra' lu'h tin ñabwe'he ra' ba la'h bwiinnxaaba chi sto' bi, per ayi ruhnn ra' ba gahn.

⁴¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn chi:

—iAyi, bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ñi'h, bwiinn naxihn! ðBalaaca chi'hlla chu'ne'hn la'h tu tin gazuhlla'ñiihn yihca tu? ðBalaaca chi'hlla nin gu'nnahn waanta loh tu?

Chi'chi rahbi Ñi'h loh xtaada bi'nxtuhbi chi:

—iGuda'nee llii'n lu'h rii'!

⁴²Ya chin zebiiga bi'nxtuhbi chi loh Jesuhs, gudxindxiah bwiinnxaaba chi la'h bi loh yuh guza'loh cana'zu gueldxyihdxirachiaa' chi la'h bi chi'chi gunabwa' Jesuhs loh bwiinnxaaba chi tin baria'h ba sto' bi, ya lwehgu gahca biaca bi, chi'chi badi'hi Ni'h la'h bi la'h xtaada bi. ⁴³Ya gallee ra' bwiinn nin rii ri'chi badxyigaa' duxa loh ra' ba pur nin bwi'hnn Jesuhs, guhca babwe'he Ñi'h bwiinnxaaba sto' bwiinn chi.

Jesuhs guñi' stuhbilaga'h xa gachi Ñi'h

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ya gaduhbi nin riyadxyigaa' ra' bwiinn pur dzi'n roo' nin bwi'hnn Jesuhs, rahbi gahca Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

⁴⁴—Gulgaca'dxiahga za'ca garaa dee', gulchuu' gulcha'zi dxyi'dxyi ra' rii'. Na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw per ziuu' nin gutoo' na'h loh ra' bwiinn guihdxiyuh.

⁴⁵Per la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra' ba xiñin ze' loh dxyi'dxyi ra' chi laasii ayi basaa'n Dxiohs ñahcabwa' ra' ba xiñin; ya bidxyihbi za ra' ba ñinaabadxyi'dxyi ra' ba xii ze' loh dxyi'dxyi ra' chi.

ðChyu mahzi lasahcaru'

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶Ya chi'chi guza'loh riiñi' ra' xpwiinn Ñi'h cuun nin mahzi lasahca loh ra' ba. ⁴⁷Per Jesuhs talgu'nsi guhcabwa' Ñi'h lligaaba nin nuu ra' ba. Chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi biñi'n bi'tu'hn bazuh Ñi'h cwee' Ñi'h, ⁴⁸chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Chyuchi'hzi bwiinn nin nadzii'hi la'h biñi'n rii' xcwee'ntahn nadzii'hi gahcaza ba na'h, ya sidela nadzii'hi ba na'h, neezaa xtaa'dahn nin guxe'hla na'h nadzii'hi ba. Nin mahzi nado'laa'dzi loh tu, ni'chi mahzi lasahca.

Bwiinn nin ayi rñi'yah la'h nu'h, xlahdu nu'h nuu ba

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹Chi'chi rahbi Jwahn loh Ñi'h:

—Mwehsu, bidia'ha nu loh tuhbi bwiinn nin rabwe'he bwiinnxaaba sto' ra' bwiinn cun xquelrnabwa' lah lu'h, ya bachidi'tsi nu loh ba ayiru guunn ba zi'chi laasii ayi needxi'h ba ca'nzaa ba loh nu'h.

⁵⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgasaa'n bwiinn nin ayi rñi'yah la'h nu'h, tin bwiinn chi xlahdu gahca nu'h nuu ba.

**Jesuhs guñi' nadxyi'chi
loh Jacobo cun Jwahn**

⁵¹Ya chin ze'gadzihn dxyih gacah Jesuhs dxibaa', chi'chi zee Ñi'h guihdxyi Jerusalehn, ya ayi bidxyihbitii' Ñi'h cun nin guti'dxiloh Ñi'h ri'chi. ⁵²Ya seguihdu guxe'hla Ñi'h paaldaa xpwiinn Ñi'h delaanta tin chee ra' ba tuhbi guihdxyi'hn xteenn Samaria chechi'hyi ra' ba canehza dxia'han ra' ba ri'chi. ⁵³Ya bwiinn samaritana ra' chi ayi guclaa'dzi ra' ba ñu'tinee Jesuhs xpwiinn Ñi'h lahda ra' ba laasii naann ra'ba guzee Jesuhs cun xpwiinn Ñi'h guihdxyi Jerusalehn. ⁵⁴Ya chin bwa'ha Jacobo cun Jwahn ni'chi, chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Daada, ÷ta xclaa'dzi lu'h gachinabwa' nu dxiaaba dxih llaa'n dxibaa' tin ñihchiloh garaa ra' ba zigazi bwi'hnñn guehtu Elías cachieempa chi?

⁵⁵Chi'chi basia'gariiloh Jesuhs tin bwa'ha Ñi'h loh ra' ba tin gudxihldxyi Ñi'h la'h ra' ba, rahbi Ñi'h:

—iNin ayi gaann tu chyuni'ca rñi' la'n lasto' tu ni'chin nin rñi' tu zi'ca! ⁵⁶Guxe'hla Xtaa'dahn na'h loh guidxyiyuh, per ayi par guñihchiloodxi'hn bwiinn ra' sino que ze'ldahn tin guhlda'hn la'h ra' ba loh duhlda.

Chi'chi zee ra' ba stuhbi guihdxyi.

**Bwiinn ra' nin guclaa'dzi ñana'hla
la'h Jesuhs**

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷Ya gaduhbi nin zee ra' ba loh neziuh, badzihn tuhbi bwiinn nin guñi' loh Jesuhs, rahbi ba:

—Daada, na'h xclaa'dzihn dxie'ldana'hla'hn yu'bilu'h nez chi'hzi guzee lu'h.

⁵⁸Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwee'zu nahpa ra' ma guii'dxiu hasta riuu' ra' ma, maani'hn ra' nuu xpichie'za ra' ma, per na'h ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, nin hasta gucu'ga'hn ayi na'pahn.

⁵⁹Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh stuhbi bwiinn:

—Guda'na'hlasí na'h.

Chi'chi rahbi bwiinn chi:

—Daada, mejor basaa'n guziaa'hahn tin chegaca'tsixga'hn xpaa'hn, chi'chíyi dxie'ldana'hla'hn yu'bilu'h.

⁶⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Basaa'n guca'tsi ra' bwiinguuchi la'h ra' lasaa' bwiinn guuchi ra' ba.

⁶¹Chi'chi rahbi stuhbi ba loh Jesuhs:

—Daada, na'h xclaa'dzihn dxie'na'hla'hn yu'bilu'h, per galoh gusaa'n lu'h na'h guziaa'hahn tin chegui'tsihn loh ra' lasaa'hahn yu'bilu'h dxie'ldana'hla'hn.

⁶²Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn nin reah naa garradu ya gusia'gariiloh ba nez dihtsi ba bwiinn chi ayi gallu'yi guunn dzi'n. Zi'chilla bwiinn nin dxie'na'hla na'h gusia'gariiloh ba nez dihtsi ba ayiza gallu'yi ba gaca ba xpwiinn Dxiohs.

**Guxe'hla Jesuhs setenta bwiinn
nin guluu'yi xchi'dxyi Dxiohs**

10 Ya chin guluhla ni'chi ra', gulli Jesuhs zasetenta bwiinn ra', chi'chi guxe'hla Ñi'h chiohpagah ra' ba cada tuhbigah

guihdxyi cun lugahri ra' nez nahpa tiidxi Ñi'h despwehsi. ²Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guchiipa'ca ba, cayahca duxa jusehchi per gulliaa' naa ra' bwiinn nin guunn dzi'n para gadiaa'ha ra'n ra' ban. Ni'chin nin gulguinaaba loh ballwaa'n xteenn li'hn chi tin guixe'hla ba ziahanru bwiinn nin guunn dzi'n gutiaa'ha xli'hn ba. ³Gulchee nnah, gulguia'ha xa rxe'hla'hn la'h tu zigazi lli'hyi nin rxe'hla'hn loh bweew ra' tin guunnee ra' ba la'h tu zigachi'hzi xclaa'dzi ra'ba. ⁴Ayi chenee tu manguchi mweeyi, ayiza chenee tu chiohpa nehza xahba tu nin xqueldxihdxyiza tu, nin ayiza guzi'laa'dzi tu caacazi tin ayi gugahpaDxiohs bwiinn la'h tu loh neziuh. ⁵Chin chu'tii tu rwaal yihdzi tuhbi bwiinn, gahbi tu loh ra' ba: “Cwachidxyiisto' bwiinn ra' nin rii rii.” ⁶Ya sidela naa ba tuhbi bwiinn nin rdxa'gasto' ñi'h guelrbwidxyiisto', gulgasia'han guelrbwidxyiisto' para bwiinn ra' chi per sidela ayi nnah ra' ba, zibia'garii xquelbachidxyiisto' chi loh tu. ⁷Guldxia'han gahca rwaal yihdzi bwiinn chi. Gulgahw nee gulguee' xiichi'hzi limentu nin guni'hi ra' ba tin nin ruhnn dzi'n nahpa ba derehchu gahlla ba, ayi rii, ri'chi rwaal yihdzi bwiinn chee tu. ⁸Nee cuunchi'hzi guihdxyi nin chu'tii tu dxie'gachi'loh ra' ba la'h tu, nee gulgahw ninchi'hzi guni'hi ra' ba, ⁹ya gulgasiaca garaa ra' bwiinn nin rahcallu'hu ri'chi gulgahbi gahca: “Bayinnah la'dxyih badzihn guinabwa' Dxiohs bwiinn ra' nin xclaa'dzi chena'hla

la'h Ñi'h.” ¹⁰Ya sidela gadzihn tu tuhbi guihdxyi hasta ayi guiclaa'dzi ra' ba la'h tu, mahz cha'yi garia'h tu nez loh neziuh, chi'chi gahbi tu: ¹¹“Hasta yuh nin gucah ñaa' nu guidzihbi nun tin dxiaabara'n, tin ni'chi naa tuhbi sehn nin ayi guclaa'dzi tu ñihn tu xchi'dxyi nu. Gulgahcabwa' dee', la'xquelrnabwa' Dxiohs badzihn gahxu loh tu.” ¹²Guchiin nin rñi'n loh tu, chin gaca xjwiisi Dxiohs mahziru nalaasa gacan loh guihdxyi rii' que stuhbi guihdxyi nin laa Sodoma nin guyuu' cadxyih.

Guihdxyi ra' nin ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi Daada Jesucristu

(Mr. 11.20-24)

¹³Rahbiza Jesuhs:

—iProhbi la'h tu bwiinn guihdxyi Corazihn! iProhbiza la'h tu bwiinn guihdxyi Betsaida! Sidela ñwa'ha ra' bwiinnziitu nin gubahan guihdxyi Tiru cun Sidohn milahgru ra' nin bwi'hlna'hn nez loh tu ñahca nalaasasto' ra' ba pur xtuhlda ra' ba, nen nahpa ñazah ra' ba xneziuh Dxiohs. Ñahcu ra' ba lahdxilluhn, ñuro'ba ra' ba cobadeh yihca ra' ba ziga tuhbi sehn nin ñacanalasasto' ra' ba. ¹⁴Ya chin guunn Dxiohs guelguxchisi pur xtuhlda garaa bwiinn guidxyiyuh, mahziru gusahezii Ñi'h la'h tu, bwiinn Corazihn cun bwiinn Betsaida pur ayi gwachiisto' tu milahgru ra' chi. Ya bwiinn guihdxyi Tiru cun Sidohn gulliaa' sacazii ra' ba laasii ayi bwa'ha ra' ba milahgru ra' chi. ¹⁵Ya ziga la'h tu bwiinn guihdxyi Capernaum, éta ruhnn tu lligaaba par dxibaa' gacah tu? Sidela nnah

imahziru la'n gueeta gabihldxyi dxiehta tu!

¹⁶Rahbiza Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—La'h nin guca'dxiahga xchi'dxyi tu zuca'dxiahgaza ba xchi'dxyi'hn; ya bwiinn nin ayi guca'dxiahga xchi'dxyi tu ayiza guca'dxiahga ba xchi'dxyi'hn; ya bwiinn nin ayi guca'dxiahga xchi'dxyi'hn neezaa xchi'dxyi Xtaa'dahn nin guxe'hla na'h ayi guca'dxiahga ba.

Ya chin babia'garii setenta bwiinn nin guxe'hla Jesuhs

¹⁷Ya loh setenta bwiinn ra' chi riahxi duxa ra' ba chin gubia'garii ra' ba, rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Daada, neera'za bwiinndxaaba bazo'badxiahga xchi'dxyi nu chin baze'ta nu lah lu'h.

¹⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Uuhn. Chin bañihchi Satanahs xquelrnabwa' ba, chi'chi bwa'hahn zigazi du'h guzi'w ze'yaaba ba nez llaa'ndxibaa'. ¹⁹iGulgahcabwa'! Na'h bani'hihn xquelrnabwa'n la'h tu, tin guzu'ñaa' tu yihca bwe'lda, yihca llohbhigwa' per ayi gahw ra' ma la'h tu, bani'hizahn xquelrnabwa'n la'h tu tin guunn tu gahn loh xquelrnabwa' ra' bwiinndxaaba tin ayi chuu nin guunn mahla la'h tu. ²⁰Per ayi dxiahxi tu pura ruzo'badxiahga bwiinndxaaba ra' xchi'dxyi tu; guldixiahxi pur caa lah tu loh xchihtsi Dxiohs nin nuu dxibaa'.

Biahxi Jesuhs

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹Hohrchi gahca biahxinee Spíritu Saantu la'h Jesuhs laasii

rahbi Ñi'h loh Xtaada Ñi'h nin nuu dxibaa':

—Zuxchilli lu'h Paah nin rnabwa' dxibaa' cun guidxyiyuh laasii cagaluu'yi lu'h bwiinn ra' nin ayi rahcabwa'tii' cohsa ra' nin gulu'la'n lu'h loh ra' bwiinn nin rluu'yi naann garaatii'. Yoo Paah, sidela zi'chi xclaa'dzi lu'h guunn lu'h.

²²Garaa ra' cohsa ra' rii' la'bani'hi lu'h na'h Paah, sola xpaah'n naann cuun nin naa Llii'n ba, ayiru stuhbi nin naann; ya neezaa Llii'n ba sola la'h bi naann bi cuun nin naa Xpaah bi, zi'chilla Daada nin ruluu'yi Llii'n Ñi'h sola la'h bi naann bi cuun nin naa Xpaah bi.

²³Chi'chi bwa'ha Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h loh ra'si ba:

—Dichohsa ra' nin gwa'ha ra' garaa nin caywa'ha tu, ²⁴laasii ziahan daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih cun rrehyi ra' guclaa'dzi ra' ba ñwa'ha ra' ba cohsa ra' nin caywa'ha tu ri'ca nee ayi bwa'ha ra' ban; neezaa guclaa'dzi ra' ba ñi'hn ra' ba dxyi'dxyi ra' nin cayihn tu per ayi bihn ra' ban.

Xcweenta tuhbi bwiinn Samaria

²⁵Chi'chi gwasu'nchii tuhbi mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs gwagañi' ba loh Jesuhs laasii guclaa'dzi ba ñuche'h ba la'h Jesuhs, rahbi ba:

—Daada, mwehsu; ¿xa ni'ca gu'nnahn tin guibahne'hn Dxiohs llaa'n dxibaa' para tu'pazi?

²⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh mwehsu chi:

—¿Xa cañi' loh dxihntsi xteenn lehyi, xa ru'lda lu'hn?

²⁷Chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:
—Gaca nadzii'hi lu'h Dxiohs
gaduhbi sto' lu'h cun gaduhbi
xalma lu'h, neezaa gaca nadzii'hi
lu'h garaa lasaa' lu'h zigazi
nadzii'hi lu'h yi'h gahca.

²⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:
—Naa xnehza nin guñi' lu'h;
sidela guunn lu'h zi'chi zahpa lu'h
guelnabahan rii'.

²⁹Per guclaa'dzi mwehsu chi ñiñi'
za'ca bwiinn pur la'h ba, ni'chin
nin gunaabadxyi'dxyi ba stuhbi loh
Jesuhs, rahbi ba:

—¿Chyuucaxchi'h ni'ca naa ra'
lasaa'hahn?

³⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:
—Tuhbi bwiinn lahdxyi nu'h
biria'h guihtxyi Jerusalehn zee
ba guihtxyi Jericoh. Loh zeezah
ba biria'h nuhn guba'n loh ba,
gule'llu'hu ra' ba garaatii' nin
zenee ba, hasta lahdxi nin nahcu
ba guele'llu'hu ra' ba, nee badi'hi
goolpi ra' ba la'h ba, basia'han ra'
ba la'h ba zigazi nin guhchi, ziaa
ra' chi'h ba. ³¹Ya chi'chi gudii'dxi
tuhbi bixohza lahdxyi nu'h, zee
ba neziuh chi. Ya chin bwa'ha ba
na' bwiinn chi, talgu'nsi bica'n
ba gudii'dxi ba stuhbi lahdu rwa'
neziuh chi, zee chi'h ba. ³²Ya zi'chi
gahcaza bwi'hnn tuhbi bwiinn
levita, nin ruhnn dzi'n la'n guido'.
Chin badzihn ba hasta na' bwiinn
chi, talgu'nsi bica'n gahca ba stuhbi
lahdu rwa' neziuh ziga bwi'hnn
gahca nin gudii'dxi galoh, zee chi'h
ba.

³³Ya seguihdu na'hla gahca
tuhbi bwiinnziitu nin naa tuhbi
bwiinn Samaria nin rzah biahja
nezchi; chin biga'ha ba hasta na'

bwiinn chi, balahsa duxasto' ba
la'h ba. ³⁴Chi'chi gwabiiga ba
hasta na' bwiinn chi ya bwi'hnn
ba rramwehdxi guda'bi ba arcohl
cun nsehchi tihxi bwiinn chi
cun batu'bi gahca ba veenda
tihxi bwiinn chi gaduhbi hasta
gudxi'ldxyihdxyi ra' guba'n, chi'chi
basadzi'ba ba la'h ba xpuhrri'hn ba
ya zeneechi'h ba la'h ba hasta nuu
yuu' nin rahlla, ya chin badzihn
ra' ba ri'chi, batehta ba la'h ba
tin zenee ra' ba la'h ba la'ñuu'.
³⁵Ya chin barah gue'la, gule'he
ba chiohpa mweeyi badi'hi ba la'h
bwiinn nin rnabwa' yuu' chi, rahbi
ba: “Dxia'hannee lu'h bwiinn rii'
gaapa la'h lu'h ba, ya sidela ayi
gaaldae mweeyisi rii' gadxiillihn
gaaxtu nin guichi'hnru para la'h ba
chin gabia'gariin.”

³⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh
mwehsu nin ruluu'yi lehyi chi:
—Loh gadxioonn ra' bwiinn nin
gudii'dxi nez guhta bwiinn prohbi
nin badi'hi goolpi ra' guba'n,
¿cuunn nin guntsii'hi la'h ba zigazi
nadzii'hi ba la'h gahca ba?

³⁷Chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Nin balahsasto' ñi'h.

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Gwah, zi'chipa'za guunn lu'h.

Jesuhs badzihn rwa' yihdzi Marta cun María

³⁸Ya biria'h Jesuhs zezah Ñi'h
neziuh nin zee guihtxyi Jerusalehn.
Chin badzihn Ñi'h tuhbi guihtxyi
bi'tu'hn ri'chi nuu tuhbi gunna'h
nin laa Marta, talgu'nsi gunaaba
bi guzee Ñi'h yihdzi bi. ³⁹Nuuzza
tuhbi bwehldaa Marta nin laa
María. Chin badzihn Jesuhs,

talgu'nsi guzohba María hasta zuu ñaa' Jesuhs tin nuugaca'dxiahga bi garaa xchi'dxyi Ñi'h. ⁴⁰Ya Marta xigaaba ziahanchi'hzi guelwahw nuu bi bie'chi'h María zohbasi cagaca'dxiahga nin cañi' Jesuhs. Chi'chi gwabiiga Marta hasta rii ra' ba, chi'chi rahbi bi loh Jesuhs:

—Daada, ¿tayi xi lligaaba cayuhnn lu'h pur nin cayuhnnee bweeldahn na'h? Basia'han bi tuhsihn cayu'nnahn guelwahw. Guhdzi loh bi gacanee bi na'h.

⁴¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi: —iAi Marta, Marta; xtsi'ndxi'hsi lu'h caasto' lu'h pur ruhnn lu'h ziahanan!

⁴²Per ayi gaann lu'h tuhbidxi'h sola nin mahzi lasahca nuu', naan guelra'cxiahga xchi'dxyi Dxiohs. María la'bi gulii nin lasahca chi nen ayi chyu nin cwe'llu'hun loh bi.

Baluu'yi Jesuhs xa cwiidxyi-guinaaba ra' bwiinn Dxiohs

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

11 Ya Tuhbi dxyih gudihdxyi-gunaaba Jesuhs Xtaada Dxiohs Ñi'h tuhbi lahta ya chin guya'loh gudihdxi-gunaaba Ñi'h chi'chi guñi' tuhbi xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h, rahbi ba:

—Daada, baluu'yi la'h nu xa gachidihdxi-gachinaaba nu Dxiohs ziga baluu'yi za Jwahn la'h ra' xpwiinn ba.

²Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —Chin cwidxi-guinaaba tu Dxiohs, squii' guñi' tu:

Xtaada nu nin rbweeza dxibaa', xclaa'dzi nu garaa ra' bwiinn guñi' za'ca ziga lah lu'h; xclaa'dziza nu gadzihn dxyih dxi' lu'h guinabwa' lu'h

guidxyiyuh ziga rnabwa' lu'h dxibaa'.

³Guillii-guillii guni'hi lu'h guehta guida'w nu,

⁴gusia'pitii gahca lu'h xtuhlda nu nin rachigu'tii nu loh yu'bilu'h,

ziga naguu'dzisto' nu cun nin ruñihchi loh nu.

Neen ayi gusaa'n lu'h co'bañuh bwiinnxaaba la'h nu chin guiclaa'dzi ba sino que guhlda'h lu'h la'h nu loh ba.

⁵Cun neezaa rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela chyuulla tuhbi tu nahpa tuhbi amihgu ya gadzihn ba yihdzi tu garoolda gue'la, nnah ba loh tu: “¿Tayi cwe'hedxi'hn lu'h chohnna pahn na'h, ⁶gahwsi tuhbi xamihgu'hñin? Laasii zihtu ze' ba ni'chin ayi na'pahn xi gudi'hihn gahw ba.” ⁷Ya coma yi'h na'xgahsi lu'h cun llii'n ra' lu'h loh lu'h, ya chin dxihn lu'h cañi' xamihgu lu'h chi, chi'chi gahbi lu'h: “Xi xclaa'dzi lu'h tin na'h la'n na'xgahsila cun llii'nra'n, ayi nuu chesti'hn guni'hihn nin guica'ha lu'h.” ⁸Ñaan loh tu, nicala ayi xi gudi'hi tu la'h ba pur naa ba xamihgu tu, per mejor chestii tu gudi'hi tu garaa nin rchi'hn ba tin ayi chezah guunn ba llahn la'h tu. ⁹Zi'chi gahcaza ñaan loh tu: sidela chezah canaaba tu xiilla, zica'ha tun; sidela chezah cachi'hyi tu xiila zidxeela tun; sidela chezah cagasihdzi tu rwa' xlee' bwiinn zixaala ra' ban chu'tii tun, ¹⁰laasii chyuchi'hzi nin riazah rdxih'hn xiilla rdi'hi ra' bwiinnan; nee chyuchi'hzi nin riazah cadxi'hyi xiilla rdxeela ban; nee

neezaa chyuchi'hziza nin riazah cagasihdzi rwaa' lee', nahpa guire'h nin guixaalan tin chu'tii ban.

¹¹'Sidela chyulla tuhbi tu guinaaba llii'n tu pan, ¿ta ziaalla tu gudi'hi tu tuhbi taa'ha dxiah gahw bi? Ya sidela guinaaba bi tuhbi bwehlda, ¿ta zialla tu gudi'hi tu tuhbi bwe'lda gahw bi? ¹²Ya sidela guinaaba bi tuhbi dzihtabwihdxi, ¿ta zialla tu gudi'hi tuhbi llohbigwa' gahw bi? Guyaa, ayi bwiinn nin ruhnn zi'chi. ¹³Ya sidela la'h tu nin naa bwiinn duhlda rahca rudi'hi tu cohsa za'ca llii'n tu, ¿xila'hxchi'h Xtaada tu nin nuu dxibaa' ayi dxia'han gudi'hi Ñi'h Spíritu Saantu la'h ra' bwiinn nin rnaaba Ñi'h ya zibweezaza Ñi'h sto' ra' ba?

Baca'chiah ra' bwiinn, bwinndxaaba rahcane la'h Jesuhs

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴Ya guyuu' tuhbi bwiinn nin guyuu' bwiinndxaaba sto' ñi'h, bia'han goopa ba ayi basaa'n bwiinndxaaba chi ñi'ni' ba. Ya babwe'he Jesuhs bwiinndxaaba chi lasto' ba. Ya chin baria'h bwiinndxaaba chi sto' ba, bañi' ba; garaa bwiinn badxyigaa' pur ni'chi. ¹⁵Ya guyuu' nuhn bwiinn nin rahbi:

—Ndxihw rii' rahca rabwe'he bwiinndxaaba sto' ra' bwiinn laasii Belzebuu nin r nabwa' la'h ra' bwiinndxaaba cayahcane la'h ba.

¹⁶Ya snuhn ra' ba gunaaba guunn Ñi'h tuhbi milahgru ziga tuhbi sehn nin ze' llaa'ndxibaa' tin gwa'ha ra' ba gu guchii Ñi'h naa Ñi'h Llii'n Dxiohs. ¹⁷Per Jesuhs la'Ñi'h guhcabwa'la xi lligaaba cayuhnn ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Chyuchi'hziz gubieerna nin rbahchixchih ra' partihdu nahpa rbihiyin; ya chyuchi'hziz bwiinn nin rdxihldxyinee lasaa' ñi'h nahpa rñihchiloh ra' bwiinn chi. ¹⁸Ya sidela childxyinee Satanahs la'h bwiinndxaaba ra' nin r nabwa' ba, ¿xalla guunn ru chi'h ba guinabwa' ba la'h ra' ba? Mejor garia'h ba guelr nabwa' chi. Squii' rñaan loh tu laasii ruu'yi tu rabwe'hehn bwiinndxaaba ra' sto' bwiinn cun guelrahcane xteenn Belzebuu.

¹⁹Sidela zi'chi ñahca, ¿chyu cayahcane chi'h la'h ra' bwiinn loh tu nin rabwe'he bwiinndxaabara? ¿Gu Belzebuu? Guyaa, ayi la'h dxi'h ba. Ni'chin pwehda guiñi' ra' bwiinn chi loh tu billi'n loh xigaaba tu. ²⁰Per sidela guchiin rabwe'hera'n bwiinndxaaba sto' ra' bwiinn laasii cayahcane Dxiohs na'h, ni'chin nugaluu'yiloh ni'ca, la'dxyih badzihn guinabwa' Dxiohs guidxyiyuh.

²¹'Chin nuu tuhbi bwiinn nin ayi guinadxyi'bitii' tuhbi yuu' nee nahpa ba blaaqui'hn nin rulaloh yihdzi ba tin ayi ñihchin, ²²per sidela gadzihn stubbi nin mahzi ayi guidxyi'bi chi'chi cwe'llu'hu ba xchi'ba bwiinn chi cun garaa nin nahpa ni'chi guica'ha ban chi'zi ban. Zi'chi guunnee xquelr nabwa' Dxiohs la'h xquelr nabwa' bwiinndxaaba. ²³Nuu bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi na'h mejor rdxyi'chinee ra' ba na'h, ya nin ayi rahcane na'h guidiaa'ha ra' bwiinn nin guinabwa' Dxiohs, la'laga'h cabwe'hecaa ra' ba la'h ra' ba loon tin gaca'ha bwiinndxaaba la'h ra' ba.

²⁴Rahbiza Jesuhs loh ra' ba:

—Chin raria'h bwiinnndaaba sto' tuhbi bwiinn, chi'chi rca'nzaa ba lugahri bihdzi tin rdx'i'hyi ba canehza guzi'laa'dzi ba, ya rwa'hasi ba ayi rdxeelan, ruhnn ba lligaaba: “Mejor gabia'gariin yiidzihn hasta baria'hn.” ²⁵Ya chin gubia'garii ba bwa'ha ba sto' bwiinn chi chuhla biacan zigazi tuhbi yuu' nin biyo'ba la'n ñi'h. ²⁶Chi'chi chegalli'h ba zagahdzi bwiinnndaaba nin mahzi rusa'cazii la'h bwiinn que ziga ruhnn ba, tin chu'tii ra' ba sto' bwiinn chi, ya mahziru nalaasa guunnee ra' ba bwiinn chi que ziga guhca ba galoh.

Riahi ra' bwiinn nin

ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs

²⁷Gaduhbi cañi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', guzo'baloh tuhbi gunna'h nin nuu loh ra' bwiinn chi, cañi' ba jweersiroo', rahbi ba:

—Dichohsa gunna'h nin gullahn yi'h cun bachioo' ba yi'h.

²⁸Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Radiitsi naa ni'ca; dichohsa naa bwiinn nin ruca'dxiahga nin rñi' Dxiohs cun guzo'badxiahga ra' ban.

Bwiinn ra' nin ayi riachiisto' Ñi'h
gunaaba ra' ba guunn Jesuhs tuhbi

sehn ziga milahgru

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹Ya zeezah cagadiaa'ha ra' bwiinn gadiidxi Jesuhs, chi'chi guza'loh cañi' Ñi'h, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Prohbi la'h tu, dxyi'bi bwiinn xihn duxa tu, xclaa'dzi tu gwa'ha tu milahgru ziga tuhbi sehn nin guluu'yi na'h naan Llii'n Dxiohs

nin naa ndxi'hw, per sola sehn xteenn guehtu Jonahs daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs caachieempa guni'hihn la'h tu. ³⁰La'h gahca ziga guhca Jonahs tuhbi sehn par bwiinn guihdxyi Nínive, zi'chi gahca na'h, ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, gaca'hn ziga tuhbi sehn par bwiinn ra' nin nabahan nnah. ³¹Chin gadzihn dxyih nin guunn Dxiohs guelguxchisi loh gaduhbi guidxyiyuh, chesuhnchii tuhbi naani'hn nin guhca rreihna loh yuh ra' nez lahdu la'ngueeta tin guca'chiah ba la'h ra' bwiinn nin rii guidxyiyuh nnah laasii la'h ba biria'h ba zihtu duxa tin baca'dxiahga ba guelnaann xteenn Salomohn, ya rii' zuu stuhbi bwiinn nin mahzi lasahca xchi'dxyi Ñi'h que no Salomohn, ³²neezaa bwiinn chieempa xteenn guihdxyi Nínive cun bwiinn ra' za nin nabahan nnah, chesuhnchii ra' ba chin gaca jwiisi tin guca'chiah ra' ba la'h tu laasii biu'garii ra' ba loh xquelña'ñih Dxiohs chin gwaneé Jonahs xchi'dxyi Dxiohs loh ra' ba, ya loh gahca tu zuu stuhbi bwiinn nin mahzi lasahca que no Jonahs.

Cweenta xteenn bia'ñih

(Mt. 5.15; 6.22-23)

Rahbiza Jesuhs:

³³—Ayi tuhbi bwiinn nin guca'dxih tuhbi bia'ñih ya cu'la'n ban llaa'n xlu'hn ba, o la'n tuhbi caja, sino que guza'bi ban guiya' tin bwiinn ra' nin chu'tii ña'ñih gwa'ha ra' ba. ³⁴Bizloh bwiinn naa ziga tuhbi bia'ñih par gaduhbi tihxi ba, ya sidela bizloh rwa'ha za'can, neezaa gaduhbi tihxi ba

nuu bia'ñih; per sidela bizloh ba rahcan, zi'chiza tihxi ba nuu loh nacahyi. ³⁵Bwa'hadzi'tsi ayi dxui'yi xpia'hañih lu'h tin ayi dxia'han lu'h loh nacahyi. ³⁶Ya sidela gaduhbi tihxi lu'h ria'ñih, nin tuhbi lahta ayi nacahyi, zahca gwa'ha za'ca lu'h garaatii' ziga la'n tuhbi yuu' hasta caadxih tuhbi bia'ñih roo'.

**Jesuhs ruca'chiah la'h fariseu ra'
cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi
Moisehs**

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷Chin guluhlla guñi' Jesuhs, guñi' tuhbi fariseu loh Ñi'h chetahw Ñi'h tuhbi guelwahw rwa' yihdzi ba. Ya chi'chi gwah Ñi'h. Ya chin badzihn Ñi'h ri'chi, chi'chi gudii'dxi Ñi'h hasta zuu mweella. ³⁸Ya badxyigaa'loh fariseu chi laasii ayi gudxi'binaa Jesuhs ziga naa costuumbre guunn ra' fariseu chi chin gahw ra' ba, neezaa ruhnn gahca ra' ba lligaaba bwiinn za'ca ra' ba loh Dxiohs laasii rdxii'binaa ra' ba. ³⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—La'h tu bwiinn fariseu rdxii'bi tu nez dihtsisi vahsu cun plahtu ya nez la'n lasto' tu gwadxahchihipa guelguba'n cun garaaloh lligaaba nin ruhnn tu. ⁴⁰iBwiinn nahda ra'! ¿Tayi rahcabwa' tu? Bwiinn nin ruhnncha'yi guihsu la'ba ruhnn ba dihtsin cun la'nan, ni'chin nahpa chi'bi tu dihtsin nee cun la'nan. ⁴¹Yannah gulcwe'he garaa lligaaba guba'n ca cun lligaaba dxaaba nin nuu sto' tu, nee neezaa gulgahcane' la'h ra' bwiinn nin ayi xi nahpatii' tin zi'chi garaa ra' cohca gaca nayaara'n para la'h tu.

⁴²Prohbi la'h tu bwiinn fariseu ra'. Cadxihlhi tu loh Dxiohs nin ruhnn tucabri guica'ha Ñi'h, hasta rdxihlhi tu xiica ra' cwa'ni'hn per pur ayi rahcane' tu la'h ra' bwiinn prohbi neezaa ayi guinadzii'hi tu la'h Dxiohs ni'chin ayi runcweenta tu xchi'dxyi lehyi nin mahzi lasahca. Nahpa chilli tu nin ruhnn tucabri guica'ha Ñi'h neezaa snuhn ra' cohca chi.

⁴³Prohbiza la'h tu bwiinn fariseu ra'. Xclaa'dzi tu puura yahgaxi'yi za'ca nin rzohba ra' bwiinn lasahca la'n guido' soobaa tu, nee xclaa'dzi tu garaa bwiinn gugahpa Dxiohs la'h tu loh dxiaa' gaduhbi xquelnado' laa'dzi ra' ba.

⁴⁴Prohbiza la'h tu; naa tu zigazi ba' ra' nin ayiru guidxiin caa na' nin ziaa-zie' bwiinn yihca ra' ñi'h, ya nin ayi gaann ba cañin rdii'dxi ba, ya guyuu' xtuhlda ba laasii bazuhña' ba yihca ba' ra' chi.

⁴⁵Chi'chi guñi' tuhbi mwehsu nin ruluu'yi lehyi, rahbi ba loh Jesuhs: —Daada mwehsu, chin rñi' lu'h dxyi'dxyi ra' ca neegah la'h nu rñi'yah lu'h.

⁴⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —iProhbiza la'h tu bwiinn nin ruluu'yi lehyi!, laasii rnabwa' tu ni'chin rusaguhnn tu bwiinn ra' cohca ra' nin nagahn duxa nin naa ziga tuhbi cohca naa'ha nin ayi rdxihpa bwen bwiinn, ya la'h tu nin cun tuhbi bacwihnaa tu ayi rdxii' tun.

⁴⁷Prohbiza la'h tu laasii ruhnncha'yi tu xpa' ra' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieempa, nee la'h gahca tu nin naa llahga ra' bwiinn nin gudxiinn

la'h ra' ba. ⁴⁸Ni'chin nin naannpa' tu xi guzahca ra' ba, riuu'sto' tu dzi'n ra' nin bwi'hnn ra' guehtu xtataroo tu; la'h ra' ba gudxiinn ra' ba bwiinn ra' nin guhchi, ya la'h tu ruhcha'yi tu xpa' ra' ba.

⁴⁹Ni'chin nin guñi' Dxiohs, laasii rahcabwa' Ñi'h garaatii' ya rahbi Ñi'h: "Zixe'hla'hn bwiinn ra' nin guñi' xchi'dxyi'hn cun neezaa pooxtla ra', ya bwiinn ra' zidxiinn ra' ba paaldaa ra' ba ya snuhn ra' ba gusahcazii ra' ba." ⁵⁰Loh ra' bwiinn nin nabahan nnah zinaaba Dxiohs chilli ra' ba llerihn garaa daada ra' nin guñi' xchi'dxyi' Dxiohs nin gudxiinn ra' ba chin gurihxchih guidxyiyuh, ⁵¹ya rihn nin billi'hi ra' chi rzohbalohon dez guehtu Abel hasta guehtu Zacarías nin gudxiinn ra' ba galaayillee laa'yitiaa'ha xteenn guido'roo'; guchiin nin rñi'n loh tu, Dxiohs gusadxihlili llerihn ra' ba la'h ra' bwiinn nin nabahan nnah.

⁵²Prohbiza la'h tu nin ruluu'yi lehyi laasii la'hsi tu nahpa tu chiahya rahcabwa' tu xa ta'h bwiinn loh duhlda ayiza nnaa tu guixaala tu rwaa' yuu' tin chu'tii tu xneziuh Dxiohs ya ayiza nnaa tu gudi'hi tu chiahya chi la'h ra' bwiinn tin gaca chu'tii ra' ba loh xneziuh Dxiohs.

⁵³Chin guya'loh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba, bidxyi'chinee ra' mwehsu cun fariseu ra' chi la'h Ñi'h, chi'chi guzo'baloh canaabadxyi'dxyi ra' ba ziahan dxyi'dxyi loh Ñi'h, ⁵⁴ya bwi'hnn ra' ba la'h Ñi'h zi'chi tin ñiñi' Ñi'h xiica ra' cohsa dxaaba tin ñahpa ra' ba jweersi ñiñi'yah ra' ba la'h Ñi'h.

**Baluu'yi Jesuhs cweenta
xteenn levaduhra**

12 Gaduhbi cañi' Ñi'h guza'loh cagadzihn pur mihi ra' bwiinn hasta rreeldaa lasaa' ra' ba tantu ziahan ra' ba, chi'chi guza'loh cañi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Gulgahca nasiin tin ayi guica'ha tu xmohda ra' bwiinn fariseu, ziga ayi rzohbadxiahga ra' ba dxyi'dxyi gahca nin rñi' ra' ba, ²laasii xiilla tuhbi cohsa nin guunn bwiinn rala'n nahpa rdxeelan ya xiilla dxyi'dxyi rala'n nahpa rihn bwiinnan, ³nee garaa dxyi'dxyi nin rñi' bwiinn la'n gue'la nahpa zihn bwiinnan ya nin rñi' rala'n bwiinn ziga tuhbi yuu' ñie'w nahpa zibwihdxyidxiahah hasta guiya' yihca yuu'.

Chyu nahpa guidxyihbi bwiinn

(Mt. 10.28-31)

⁴Rahbiza Jesuhs:

—Ñaan loh tu mihgu ra', ayi guidxyihbi tu bwiinn nin xclaa'dzi chiinn la'h tu tin chin la'tu guhchi, ayiru nuu xi gunnee ra' ba la'h tu, ⁵per guñaan loh tu chyu mahzi guidxyihbi tu: tuhbidxi'h sola Dxiohs mahzi gulguidxyihbi tin la'hdxih' Ñi'h zaca guza'hla la'h tu gabihdxyi chin gahchi tu sidela ayi guzo'badxiahga tu xchi'dxyi Ñi'h. Nen guchiin nin rñi'n, gulchuu' guelrzaa' la'h Ñi'h. ⁶La'tu naannla, rio'h chiohpa maani'hn pur chiohpa ga'yu, per ayi rbwe'hesto' Dxiohs la'h ra' ma nicala ayi guilasahca ra' ma guyahlli. ⁷Hasta dxyichiyihca tu la'ra'n nagaabala ya ni'chin ayi

guidxyihbi tu tin la'h tu mahziru lasahca tu loh ziahan ra' maani'hn.

Nin riu'nbwa' ra' la'h Jesuhs nez loh ra' bwiinn

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸Neezaa rahbi Jesuhs:

—Ñaan loh tu, garaa ra' nin guiñi' nez loh ra' bwiinn: “Nu'bwa'n la'h Jesuhs laasii naan xpwiinn Ñi'h”, na'hza nin naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw guiñi'n loh ra' xaanjla Dxiohs: “Nu'nbwa'n bwiinn ca laasii la'h ba naa ba xpwiinnahn”; ⁹ya nin rñi' nez loh ra' bwiinn: “Ayi nu'nbwa'n Jesuhs laasii ayi xclaa'dzihn gaca'hn xpwiinn ba”, zi'chi gahcaza na'h guiñi'n loh ra' xaanjla Dxiohs: “Ayi nu'nbwa'n bwiinn ca laasii ayi gunnah ba ñahca ba xpwiinnahn.” ¹⁰Na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ya guxe'hla Xpaa'n na'h loh guidxyiyuh, ya chyuchi'hzi nin guiñi'yah na'h zusia'ldasto' Xpaa'n xtuhlda bwiinn chi; per sidela ni'chi guiñi'yah la'h Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, ayi dxia'ldatii' sto' Xpaa'n xtuhlda bwiinn chi. ¹¹Chin chenee ra' ba la'h tu nezloh ra' bwiinn guido' o nezloh ra' guxchiisi nin rnabwa' tin guca'chiah ra' ba la'h tu saca nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn, ayi xi lligaaba guunn tu xa gusia'garii tu dxyi'dxyi, ¹²tin chin gadzihn hohra nin guiñi' tu, la'Spíritu Saantu guluu'yi xa gusia'garii tu dxyi'dxyi loh ra' ba.

Rusiaaba guelnaza'ca la'h bwiinn loh duhlda

¹³Ya tuhbi bwiinn nin dxa'ga loh ra' bwiinn ziahan chi rahbi loh Jesuhs: —Mwehsu, guhdzi loh bwi'tsihn guni'hi bi garolda bien nin

basia'hannee xpaa'n la'h bi guica'hahn.

¹⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi: —Per ndxi'hw, ìchyuulla gului lu'h na'h gu'nnahn guel guxchiisi xcweenta tu nee chi'zi gahcan xixteenn tu?

¹⁵Rahbi gahca Jesuhs loh ra' ba: —La'h gahca tu gulgahca nasiin ayi chu'gui'w tu gaapa tu ziahan ra' cohca za'ca nin nuu guidxyiyuh.

¹⁶Ya seguihdu gule'he Jesuhs tuhbi cweenta loh ra' ba, rahbi Ñi'h: —Guyuu' tuhbi bwiinn gohpa ba ziahan cohca za'ca ya guyuu' tuhbi dxyih guhca duxa xquiña'h ba. ¹⁷Chi'chi guza'loh ruhnn ba lligaaba nasto' ba: “iLaaxchimma na'h na'pahn ziahan xica cohca!; nnah ayi na'pahn canehz cwii xñiizahn.” ¹⁸Talgu'nsi bwi'hnnlaga'h ba lligaaba: “La'n guhcabwa' xa gu'nnahn nnah; gutsiiyih yihdzi bi'tu'hna'hn tin dxyuun guroo'ñihn ya la'n chi cu'cha'yi'hn garaa xli'hna'hn cun garaa nin na'pahn.

¹⁹Ya chin gu'nnahn gahn gaca ni'chi, zaca guuyidxyi'dxyi tuhsihn: Bayinnah la'lu'h nahpa ziahan cohca para ziahan yihza, guzi'laa'dzi lu'h gahw za'ca lu'h guee lu'h vihnnu dxiahxi lu'h.” ²⁰Chi'chi rahbi Dxiohs loh ba: “iBwiinn nahda! Nnahgue'la gahca gachi lu'h gabwiidxyih xaalma lu'h ya garaa nin nahpa lu'h ìchyuulla guica'ha ra' chi'hn?”

²¹Zi'chichi'hzi rzahca bwiinn ra' nin rbahchicwa'h xquelnaza'ca Ñi'h loh guidxyiyuh rii' ya nin Dxiohs ayi ruhnn cweenta ra' ba, per zi'chi gahcaza par nez loh Dxiohs ayi guinacweenta ra' ba, prohbizii-prohbilaasa ra' ba.

Rahcanee Dxiohs Ilii'n ra' Ñi'h*(Mt. 6.19-21)*

²²Chi'chi guñi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

—Ni'chin nin rñi'n loh tu, ayi xi guelrzaa' chuu tu pur nin gahw tu para guibahan tu cun lahdxi nin gacu tu, ²³tin xquelnabahan bwiinn mahzi lasahca que ziga nin rahw ra' ba; ya tihxi ba mahziza lasahca que ziga lahdxi nin rahcu ba.

²⁴Gulgui'hnn lligaaba biahchi ra' xa loh nabahan ra' ma ayi raa'n ra' ma ayiza ruchah ra' ma yuu'ñihza ziga ruhnn tu ayiza nahpa ra' ma ca cu'cha'yi ra' ma llooba, per nicala ayi xi nahpa ra' ma Dxiohs gahca rudi'hi nin rahw ra' ma cun nin ree' ra' ma; zi'chilla la'h tu ÷tayi ruhnn tu lligaaba mahziru lasahca tu nez loh Dxiohs que maani'hn ra'? Guyaa mahziru lasahca tu que ziga la'h ra' ma. ²⁵¿Ta nasto' tu pur riuu' tu guelrzaa' zahca chyooru tu ziga za garolda metru? ²⁶Sidela rgu'bwa' tu nin tuhbi cohsa bi'tu'hn ayi guunn tu gahn gaca, ¿xixnaa chi'h riuu' tu guelrzaa' guunn tu tuhbi cohsa roo'? ²⁷Gulgui'hnn lligaaba dxia' billiiga ra' xa rroo'ra'n. Ayi ruhnnra'n dzi'n ayiza rdxihba ra'n lahdxi, ni'chin rñaan loh tu nin rrehyi Salomohn nicala ziahanroo' cohsa ra' gohpa ba per ayi guhtatii' ba lahdxi za'ca ziga rzucha'yi dxia' ra' chi. ²⁸Sidela zi'chi ruhnncha'yi Dxiohs dxia' naga' joosca ra' nin rii loh dahan nnah ya guillii gwa'ha ban la'ngubihdzila chi'chi guca'dxih ra' ban, ni'chin nnah gulgahcabwa' la'h tu mahzi lasahca tu que dxia' ra' chi ni'chin nahpa

guni'hi Ñi'h nin gahcu tu, ibwiinn ra' nin zee-ze' loh xigaaba ra' ñi'h! ²⁹Ni'chin nin rñi'n ayi ruzu'hyi yihca tu cun lligaaba xa guidxeela nin gahw tu nin guee tu, ³⁰tin bwiinn guidxyiyuh lligaaba chi'hzi nin xa guidxeela ra' ba nin gahw ra' ba nin guee ra' ba cun nin gacu ra' ba riuu' ra' ba, per Xtaada nu'h nin nuu dxibaa' la'Ñi'h naannla cuun nin xchi'hn tu; ³¹ni'chin gulgadxi'hyisi loh xquel r nabwa' Dxiohs nen gulgaca'dxiahga gahca xchi'dxyi Ñi'h, naannca Ñi'h guluu'yi Ñi'h garaa nin xchi'hn tu par guibahannee tu.

Guelnaza'ca nin nuu dxibaa'

³²Rabhiza Jesuhs loh ra' ba: —La'h tu nin naa xi'hyira'n ayi guidxyihbi tu pur nin naa tu gulliaa', tin la'h tu naa tu nin gullii Dxiohs guunn tu guelguxchiisi pur xquelnabwa' Ñi'h. ³³Gulgatoo' xixteenn tu nin nahpa tu, gulgadi'hin la'h bwiinn nin ayi xi nahpa, tin zi'chi guunn tu tuhbi buuxa nin ayi dxiuullatii' tin chuu guelnaza'ca la'nan llaa'ndxibaa' hasta ayi chyu guba'n nuu nin maan nin rahw lahdxi ayi chuutii', ³⁴laasii hastasi naann tu chuu xquelnaza'ca tu, ri'chisiza naann tu chuu sto' tu.

Nahpa gacansiin tu

³⁵Rabhiza Ñi'h loh ra' ba: —Gulgahca nasiin, nee banahcu xahba tu ayi gusaa'nza tu dxiu'yi xpie'ñih tu ñaa' tu; ³⁶gulgui'hnn ziga mooza ra' nin cabweeza guibia'garii xpallwaa'n ñi'h nin zee tuhbi saa' tin chin gusihdzi

ba rwaa'lee' talgu'nsi guillaalan dxiu'garii ba. ³⁷Dxiahxi mooza ra' chi sidela zi'chi guunn ra' ba chin guibia'garii xpallwaa'n ra' ba nen guchiin nin rñi'n loh tu, la'h gahca xpalwaa'n ra' ba chi gacu ba lahdxi ziga xahba gahca xmooza ba, ya la'hgahca ba cwachi ba mooza ra' chi loh mweella tin gudi'hi ba xi gahw ra' ba. ³⁸Ya sidela gadzihn ba garoolda gue'la o gucahyiroozi gwa'ha ba la' ra' xmooza ba riisiinla cabweeza ra' ba la'h ba, ya chi'chi dxiahxi duxa mooza ra' chi. ³⁹Ya la'h tu gulgahcabwa' nin rñi'n loh tu, sidela ñahcabwa' ballwaa'n xteenn tuhbi yuu' xohra ñahdzihn tuhbi nin ruhnn guba'n, pwehda ayi ñusaa'n ba ñu'tii guba'n chi yihdzi ba ñibaa'n ba. ⁴⁰Ya zi'chi gahca la'h tu gulgahca nasiin, laasii hohra nin ayi nuu tu lligaaba gadzihna'hn hohrachi gadzihna'hn ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

Tuhbi mooza dxaaba

(Mt. 24.45-51)

⁴¹Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pehdru loh Ñi'h, rahbi ba:

—Daada, ¿ta lohsi nu ruu'yidxyi'dxyi lu'h cweenta ra' ca o nee loh garaa ra' bwiinn?

⁴²Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Chyuni'ca naa tuhbi mooza za'ca, tuhbi mooza nasiin nin rusia'hannee xpallwaa'n Ñi'h nuhn xmooza ba tin gudi'hi ba xi gahw ra' ba chin rahlda hohra?

⁴³Dxiahxi duxa mooza chi sidela rga'ha cayuhnn ba chin gabia'garii xpallwaa'n ba. ⁴⁴Guchiin nin cañi'n loh tu, zusia'hannee ballwaa'n chi garaa nin nahpa ba la'h mooza

za'ca chi tin guinabwa' ban.

⁴⁵Per sidela guunn mooza chi lligaaba la'n lasto' ba: “Zahcata'h guibia'garii xpallwaa'na'hn”, talgu'nsi soobaaloh ba gahwxa'ta ba, guee ba, suhdzi ba; ⁴⁶ya ballwaa'n chi gabia'garii ba tuhbi dxih nin ayi cabweeza ba la'h ba, hohra nin ayi guunn ba lligaaba gadzihn ba, chi'chisihn zuhnn ba tuhbi caxchihgu roo' la'h ba zuchienda ba tuhbi du'h diitsi ba chi'chi zinabwa' ba gadxa'ga ba loh ra' bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs.

⁴⁷Ya mooza nin naann xi xclaa'dzi xpallwaa'n ba gaca per ayi rzuhsiin ba ayiza ruzo'badxiahga ba xchi'dxyi ba nahpa guirehlda ba paaldaa cwaarta, ⁴⁸ya mooza nin ayi gaann xi xclaa'dzi xpallwaa'n ba gaca ya bwi'hnn ba cohsa ra' nin ayi biu'sto' xpallwaa'n ba, gulliaa' caxchihgu gaca ba gulliaa' za cwaarta guicahyahga ba. Bwiinn ra' nin mahzi rudi'hi Dxiohs xiilla cohsa nahpa gusia'garii ra' ban cun llii'nan, ya bwiinn nin rudi'hi Ñi'h ziahan cohsa ziahanrun nahpa gusia'garii ra' ba.

Rtaa'ha Jesuhs bwiinn loh lasaa' ra' ba

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹Rahbiza Jesuhs:

—Na'h bie'ldahn tin guca'dxiin guidxyiyuh rii'; iojla'h cayahcalan!, ⁵⁰tin na'h nahpa zachi'hn, sacazii duxa'hn pur xtuhlda garaa bwiinn guidxyiyuh. Ni'chi naa ziga tuhbi guelgusacazii xlawaa'ha guelrrohbañihsa, ya ziahan lligaaba ru'nnahn tin

cha'lohon. ⁵¹ ¿Ta ruhnn tu lligaaba guelrbahchidxyiisto' ze'ldane'hn loh guidxyiyuh? Rñaan loh tu ayi ni'chidxi'hn sino que bie'ldahn tin gutaa'ha ra'n bwiinn loh lasaa' ra' ba, ⁵²laasii dezannah zilaa'ha lasaa' tuhbi jwamihiyi bwiinn; loh ga'yu ra' ba zidxyi'chinee chohnna ra' ba la'h chiohpa ra' ba per la'h chiohpa ra' ba chi zidxyi'chinee za la'h chohnna ra' ba. ⁵³Zilaa'ha lasaa' ra' ba; zidxyi'chinee daada la'h llii'nga'n ba ya llii'nga'n ba zidxyi'chinee za la'h ba; zi'chi gahcaza naan ra' zidxyi'chinee ba llii'ndxa'pa ba ya llii'ndxa'pa ba zidxyi'chineezaa la'h ba. Zi'chi gahca nanswehgra zidxyi'chinee ba xguyihdzi ba neezaa xguyihdzi ba zidxyi'chineezaa la'h ba.

Sehn ra' xteenn chieempa

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴Guñi'za Jesuhs loh ra' bwiinn ziahan chi, rahbi Ñi'h:

—Chin rwa'ha tu riahsa xcahyi nez lahdu nin ria'zi gubihdxyi, chi'chi rahbi tu: “Bayinnahsihn la'ñihsadxiah dxiaaba”, nee zi'chi rahca; ⁵⁵ya chin ri' bwih nez lahdu la'ngueeta, chi'chi rahbi tu: “Bayinnahsihn, nalda'h gaca”, nee zi'chi rahca. ⁵⁶iBwiinn nahda ra'!, la'tu naann xa rza'loh sehn ra' nin nuu guidxyiyuh cun llaa'ndxibaa', ya ¿xixnaa ayi rahcabwa' tu xa rza'loh chieempa ra' nin dxuu nu'h nnah?

Basia'ldasto' lu'h cun bwiinn ra' nin rdxyi'chinee yi'h

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷Rahbiza Ñi'h loh ra' ba:

—¿Xixnaa ayi rahcabwa' tu cuun nin guiga'ha guunn tu?, ⁵⁸laasii sidela chyuulla chetachi xquelchiah tu loh guxchiisi, ya gaduhbi nin zenee ba yi'h para rwa' jusgahdu basia'lda dxyi'dxyi cun la'h ba loh neziuhgah tin ayi gadzihndee ba yi'h loh ra' guxchiisi laasii guxchiisi ra' chi zuti'dxi ra' ba yi'h loh ra' guixa'ga, ya guixa'ga ra' chi gusie'w ra' ba yi'h la'n lahtsidxi'ba. ⁵⁹Per rñaan loh lu'h, ayi garia'h lu'h la'n lahtsidxi'ba chi hasta gusaa' lu'h chilli lu'h garaa nin bwi'hnn lu'h, chi'chiyi guta'h ra' ba yi'h.

Nahpa gucha'h ra' bwiinn

ziga nabahan ra' ba tin

guibahanxnehza ra' ba loh Dxiohs

13 Hohrchi gahca gwabiiga nuhn bwiinn ra' loh Jesuhs tin gwaguihtsi ra' ba xcweenta paaldaa bwiinn Galilea nin gudxiinn Pilahtu la'n guido' ya bagu'chi Pilahtu llerihn nin guhchi ra' chi cun llerihn ra' ñimahla nin gwanee ra' ba ziga guhn loh Dxiohs. ²Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta ruhnn tu lligaaba zi'chi guzahca bwiinn Galilea ra' chi laasii mahzi guyuu' xtuhlda ra' ba loh bwiinn lahdxyi ra' ba? ³Ñaan loh tu, ayi gaca zi'chi. Per sidela ayi gusagu'dzi sto' tu loh Dxiohs zi'chi gahca saca garaa tu. ⁴Ya xcweenta tsi'ñu bichohnna bwiinn ra' nin guhchi chin gubihxi torre nin laa Siloeh yihca ra' ba, ¿ta ruhnn tu lligaaba guyuu'ru xtuhlda ra' ba que bwiinn nin rii guihdxyi Jerusalehn? ⁵Ñaan loh tu, ayiza gaca zi'chi, per sidela ayi gucha'h tu ziga nabahan tu zuñihchi gahcaza tu.

Cweenta xteenn tuhbi yahga ñiigu

⁶Chi'chi guza'loh

bwii'yidxyi'dxyinee Jesuhs la'h ra' ba tuhbi cweenta, rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi daada bwi'hnnbiñih ba tuhbi llaan yahgañiigu loh xuh ba, ya guyuu' tuhbi dxyih gwagua'ha ba gu nuu xi ñiigu caa lohon, ya chin badzihn ba bwa'ha ba ayi xi caatii' lohon, ⁷chi'chi rahbi ba loh bwiinn nin rahpa ri'chi: “Bwa'ha, guhca chohnna yihza rie'ldagua'han gu nuu xi ñiigu xcah loh yahga rii', per nin guduhvehsa nagahdxi guidxeela'hn nin tuhbin. Mejor guta'dxuñin, ¿xixgahn cabwe'hesin xjweersi loh xuun?” ⁸Chi'chi guñi' bwiinn nin rahpa ri'chi, rahbi ba: “Daada, basaa'nan luulchima stuhbi yihza rii' tin la'n gusalda'h yuh nin nuu llaa'nan cwaachi gahcan xquii' man ⁹tin guidia'ha nu'h tayi xi ñinahxi guicah lohon yihza ze' ya sidela ayi xi guicah gahca lohon chi'chi guita'dxuñin.”

Basiaca Jesuhs tuhbi gunna'h dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn

¹⁰Ya tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel cagasi'dxi Jesuhs la'n tuhbi guido'. ¹¹Ri'chi zuu tuhbi gunna'h nin rahcallu'hu naala tsi'ñu bichohnna yihza laasi nuu tuhbi bwiinnxaaba sto' ba nin bwi'hnn poompa dihtsi ba ayi nuu ganchii'hin. ¹²Chin bwa'ha Jesuhs loh ba, gudihdxyi Ñi'h la'h ba, rahbi Ni'h loh ba:

—Gunna'h, la'gueldxyihdxyi nin rahca lu'h basaa'n yi'h.

¹³Chin badzii'banaa Ñi'h yihca gunna'h chi lwegusi banchii dihtsi

ba, chi'chi guza'loh cañi' ba xa chuhla naa Dxiohs. ¹⁴Per daada nin rnabwa' guido' chi bidxyi'chi ba laasi basiaca Jesuhs la'h gunna'h chi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn, ni'chin guza'loh bwii'yidxyi'dxyi ba loh ra' bwiinn, rahbi ba:

—Xo'pa dxyih zahca guunn bwiinn dzi'n; la'n dxyih ra' chi dxi' tu tin dxiaca tu, per dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn ayi dxi' tu tin ayi rahca dzi'n dxyih chi.

¹⁵Chi'chi guñi' Jesuhs loh ba, rahbi Ñi'h:

—iBwiinn rusagui'hi bwiinn! Sidela chyuulla tuhbi tu nahpa tuhbi guunn o tuhbi buhrra nee rdxahga ma ñihsa, ¿tayichi'h guixaachi tu ma chegaguee tu ma ñihsa dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn ra'?, ¹⁶ya gunna'h rii' naa llahga guehtu Abrahn guhcala tsi'ñu bichohnna yihza nuuchi'bidu'h bwiinnxaaba la'h ba loh gueldxyihdxyi. ¿Tayi naadxi'h bwen ta'h ba loh bwiinnxaaba nicala dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn ra' tin guzi'laa'dziza ba?

¹⁷Ya chin guhdzi Jesuhs zi'chi, bazi'xtuhyi ra' nin rdxyi'chinee la'h Ñi'h, ya snuhn ra' bwiinn riahxi ra' ba pur garaa cohсарoo' nin cayuhnn Jesuhs pur la'h ra' ba.

Cweenta xteenn bwii'dzi mortahsa

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸Neezaa guñi' Jesuhs, rahbi Ñi'h: —¿Cuun nin rñah ziga rñah xquelrnabwa' xteenn Dxiohs nee cun cuun nin guiga'ha gucha'gabwa'ñin? ¹⁹Naann ziga tubi bwii'dzi mortahsa nin ruhnn biñih tubi ndxi'hw loh xtahan ba,

ya rtahnan rahcan tubi yahgaroo',
ya llii'dzin ruhnn ra' maani'hn
xpichiehza ra' ma.

Cweenta xteenn levadura

²⁰Neezaa guñi' Jesuhs stuhbi
cweenta loh ra' ba, rahbi Ñi'h:
—¿Xila'h cun guunn garoopa
xquelrnabwa' Dxiohs? ²¹Naan ziga
levadura nin gugu'chinaa tuhbi
gunna'h loh chohnna madxihdu
harihn, ya levadura chi nahpa
gusadxihin cohba chi.

Cweenta xteenn rwaa' pweerta nin nade'he

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²²Zee Jesuhs tuhbi neziuh nin
zee Jerusalehn, ya gaduhbi nin
zeedii'dxi Ñi'h paaldaa guihtxyi
ra' cun rraandxu ra', baluu'yi
Ñi'h bwiinn ra'. ²³Chi'chi
gunaabadxyi'dxyi tuhbi bwiinn chi
loh Ñi'h, rahbi ba:

—Daada, ¿ta gulliaa'yi'hn naa ra'
bwiinn nin cala'h loh xtuhlda ra'
ñi'h?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

²⁴—Gulgui'hnn jweersi chu'tii
tu nez rwaa' pweerta bi'tu'hn
galoh tu tin dxyi'bi ziahanroo'
bwiinn riclaa'dzi chu'tii ra' ban
per ayi guunn ra' ba gahn chu'tii
ra' ba. ²⁵Ya snuhnsi rahca gusie'w
bwiinn nin naa yihdzi Ñi'h rwaa'
yuu' chi ya ayiru nuu canehz
tiidxi tu, zia'han tu dihtsi yuu'.
Chi'chi soobaaloh gusihdzi tu
rwaa' pweerta guñi' tu loh ba:
“Daada, guxaala rwaa'yihdzi lu'h
tin guidxu'tii nun”, chi'chi guñi' ba
nnaa ba loh tu: “Ayi ga'nnahn chyu
bwiinn tu.” ²⁶Chi'chi sa'loh guñi'

tu, gahbi tu loh ba: “Bidxuunee
nu, bida'wnee nu, bidwaanee nu
yi'h, nee basi'dxi gahca lu'h la'h nu
nez loh xneziuh ra' nu.” ²⁷Chi'chi
ziñi' ba loh tu: “Per ñaan loh tu,
ayi nu'nbwa'tii'hihn la'h tu; mejor
guldxiaa garaa tu laasii la'h tu nin
ruhnn ganaalla dzi'n dxaaba ra'.”
²⁸Chi'chi gu'n tu cun hasta loh
lahyi tu guichihchi taantu nalaasa
nin saca tu chin gwa'ha tu xpwiinn
chieemparoo' tu ziga guehtu
Abrahn, guehtu Isaac, guehtu
Jacobo cun garaa guehtu daada
ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs
nuu gahca ra' ba loh xquelrnabwa'
Dxiohs llaa'ndxibaa' per la'h tu
ayi gaca chu'tii tu. ²⁹Chi'chi gaca
gadzihn ziahan bwinziitu ra' nin
dxi' nez lahdu dahan dxiaa', nez
lahdu ñaa'gueeta, nez lahdu
rtahn gubihdxyi cun nez lahdu
nin ria'zi gubihdxyi tin chu'tii
ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs
llaa'ndxibaa'. Ri'chi zizohba ra'
ba loh mweella. ³⁰Per nuu ra' nin
ruhnn lligaaba gulliaa' lasahca ra'
ba nnah per chi'chi zacalalahca
duxaru ra' ba, nuuza ra' nin ruhnn
lligaaba lasahca duxa ra'ba nnah
ya loh guelrnabwa' chi ayi xi
gacalalahcatii' ra' ba.

Bi'n Jesuhs pur xcweenta guihtxyi Jerusalehn

(Mt. 23.37-39)

³¹Dxyih chi gahca rahbi ra' nuhn
fariseu loh Jesuhs:

—Baria'h rii', bwaa; tin Herodes
xclaa'dzi gadxiinn yi'h.

³²Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:
—Guldxiaa tin gulgahbi loh
bwiinn rusagui'hi bwiinn chi:

“Bwa'ha, nnadxyih cun guillii gabwe'hehn bwiinnndaaba ra' nin nuu sto' bwiinn ra' neezaa nin rahcallu'hu ra' gusia'cahn hasta yiidxyii gu'nnahn gahn.” ³³Per nnah nahpa cheza'hn xneziuun nnadxyih cun guillii laasii ayi gaca gachi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs caachi'hzi stuhbi guihdxyi sino que bwe'zi tuhbidxi'h guihdxyi Jerusalehn. ³⁴iProhbiza la'h tu bwiinn Jerusalehn ra'! Rdxiiinn tu daada ra' nin ze'gañi' xchi'dxyi Dxiohs lahdxyi tu neezaa rusihdzidxiah tu yihca bwiinn ra' nin rxe'hla Dxiohs loh tu, tin gachi ra' ba. Ziahan bwelta guclaa'dzihn ñutiaa'hahn la'h tu ziga rutiaa'ha dxiidxi cuuca llii'ni'hn ma tin raguu'la'nxihyi ma la'h ra' llii'n ma, per ayi guclaa'dzi tu bwen ñuhnn Dxiohs pur la'h tu zi'chi. ³⁵Gulguia'ha nnah dxia'handatsizi xquido'roo tu, nen xñaxgaa'hn loh tu, ayiru gabia'garii gwa'ha tu loon hastayi chin gadzihn dxyih nin gahbi tu: “Zuxchilli Dxiohs guunntaa'yi Ñi'h yihca bwiinn nin dxi' guinabwa' la'h nu'h pur xcweenta Dxiohs.”

**Basiaca Jesuhs tuhbi
bwiinn nin gadxadxih**

14 Chin guhlda tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, gwatahw Jesuhs guelwahw rwa' yihdzi tuhbi bwiinn nin rnabwa' loh fariseu ra', cagata'tsisi nuhn fariseu guidia'han xi guunn Jesuhs, ²laasii nezloh Jesuhs zuu tuhbi daada nin nuu dxih gaduhbitii' tihxi ñi'h. ³Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra'

bwiinn nin ruluu'yi lehyi neezaa loh ra' fariseu, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Ta zaca gusia'cahn tuhbi bwiinn nin rahcallu'hu dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn o ayi gacan?

⁴Per la'h ra' ba dxyiitii' gurih ra' ba cun bada'wsi rwa' ra' ba. Chi'chi guca'ha Jesuhs bwiinn nin rahcallu'hu chi, basiaca Ñi'h la'h ba, gunabwa' gahca Ñi'h biu'nehza ba ziaa ba. ⁵Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' fariseu:

—Sidela chyuulla tuhbi tu nahpa tuhbi buhrra o tuhbi guun, ya dxiaaba ma la'n tuhbi bizee, ¿taya gabwe'hechi'h tu ma dxyih chi gahca, nicala naan tuhbi dxyih nin rzi'laa'dzi bwiinn?

⁶Chi'chi ayi guhca ñusia'garii ra' ba dxyi'dxyi loh Ñi'h, ya cun dxyiitii' babwih ra' ba.

**Bwiinn ra' nin bidu'hun
ra' guzee saa'**

⁷Caywa'hasi Jesuhs xa riu'sto' ra' bwiinn rbwii ra' ba yagaxiyi za'ca tin cwii ra' ba cwee' ra' bwiinnlasahca, chi'chi gule'he Ñi'h tuhbi cweenta loh ra' ba nin ruluu'yi, rahbi Ñi'h:

⁸—Chin guidu'hun lu'h chee lu'h tuhbi saa' ayi guunn lu'h pur soobaa lu'h loh yagaxiyi za'ca, tin ayi nagah snuhnsi la'stuhbi nin mahzi lasahca que no yi'h la'gadzihn; ⁹chi'chi dxie'biiga bwiinn nin baguhn yi'h zee lu'h saa' nnaa ba loh lu'h: “Badi'hi yagaxiyi ca soobaa bwiinn rii'”, ya chi'chi gazi'xtuhyi lu'h chesoobaa lu'h luulchima yagaxiyi nin zuu rwa' jwehra. ¹⁰Mahziru bwen, chin guidu'hun lu'h guzee lu'h tuhbi

saa', soobaa lu'h tuhbi yagaxiyi nin zuu luulchimatii' tin chin gadzihn bwiinn nin gudihdxyi yi'h zee lu'h saa', nnaa ba loh lu'h: "Xamihgu'h'n nezii gudii'dxi sobanee lu'h bwiinn ra' rii' tin yagaxiyi rii' nin mahzi lasahca." Ya zi'chi gacalasa'ha lu'h loh ra' bwiinn nin rii loh mweella, ¹¹tin bwiinn nin rdxihy'ya xaa gacalasa'ha ba mejor razi'xtuhyi ba delaanta loh ra' bwiinn, ya bwiinn nado'laa'dzi nahpa rahcalasa'haru ba nezloh ra' bwiinn.

¹²Rahbiza Ñi'h loh bwiinn nin baguhn la'h Ñi'h zee Ñi'h saa':
—Chin nuu lu'h lligaaba guunn lu'h tuhbi guelwahw za'ca, ayi gaguhn lu'h nin rcha'ga lu'h nin bwiitsi lu'h nin lasaa' lu'h nin xpisih'n lu'h nin rricu tin ayi la'ra'ba guibia'garii cwiidxyi ra' ba yi'h chetahw lu'h guelwahw yihdzi ra' ba, ya nin bagaa'da lu'h galoh la'ngahlla gahca. ¹³Mahzi bwen chin guunn lu'h tuhbi guelwahw za'ca gaguhn lu'h bwiinn dxyihdxyi cun bwiinn nin rahca loh Ñi'h, ¹⁴tin zi'chi dxiahxi Dxiohs laasii ayi nuu gadxilli bwiinn ra' chi nin gudahw ra' ba loh lu'h per Dxiohs gahca gadxillin chin gabia'garii gabahan bwiinn za'ca nin guhchi.

Xcweenta tuhbi lañihroo'

¹⁵Chin gudii'dxi dxiahga tuhbi nin zohba loh mweella, chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Dxiahxi duxa ra' bwiinn nin cwi'h ra' gahw loh mweella chin gaca lañih hasta rnabwa' Dxiohs.

¹⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:
—Guyuu' tuhbi daada bwi'hnn ba tuhbi lañihroo' rwa' yihdzi

ba, chi'chi gunabwa' ba bidu'hun ziahan bwiinn nin ñatahw ra' guelwahw rwa' yihdzi ba, ¹⁷ya chin biga'ha hohra nin gahw ra' ba, chi'chi guxe'hla daada chi tuhbi xmooza ba gwaca'ha la'h ra' bwiinn nin bidu'hun ra' chi tin guzeetahw ra' ba, ya chin badzihn ba loh nin bidu'hun ra' chi chetahw chi'chi rahbi ba: "Gulcho'ho la'garaatii' naaliistula." ¹⁸Chi'chi guza'loh guñi' cada tuhbigah ra' ba rahbi ra' ba ayi nuu chee ra' ba, tuhbi ba rahbi: "Gue'du guzi'n tuhbi taa'ha loh yuh, nna' nahpa chagua'hañin rna'ba'h'n ayi guidxyi'chi lu'h pur ayi sa'h'n", ¹⁹ya stuhbi ba rahbi: "Gue'dugah guzi'n ga'yu nehza guun yannah nahpa chegui'hnnanma prehba, ni'chin ayi nuu sa'h'n", ²⁰ya stuhbi ba rahbi: "Gue'dugah bachinaa'hahn, ni'chin ayi nuu sa'h'n." ²¹Ya chin babia'garii mooza chi, baganee bi rsohn chi loh xpallwa'n bi nin guxe'hla la'h bi, talgu'nsi bidxyi'chi duxa daada nin rnabwa' chi, chi'chi rahbilaga'h ba loh xmooza ba chi: "Carrih gwala'h nez loh neziuhroo' nez loh neziuh de'he lahda guihdxyi tin dxie'nee lu'h bwiinn prohbi, bwiinn cwee', bwiinn liinguu, cun bwiinn nin rahca loh ñi'h tin dxie'tahwnee ra' ba la'h nu'h." ²²Snuhn gudxyihru rahbi mooza chi loh daada chi: "Daada, la'n'bwi'hnn gahn ziga gunabwa' lu'h per la'lugahri nuuru." ²³Chi'chi rahbi daada chi loh ba: "Gwah loh ra' neziuh nin ze' lahda guihdxyi ziitu ra' tin dxie'nee lu'h bwiinn ra' nin gadxa'gachi'hzi lu'h nezchi tin par chegadax yihdzihn, ²⁴nee rñaan loh lu'h, nin tuhbi

bwiinn nin bidu'hun galoh ayi gahw ra' ba nin tuhbi rwaa' ra' ba xquelwaawuhn."

Nin nahpa guunn bwiinn tin chena'hla ra' ba Crixtu

²⁵Ya gaduhbi nin zeezah Jesuhs loh neziuh, ziahan bwiinn zena'hla la'h Ñi'h, chi'chi gubia'garii Ñi'h guza'loh cañi' Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

²⁶—Sidela chyuulla dxie'na'hla na'h, nahpa gantsii'hi ba na'h, guca'sto' ba na'h ziahan taantu ziga nadzii'hi ba xpaah ba, xmaah ba, che'hla ba, llii'n ba, bwiitsi ba cun bizaa'n ba, nee gahcaza xquelnabahan ba. Sinoon ayi nuu dxie'na'hla ba na'h. ²⁷Sidela nuu nin ayi xclaa'dzi guti'dxiloh trabahjw zi'chi, ayiza nuu gaca ra' ba tuhbi xpwi'nnahn. ²⁸Sidela chyuulla tuhbi tu xclaa'dzi guza' tuhbi yuu'roo' ziahan xcwa'ha, ðtayi mwehrgalohdxi'h soobaa tu guunnxgah tu lligaaba guidia'han gu zahlda xmweeyi tu par guza'loh tun?, ²⁹laasii sidela simientuzi guzo'baloh tu cayahca dxiaa garaa xmweeyi tu, ya chi'chi garaa bwiinn gusi'xtuhyi la'h tu, ³⁰chi'chi guuyi ra' ba: "Bwa'ha bwiinn ca, gulahchixchihsi ba yuu', nee ayi bwi'hnn ba gahn ña'lohon."
³¹O sidela tuhbi rrehyi guunn ba lligaaba chegacha'gadxihldxi ba stuhbi rrehyi, ðtayidxi'h guunnxgah ba lligaaba guidia'han ta zahca guunn ba gahn cun loh tsi'h mihyisi xsuldahdu ba cun loh stuhbi rrehyi nin nahpa gahlda mihiy suldahdu?
³²Ya sidela rgu'bwa' ba ayi guunn ba gahn chi'chi cun antes guixe'hla

ba rsohn loh stuhbi rrehyi nin nahpa gahlda mihiy suldahdu cwdixyiisto' ra' ba. ³³Ya zi'chi la'h tu nin ayi xclaa'dzi gusaa'n garaa nin nahpa ñi'h mejor ayi dxie'na'hla ra' ni'chi na'h.

Chin ayiru nnaa zihdxi gaca nallihin

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴Ya rahbiza Jesuhs:

—Chuhla naa zihdxi, per sidela guñichin xquel nallihin, ðxa gacaru gunnallihin guelwahw? ³⁵Ayiru gallu'yin nin para guncha'yin loh yuh, ayiza nuu chu'bwihin loh xquii' ma. Mejor chu'bwihin hasta riu'bwih dxihlli. Zi'chi ruhnn tuhbi bwiinn naxihn; rzohbalohsi ba tuhbi cohosa, ya ayi ruza'loh ban. Ni'chin nnah nin nuu dxiahga ñi'h, guca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn.

Cweenta xteenn lli'hyi nin biza'bi

(Mt. 18.10-14)

15 Garaa ra' bwiinn nin rusadxihlli impweestu neezaa bwiinn ra' nin ayi ruhnn cweenta xlehyi Moisehs gwabiiga ra' ba loh Jesuhs tin baca'dxiahga ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h.
²Cun bwiinn fariseu ra' neezaa mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs guza'loh cañi' tohnta ra' ba loh Jesuhs, rahbi ra' ba:
—Bwiinn rii' rucha'ga ba garaa ra' bwiinn nin nahpa duhlda neezaa rahwnee ba la'h ra' ba.
³Chi'chi gule'he Jesuhs cweenta nin guluu'yi Ñi'h la'h ra' ba, rahbi Ñi'h:
⁴—Sidela chyuchi'hzi tuhbi tu nahpa tuhbi gaywa'h lli'hyi ya guiza'bi tuhbi ma, ðtayi nahpadxi'h

cwachigah tu za noventa y nueve ma loh dahan tin chegadxi'hyi tu nin biza'bi hastayi gadxeela ma?, ⁵ya chin gadxeela ma gudzii'ba rwaayahnn tu ma taantu riahxi tu badxeela ma, ⁶ya chin gadzihn tu yihdzi tu, chi'chi gutiaa'ha tu nin rucha'ga tu cun xpisihn tu, gahbi tu loh ra' ba: “Guldxiakhinee na'h tin la'nbadxeela xi'hyihn nin biza'bi.” ⁷Zi'chi naa ziga ruca'sto' bwiinn xquidxa'h ba loqui nin naa ma. Zi'chi gahcaza ruca'sto' Dxiohs nin nuu dxibaa' la'h chyuchi'hzi bwiinn duhlida. Ya sidela rusagu'dzisto' bwiinn chi chezah ba xneziuh Dxiohs, mahziru riahxinee duxa xaanjla ra' Ñi'h la'h bwiinn chi que no za noventa y nueve ra' ba nin ya zezah za'ca xneziuh Ñi'h ya naa bwiinn chi xpwiinn Dxiohs.

Cweenta xteenn mweeyi nin biza'bi

⁸Rahbiza Jesuhs:

—Zi'chi gahcaza tuhbi gunna'h nin nahpa tsi'h mweeyi nin lasahca ya guiza'bi tuhbin, ÷tayi xchi'hn guca'dxih ba tuhbi bia'ñih tin gwa'h za'ca ba ya guto'ba ba garaa la'n yuu' hasta que noyii gadxeela ban? ⁹Ya chin gadxeela ban, chi'chi gutiaa'ha ba nin rucha'ga ba cun xpisihn ba, gahbi ba loh ra' ba: “Guldxiakhinee na'h tin la'nbadxee'la xmwee'yihn nin biza'bi.” ¹⁰Rñaazahn loh tu, zi'chi gahcaza riahxinee xaanjla Dxiohs nin rii dxibaa' pur nin rusagu'dzisto' tuhbi bwiinn duhlida chezah ba xneziuh Dxiohs.

Cweenta xteenn bwiinn nin ballu'n tuhbi llii'n ñi'h

¹¹Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs cweenta rii' loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi bwiinn guyuu' chiohpa llii'n ba, ¹²ya guyuu' tuhbi dxyih rahbi tuhbi nin laweelda: “Paah, guni'hi lu'h xpiehn lu'h nin ruhnn tucabri guica'hahn.” Ya chi'chi bwi'hnn garoolda xpah ra' bi hasta naa xteenn ba tin guca'ha ra' bi hasta ruhnn tucabri la'h ra' bi. ¹³Ya chin guhca paaldaa dxyih, talgu'nsi batoo' nin laweelda garaa hereensi nin badi'hi xpaah bi guca'ha bi, ya mweeyi chi nu'a bi zee bi zihtu hasta stuhbi nasiohn, ya chin badzihn bi ri'chi baxi'n bi xmweeyi bi chi loh gunna'h dxaaba cun loh ra' xica cohsa dxaaba. ¹⁴Ya chin barah mweeyi chi baxi'n bi, badzihn tuhbi gubihn duxa guihdxyi ziitu hasta nuu bi guzohbaloh ayi xi gahw bi cachia'hn duxa bi. ¹⁵Chi'chi gwachi'hyi bi dzi'n loh tuhbi bwiinn guihdxyi chi guunn bi, ya bwiinn chi badi'hi ba dzi'n guunn bi guya'n bi xcuuchi ba, ¹⁶ya taantu nin bichia'n duxa bi guclaa'dzi bi ñahw bi dxihllilaa' nin cayahw ra' cuuchi, laasii ayi guyuu' xi ñahw bi nez chi.

¹⁷Ya gaduhbi cadii'dxi bi trabahjw chi bia'ñih loh xigaaba bi bwi'hnn bi lligaaba nasto' bi: Bwa'ha, paaldaaru mooza nahpa xpaah'hn ruhnn xtsi'n ba, hasta ruhnnsohbra nin rahw ra' ba, nen na'h nezrii' cayahchigubihna'hn. ¹⁸Mejor guibia'gariin hasta nuu xpaah'hn, chin gadzihna'hn ga'pihn loh ba: “Paah, bayinnahsihn bañi'chihn loh Dxiohs cun loh yu'bilu'h. ¹⁹Ayiru ruhnn marehsa guiñi' lu'h loon ziga llii'n lu'h sino que guunn lu'h trahtu na'h ziga

tuhbi xmoozasi lu'h." ²⁰Chi'chi bana'zu nehza bi ziaa bi yihdzi xpaah bi. Zihturoo' ru zegadzihn bi chin bwa'ha xpaah bi la'h bi, balahsasto' ba biao ba la'h bi, chi'chi biria'hgallu'n ba bagachi'loh ba la'h bi, chin badzihn ba hasta zie' bi, gudi'dzi ba gudahw ba rwaal' bi, ²¹chi'chi rahbi bi loh ba: "Paah, bayinnahsihn la'nbañihchi loh lu'h; ayiru ruhnn tucabri guñi' lu'h na'h ziga llii'n lu'h." ²²Per guñi' xpaah bi loh ra' xmooza ba, rahbi ba: "Gulchete'he lahdxi nin mahzi chuhla gahcu bi, nee ñihyi dxie'nee tu cu' tu bacwihnnaa bi dxie'nee gahca tu tuhbi nehza gueldxyihdxyi guca'h tu ñaa' bi, ²³tin checa'ha gahca tu tuhbi guunn bweezu'hn nin mahzi naroo' chiinn tu guida'w nu'h tin guidi'hnn nu'h tuhbi lañihroo', ²⁴laasii llii'nahn rii' bwi'hanna'hn lligaaba guhchi bi nee nnah gulguia'ha la'bi bie'; ayi bwi'hanna'hn lligaaba ñwa'haruhn loh bi per nnah gulguia'ha la'bi bie'."

²⁵'Ya zi'chi cayahca, ya stuhbi llii'nga'n ba zegui'hnn dzi'n loh dahan. Ya chin guhlida gubia'garii bi ziagadzihn gahxu bi rwaal' yihdzi bi chin bihn bi cayu'lda ra' muusca rigadxia'ha ra' ba. ²⁶Chi'chi gudihdxyi bi tuhbi mooza nin zuu ri'chi gunabadxyi'dxyi bi loh ba, rahbi bi: "¿Xixni'ca cayahca rwaal' yuu'?" ²⁷Chi'chi rahbi mooza chi: "¿Tayi rwa'ha lu'h bwihtsi lu'h nin gwarraniichi gubia'garii? Ni'chin nin gunabwa' xpaah lu'h bidxiinn nu tuhbi guun bweezu'hn nin mahzi naroo' tin gaca tuhbi lañih laasii naza'ca bwihtsi lu'h

gubia'garii." ²⁸Chin bihn bi garaa ni'chi ayi nnaa bi dxiu'garii bi yihdzi bi taantu rdxyi'chi bi; chi'chi biria' xpaah bi, rahbi ba loh bi: "Xii'hihn, biu'garii." ²⁹Chi'chi rahbi bi loh xpaah bi: "Bwa'ha, paaldaala yihza cayu'nnahn dzi'n loh lu'h ruzo'badxiaagahn garaa dxyi'dxyi nin rñi' lu'h loon nen nin tuhbi chihva bi'tu'hn ayi bani'hi lu'h ñahchi ñahcacha'yi tuhbi guelwahw para nin rucha'ga'hn; ³⁰per bayinnahsihn la'llii'n lu'h nin baxi'n xmweeyi lu'h loh ra' gunna'h dxaaba bie' yannah gunabwa' lu'h guhchi tuhbi guun bweezu'hn nin mahzi naroo' caguihn lu'h bi."

³¹'Chi'chi rahbi xpaah bi loh bi: "Xii'hihn, loh gahcan zuu lu'h, nee garaa nin na'pahn naa xteenn lu'h. ³²Per nnah ruhn marehsa guidi'hnn nu'h lañih dxiahxi nu'h laasii bwa'ha la'bwihtsi lu'h nin bwi'hanna'hn lligaaba guhchi ayiru ñwa'han loh ñi'h la'bi bie' ni'chin riahxi'hn."

Cweenta xteenn tuhbi nin rnaabwa' loh ra' mooza

16 Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi bwiinn rricu nahpa ba tuhbi mooza nin rnaabwa' lozdemahzi ra' xmooza ba ya guyuu' tuhbi bweelta gwaguihtsi paaldaa xmooza ba loh ba, rahbi ra' ba: "Xmooza lu'h nin rnaabwa' la'hu nu ruxi'nzi ba xixteenn lu'h", ²chi'chi gudihdxyi bwiinn rricu chi mooza chi, rahbi ba loh ba: "¿Xi cohsa rii' rñi' ra' snuhn mooza pur yi'h? Nnah guni'hi lu'h cweenta xteenn

xtsi'n lu'h tin mejor ayiru guinabwa' lu'h xmoozara'hn.”³ Chi'chi cayuhnn bwiinn nin r nabwa' loh ra' mooza chi lligaaba, nasto' ba: “¿Xaxgu'nchi'hn nnah nin gabwe'he xpallwa'na'hn na'h loh dzi'n? Ayi'hn jweersi gu'nnahn dzi'n loh yuh, nee xtuhyiza loon cwe'hen cardah.⁴ ¡Aah! La'nna'nnahn xa gu'nnahn chin ayi ga'pahn dzi'n nahpa zibwihdxyi ra' nin rucha'ga'hn na'h rwa' yihdzi ra' ba.”⁵ Chi'chi gudihdxyi mooza chi tuhbigah ra' bwiinn nin nuza'bi loh bwiinn rricu chi, chi'chi rahbi ba loh bwiinn nin badzihn galoh: “¿Balaaca nuza'bi lu'h loh xpallwa'na'hn?”⁶ Chi'chi rahbi bwiinn chi: “Nuza'bi'hn tuhbi gaywa'h barrihyi nsehchi.” Chi'chi rahbi mooza chi: “Dee naa xnohta lu'h yannah guzohba ri'ca tin bwi'hnn stuhbin pur chwa'hbitsi'hsin.”⁷ Ya chi'chi gunabadxyi'dxyi ba loh stuhbi ba: “Ya yi'h, ¿balaca nuza'bi lu'h?” chi'chi rahbi ba: “Tuhbi gaywa'h manguchi trihgu.” Chi'chi rahbi ba: “Dee naa xnohta lu'h; guzohba ri'ca bwi'hnn stuhbin pur ochehntasin.”⁸ Ya chin bihn xpallwa'n mardoosmi dxaaba chi xi bwi'hnn ba, chi'chi guñi' za'ca xpallwa'n ba pur la'h ba laasii bwa'ha ba balaaca nin rahcabwa' xmooza ba chi. Zi'chi gahcaza bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' xchi'dxyi Dxiohs mahzi rahcabwa' ra' ba loh xasuunto ra' ba tuhbi ba cun stuhbi ba que ziga bwiinn ra' nin nu'nbwa' xchi'dxyi Dxiohs.⁹ Naan loh tu gulchi'hyi nin gucha'ga tu cun cohsa ra' nin lasahca loh guidxyiyuh dxaaba rii' tin chin garah xixteenn tu

chi'chi zaca'ha Dxiohs la'h tu para guziaa tu dxibaa' nez hasta gaca yihdzi tu para tu'pazi.¹⁰ Garaa nin ruhnn za'ca ra' dzi'n loh tuhbi dzi'n bi'tu'hn zahcaza guunn za'ca ra' ba dzi'n loh tuhbi dzi'nroo'; per nin ayi gaca guunn za'ca dzi'n loh tuhbi dzi'n bi'tu'hn ayi gacaza guunn za'ca ra' ba dzi'n guroo'.¹¹ Ni'chin sidela la'h tu ayi guunn tu gahn cwinee za'ca tu guelnaza'ca ra' xteenn guidxyiyuh dxaaba rii', ¿xa guni'hi chi'h Dxiohs guelna za'ca xteenn Ñi'h la'h tu? ¹²Ya sidela la'h tu ayi gaca tu bwiinn za'ca cun xixteenn stuhbi bwiinn, ¿ta ruhnn chi'h tu lligaaba guni'hi Dxiohs xica cohsa ra' la'h tu nin gaapa tu? ¹³Ayi nin tuhbi mooza guunn gahn guunn dzi'n loh chiohpa ballwaa'n laasii zidxyi'chinee ba tuhbi ba ya stuhbi ba dxiahxinee ba; neezaa guzo'badxiahga ba xchi'dxyi tuhbi xpallwaa'n ba ya stuhbi xpallwaa'n ba ayi guunn ba cweenta la'h ba. Ni'chin ayi tuhbi bwiinn nin guunn xtsi'n Dxiohs nee neezaa guca'sto' ba guel lasahca xteenn guidxyiyuh dxaaba rii'; ayi rga'han zi'chi.

¹⁴Ya chin bihn ra' bwiinn fariseu dxyi'dxyi ra' chi, guza'loh cagallihdzinee ra' ba la'h Jesuhs laasii la'h ra' ba zeena'hla ra' ba puura cohsa nin lasahca, ¹⁵chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Bayi la'h tu pur nez guñi' za'ca bwiinn loh tu rdxihyi tu per Dxiohs nu'nbwa'dzi'tsi Ñi'h lligaaba dxaaba nin nuu sto' tu laasii garaa nin lasahca par bwiinn ni'chipa' ra' nin rbihxisto' Dxiohs.

**Xlehyi Moisehs cun
xquelrnabwa' Dxiohs**

16Rahbiza Jesuhs:

—Hasta dxyih nin bi' Jwahn nin ruro'bañihsa guyuu' xlehyi Moisehs neezaa xchi'dxyi daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, per chin bi' Jwahn guza'loh cadichi dxyi'dxyi xteenn xquelrnabwa' Dxiohs; ni'chin nin ziahan bwiinn cadxi'hyi ra' ba xa chu'tii ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs cun lajweersi. **17**Per mahzi ayi guinagahn ñichiloh dxibaa' cun guidxyiyuh que par ñichiloh garaa dxyi'dxyi nin baca'h Moisehs; hasta nin tuhbi lehtra dxyi'dxyi chi ayi ñichilohon.

**Jesuhs baluu'yi cweenta nin rlaa'ha
lasaa' ra' bwiinn che'hla ba**

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

18Rahbiza Jesuhs:

—Sidela tuhbi bwiinn taa'ha ba che'hla ba ya guica'ha ba stuhbi gunna'h, ya zi'chi canee lasaa' ra' ba zigazi xtu'h ra' ba. Neezaa tuhbi bwiinn nin raca'ha tuhbi gunna'h nin gulaa'ha che'hla Ñi'h, neezaa ni'chi rgu'tii duhlada laasii pur caneesi ba che'hla stuhbi bwiinn.

**Cweenta xteenn tuhbi
bwiinn rricu cun Lásaro**

19Rahbiza Jesuhs:

—Guyuu' tuhbi bwiinn rricu guhta ba puur lahdxi za'ca garaa dxyihtii' ruhnn ba lañih. **20**Ne guyuu'za tuhbi bwiinn prohbi nin biria'hlah Lásaro, guhtacwee' ba rwaa' xlee' bwiinn rricu chi. Guillii-guillii rbwe'he ba cardah cun neezaa guyuu' guii'dxiu nin rlaa

tihxi ba, **21** hasta bwehcu ra' riabiiga rlluhpi loh guii'dxiu nin nuu tihxi ba, ya cohsa ra'si nin riaaba llaa'n mweella rricu chi guclaa'dzi ba ñahw ba. **22**Ya dxyih nin guhchi bwiinn prohbi chi bie'galli'hi xaanjla Dxiohs xaalma ba tin ziaganeer ra' ba ñi'h hasta nuu guehtu Abrahn. Chin guhldaza guhchi bwiinnrriicu chi, chi'chi biga'tsi ba. **23**Ya bwi'hnn tucabri bwaa ba gabihldxyi hasta rlaa' ra' garaa bwiinn nin rriuu' xtuhlda ra' ñi'h. Chi'chi guteesaloh ba bwa'ha ba zihtu hasta nuu Abrahn cun Lásaro, **24**chi'chi gudidxyidxiyah ba, rahbi ba loh Abrahn: “iPaah, paah Abrahn!; balahsasto' lu'h na'h guxe'hla Lásaro cuu ba bacwihnnaa ba loh ñihsa tin dxie'gasaga'ldiu ba luudxihn pur taantu trabahjw nin cagati'dxi'hn loh bwehla rii.” **25**Chi'chi rahbi Abrahn: “Xii'hihn, basaza'sto' lu'h chin gubahan lu'h loh guidxyiyuh gohpa lu'h garaatii' cohsa ra' badi'hi guuxta sto' lu'h, ya Lásaro ayi xi gohpa ba ni'chin gubahan guelzii ba, yannah la'hba cagazi'laa'dzi ba, ya yi'h ruhnn tucabri tiidxi lu'h trabahjw. **26**Nen ayiza nuu tiidxi Lásaro ri'ca laasii nuu tuhbi bataa'ha roo' galaayi hasta dxuu nu'h, ni'chin nin rii lahdxi rii' ayi nuu dxi' ra' ba lahdxi ca ya neezaa nin rii lahdxi ca ayi nuuza dxi' ra' ba lahdxi rii.” **27**Chi'chi rahbi rricu chi loh ba: “Rñi' nala'sahn loh lu'h paah Abrahn tin guixe'hla lu'h Lásaro yihdzi xpaa'hn, **28**tin cheguihtsi ba loh ra' ga'yu bwi'tsihn nin nuu' tin gucha'h xigaaba ra' ba chezah ra' ba xneziuh Dxiohs tin ayi dxi' ra' bi lugahri rii' hasta rdii'dxi bwiinn trabahjw duxa.”

²⁹Chi'chi rahbi Abrahñ loh ba: “La'h ra' ba nahpa dxihtsi nin caa xlehyi Moisehs neezaa xchi'dxyi daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs; mejor guzo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi ra' chi.” ³⁰Ya rricu chi guñi', rahbi ba: “Guchii lu'h paah Abrahñ, per sidela tuhbi bwiinn nin guhchila chegañi' loh ra' bi, zucha'h xigaaba ra' bi.” ³¹Per Abrahñ rahbi: “Per sidela ayi guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Moisehs neezaa xchi'dxyi daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, ¿xila'hxchi'h tuhbi bwiinn nin guhchi chechiisto' ra' ba?”

Rriezgu chuu' xtuhlda ra' bwiinn
(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

17 Rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h: —Nahpa nuu cohsa ra' nin ruhnn pur riiu' xtuhlda ra' bwiinn, per prohbiiza bwiinn nin rgu'tii la'h ra' bwiinn loh duhlda. ²Xlwaa'ha chyu gusaa'n gusagui'hi stuhbi bwiinn la'h biñi'n chuu xtuhlda bi, mejor guchi'bi ra' ba tuhbi dxiahroo' yahnn nin rusagui'hi chi tin gula'ha ra' ba la'h ba loh ñihsado'. ³Gulgahca nasiin. Sidela bwihtsi tu guñihchi loh tu, gulguñi' loh bi pur nin bwi'hnn bi, ya sidela gadxa'h xigaaba bi mejor gusia'ldasto' tu nin bwi'hnn bi. ⁴Nicala gahdzi bweelta guñihchi bi loh tu ya gahdziza bweelta dxi' bi tin nnaa bi: “Ayiru gabia'garii gu'nnañin stuhbi”, nahpa gusia'ldasto' lu'h nin bwi'hnn bi.

Cohsarooru nin zahca guunn
tuhbi bwiinn nin riachiisto'
ñi'h xchi'dxyi Dxiohs

⁵Chi'chi rahbi nin naa ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Daada, gacanee lu'h la'h nu tin mahziru chechiisto' nu xchi'dxyi Dxiohs.

⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —Sidela la'h tu ñachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs, mahz balaacui'hñ ziga tuhbi bwii'dzi bi'tuhn xteenn mortahsa ñahca ñahbi tu loh yahgaroo ca: “Biyadxi ri'ca tin bwaa galaayi loh ñihsado' ri'chi soobaa lu'h”, guzo'badxiahgan xchi'dxyi tu.

Nin xchi'hñ guunn tuhbi mooza

⁷Rahbiza Ñi'h:

—¿Chyu tuhbi tu nahpa tuhbi mooza nin raa'n o nin rahpa guidxa'h ya gahbi bwiinn chi loh ba chin gabia'garii ba loh dahan: “Rii gudaa', soobaa lu'h tin gahw lu'h”? ⁸Pwehda ayi nin tuhbi bwiinn nin guñi' zi'chi. Pwehda gahbi tu: “Bwi'hnncha'yi xi gahwxchiin neezaa nin guee'hehn, chi'chi gacu lu'h xahba nayaa lu'h tin cwaachi lu'h xi gaawuhn loh mweella, ya chin cha'loh gaawuhn chi'chi gahwga'h lu'h yi'h neezaa guee lu'h.” ⁹Ya guidia'han nu'h ¿gu nuu tuhbi bwiinn nin rahbi: “Zuxchilli lu'h saca bwi'hnn lu'h ni'ca”? Guyaa, pwehda ayi nin tuhbi bwiinn nin guñi' zi'chi. ¹⁰Zi'chi gahcaza la'h tu, chin cha'loh guunn tu garaa dzi'n ra' nin gunabwa' Dxiohs loh tu, nahpa guñi' tu loh Dxiohs: “La'hnu naa nu mooza nin ayi xi lasahca laasii bidi'hnnzi nu cohsa ra' nin nahpa guidi'hnn nu.”

Basiaca Jesuhs tsi'h bwiinn nin
rahchyi guii'dxyi tihxi ra' Ñi'h

¹¹Gaduhbi zezah Jesuhs neziuh nin zee guihdxyi Jerusalem, guidii'dxi

Ñi'h loh rregionh Samaria cun loh rregionh Galilea. ¹²Ya chin guyu'tii Ñi'h tuhbi guihdxyi bi'tu'hn chi'chi gwagacha'loh tsi'h bwiinn ra' nin rahchyi guidxiu tihxi ra' Ñi'h la'h Ñi'h, zihuru guchi'loh ra' ba la'h Jesuhs, ¹³chi'chi guñi' ra' ba jweersi, rahbi ra' ba:

—iJesuhs, mwehsu! iBalahsasto' lu'h la'h nu!

¹⁴Ya chin bwa'ha Jesuhs la'h ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchee hasta nuu bixohza tin gulgaluu'yi la'h ba la'tu biaca.

Ya gaduhbi zee ra' ba zegaluu'yi tihxi ra' ba la'h bixohza ziga nanchii la'gui'dxiu chi guñihchilohtii' tihxi ra' ba. ¹⁵Ya tuhbi ba chin bwa'ha ba la'ba biaca, talgu'nsi gubia'garii ba ziaa ba hasta zuu Jesuhs, gaduhbi ziazazah ba guza'loh rñi' ba jweersi, rahbi ba:

—iDxiohssihn chuhla naa!

¹⁶Ya chin badzihn ba hasta zuu Jesuhs, bazu'nllihbi ba baru'hn ba hasta loh yuh nez loh Jesuhs tin cagadi'hi ba guelzuxchilli loh Ñi'h. Ya coma bwiinn chi bwiinnziitu ba, bwiinn rregionh Samaria ba, ¹⁷chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Per ¿taya tsi'dxi'h naa tu biaca tu? ¿Cuunxchi'h zaga' tu? ¹⁸¿Ta tuhbidxi'h bwiinnziitu rii' gubia'garii ze'gani'hi guelzuxchilli saca nin biaca ba?

¹⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinn chi:

—Gwasu'nchii tin bwaa. La'lu'h biaca nnah laasii gwachiisto' lu'h xchi'dxyi'hn.

Xa gadzihn xquelrnabwa' Dxiohs

(Mt. 24-23-28, 36-41)

²⁰Chi'chi gunabadxi'dxyi ra' bwiinn loh Jesuhs cuuca gadzihn

xquelrnabwa' Dxiohs, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Dxyih nin sa'loh guinabwa'

Dxiohs guidxyiyuh ayi gacan tuhbi sehn nin gacabwa' tu, ²¹tin par ayi gaca guñi' tu: “Rii' cayahca ni'ca”, o gahbi tu: “Ri'chi cayahcan”, laasii dez nnah la'Dxiohs canabwa'la paaldae bwiinn nin dxa'ga loh tu.

²²Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Ziuu' tuhbi dxyih nin guiclaa'dzi tu gwa'ha tu na'h, nin naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, gabia'gariin loh guidxyiyuh tin guinabwa'n; nicala tuhbidxi'h dxyih guiclaa'dzi tu gwa'ha tu na'h per ayi gaca gwa'ha tu na'h. ²³Nee ziuu'za tuhbi nin guñi' loh tu: “Rii' la'ba nuu”, o “Ri'chi la'ba nuu”, per rñaan loh tu ayi chee tu nen ayiza chena'hla tu la'h ba ²⁴tin zahca ziga rahca chin rdxia'ha' llaa'ndxibaa'. ²⁵Per galoh gaca ra' cohca chi nahpa guti'dxilohxgah ba trabahjw. Ya garaa bwiinn ra' nin rii' guidxyiyuh nnah, guidxyi'chinee ra' ba cun gusa'cazii ra' ba la'h ba. ²⁶Ziga nin guhca chin guyu' tuhbi bwiinn chieemparoo' nin biria'lah Noeh, zi'chi gahcaza gaca chin guibia'gariin, ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ²⁷La'n dxyih ra' nin gubahan guehtu Noeh chi, garaa bwiinn gudahw ra' ba gwaa' ra' ba, bachinaa ra' ba gule'dxi'hn llii'ndxa'pa ra' ba guca'ha bi'nxtuhbi ra' tin bachinaa ra' bi hasta badzihn dxyih chin guyu'tii Noeh la'n barcuroo' nin bwi'hnncha'yi gahca ba. Chi'chi badzihn tuhbi ñihsadxi'ahxihn gudxiinnan la'h garaa ra' bwiinn nin ayi bwi'hnn

cweenta xchi'dxyi Dxiohs. ²⁸Zi'chi gahcaza guhca la'n dxyih ra' chin gubahan guehtu Lot: Snuhn ra' bwiinn gudahw gwaa' ra' ba, guzi' ra' ba nee batoo' ra' ba, gulahchi ra' ba biñih bwi'hnncha'yi ra'za ba yuu', ²⁹ya chin baria'h Lot loh guihdxyi Sodoma, guza'loh biaaba dxih llaa'ndxibaa' cun cobadehlda'h, bañihchilohon garaa ra' bwiinn duhlda nin ayi bwi'hnn cweenta xchi'dxyi Dxiohs. ³⁰Zi'chi gahcaza gaca la'n dxyih ra' chin guibia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ³¹Ya la'n dxyih ra' chi sidela chyuulla caa yihca yihdzi Ñi'h nen nahpa ba xilla la'n yuu' mejor ayi guunn ba pur chegale'he ban, mahzi lwehgu guzee ba. Ya sidela chyuulla zuu loh dahan, mejor ayi guibia'gariiru yihdzi ba; talgu'nsi guzee ba. ³²¿Tayi riagannasto' tu xi guhca che'hla guehtu Lot? ³³Ya nin guiclaa'dzi gaapa xquelnabahan ñi'h loh guidxyiyuh rii', zuñihchi ban; per nin gudzi'ba xquelnabahan ñi'h loh guidxyiyuh rii' xcweenta xchi'dxyi ra'n, zahpa ba guelnabahan llaa'ndxibaa'. ³⁴Ñaan loh tu, dxyih nin gabia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw gaca ziga na' chiohpa bwiinn loh tuhbi daa', tuhbi ba guzee ya stuhbi ba dxia'ncah; ³⁵o loh chiohpa gunna'h nin riiyuhta, tuhbi ba guzee ya stuhbi ba dxia'han; ³⁶neezaa chiohpa bwiinn ra' nin rii loh dahan, tuhbi ba guzee ya stuhbi ba dxia'han.

³⁷Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—Daada, ¿canehz gaca ra' cohpa rii'?

Chi'chi rahbi Jesuhs:
—Hasta na' ra' bwiinnnguuchi, ri'chi gadiaa'ha ra' bwiichi.

**Cweenta xteenn tuhbi
gunna'hvuihda cun tuhbi jwehsi**

18 Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' ba tin gacabwa' ra' ba nahpa cwiidxyi-guinaaba ra' ba Dxiohs gaduhbi chieempa nee ayi guiria'hgahnza ra' ba, ²ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:
—Guyuu' tuhbi guihdxyi hasta guyuu' tuhbi jwehsi nin ayi gwachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs cun neezaa ayi bwi'hnn cweenta ba bwiinn lasaa' ba. ³Guihdxyi chi gahca guyuu' tuhbi gunna'hvuihda, guillii-guillii riah ba loh jwehsi chi riaganaaba guxchiisi ba bwiinn nin rdxyi'chinee la'h ba. ⁴Per jwehsi chi ayi gunnah ba ñuhnn ba guelguxchiisi par ñahcane ba gunna'hvuihda chi, per pur taantu guillii-guillii riah ba, chi'chiyi bwi'hnn jwehsi chi lligaaba: “Ayi xi ruhnn nicala ayi riachiisto'n xchi'dxyi Dxiohs nee nicalaza ayi ruhnnccwee'ntahn bwiinn ra', ⁵mahzi gu'nncahn guelguxchiisi nin xclaa'dzi gunna'h rii' tin ayiru guunn ba llahn na'h.”

⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Gulgaca'dxiahga xi rñi' jwehsi dxaaba rii. ⁷Ya Dxiohs, ganaalla dzi'n za'ca ruhnn Ñi'h. Sidela zi'chi ruhnn Ñi'h, ¿caxdxia'n ayi gacanee Ñi'h la'h ra' bwiinn nin gulli Ñi'h cun nin nadzii'hi Ñi'h sidela dxyih-nague'la rnaaba ra' ba loh Ñi'h guunn Ñi'h guelguxchiisi para la'h ra' ba? ⁸Rñaan loh tu, lwehgu gahca zuhnn ba guelguxchiisi para

la'h ra' ba. Per chin gabia'gariin, ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw guidxyiyuh stuhbi, dia'han ĩgu zidxeela'hn bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi'hn?

**Cweenta xteenn tuhbi bwiinn
fariseu cun tuhbi bwiinn nin
rusadxihlili impweestu**

⁹Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' ba laasii paaldaa ra' ba ruhnn lligaaba nayaachi, rahbi ra' ba bwiinn nayaa ra' ba ya snuhn ra' ba pur bwiinn duhlda ra' ba ruca'chiah ra' ba. Ni'chin rahbi Jesuhs loh ra' ba:

¹⁰—Guyuu' chiohpa bwiinn, gwah ra' ba la'n guido' tin guñi'nee ra' ba Dxiohs. Tuhbi ba naa fariseu ya stuhbi ba naa nin rusadxihlili impweestu. ¹¹Nin naa fariseu chi guzu'nchii ba tin guñi' ba loh Dxiohs: “Daada, Dxiohs; cagani'hihn guelzuxchilli loh lu'h saca ayi guhca'hn ziga snuhn ra' bwiinn ziga nin rbaa'n, nin nadxiipadxyi'dxyi, nin nuu xtu'h ñi'h, neezaa saca ayi guhca'hn ziga bwiinn nin rusadxihlili xcweenta impweestu nin zuu nez ca. ¹²Na'h rucwaa'hahn ayi raawuhn ziga chiohpa dxyih la'n tuhbi xmahn, rudi'hizahn tsi'gah bwihllu yihca tuhbigah gaywa'h la'n guido' ziga ru'nnahn gahn.” ¹³Ya bwiinn nin rusadxihlili impweestu, zihuroo' guzuh ba, ayi guteesaloh ba llaa'ndxibaa' mejor guza'loh gudxiinnaa ba lasto' ba, chi'chi guñi' ba loh Dxiohs, rahbi ba: “Daada, Dxiohs; balahsasto' lu'h na'h, naan tuhbi bwiinn duhlda.”

¹⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'h rñi'n loh tu, la'xtuhlda bwiinn nin rusadxihlili impweestu chi basia'pitii la Dxiohs, ya fariseu chi ayi xi cweenta bwi'hnn Dxiohs dxyi'dxyi nin guñi' ba laasii tuhbiisi nin rusadxihlili impweestu chi baguu'dzisto' ñi'h. Loh garaa ra' bwiinn nin ruhnn jweersi gaca lasahca ra', zusi'xtuhyi Dxiohs la'h ra' ba; ya bwiinn ra' nin rucu'dzisto' ra' ñi'h zuhnn Dxiohs jweersi gacalalahca ra' ba.

Bwi'nntaa'yi Jesuhs yihca ra' biñi'n

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵Ya tantu guclaa'dzi ra' bwiinn chi dxihnn ra' ba xchi'dxyi Jesuhs hasta xpiñi'n ra' ba gwanee ra' ba loh Ñi'h tin gudzii'banaa Ñi'h yihca ra' bi, per chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h ni'chi guza'loh ridxihdxyi dxyi'dxyinee ra' ba bwiinn ra' nin gwanee biñi'n ra' chi loh Jesuhs. ¹⁶Per chin bwa'ha Jesuhs ni'chi, gudihdxyi Ñi'h biñi'n ra' chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h: —Gulgasa'a'n dxie'biiga ra' biñi'n hasta zu'hn ayi gucwe'za tu la'h ra' bi laasii xquelrnabwa' Dxiohs naa xteenn bwiinn nado'laa'dzi ziga biñi'n ra' rii'. ¹⁷Nee guchiin nin rñi'n loh tu, chyuchi'hzi nin ayi chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs zigazi naa tuhbi biñi'n nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi xtaada ñi'h, bwiinn nin ayi chechiisto' ñi'h chi ayi chuu ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs.

**Tuhbi bi'nxtuhbi nin nuu ziahan
xixteenn Ñi'h**

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸Chi'chi gunabadxyi'dxyi tuhbi bi'nxtuhbi nin rnabwa', rahbi bi loh Jesuhs:

—Daada, mwehsu cha'yi; ¿xani'ca nahpa gu'nnahn tin guziaa'hahn dxibaa' guibahne'hn Dxiohs para tu'pazi chin gachi'hn?

¹⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:

—¿Xixnaa rñi' lu'h cha'yi'hn? Ayi nin tuhbi bwiinn cha'yi, tuhbidxi'h Dxiohs. ²⁰La'lu'h naannla dxyi'dxyi ra' nin caa loh xchihtsi Moisehs ziga rñi' lehyi chi: “Ayi gaca lu'h bwiinn gubwihlli; ayi chiinn lu'h bwiinn; ayi cwaan lu'h; ayi chi'nlaa'dzi lu'h dxixi'hw loh stuhbi bwiinn; nee gaca nadzii'hi lu'h xtaada lu'h cun xnaan lu'h.”

²¹Chi'chi rahbi bi'nxtuhbi chi loh Ñi'h:

—Garaatii' ra' dxyi'dxyi ca cagazo'badxiaagahn dez chin guhca'hn biñi'n.

²²Ya chin bihn Jesuhs xchi'dxyi bi, chi'chi rahbi Ñi'h loh bi:

—Stuhbidxi'h cohsa ria'dxyi guunn lu'h: batoo' garaa xixteen lu'h nee chi'zi gahca lu'h mweeyi chi guica'ha ra' bwiinn prohbi nin ayi xi nahpa, chi'chi gaapa lu'h guelnaza'ca llaa'n dxibaa', bachi'h dxie'na'hla gahca lu'h na'h.

²³Chin bihn bi'nxtuhbi chi dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi guhca nalaasa sto' bi laasii ziahahroo' xica nahpa bi. ²⁴Ya bwa'hasi Jesuhs taantu ruhnn nalaasa loh bi, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Nagahn duxa par chu'tii tuhbi bwiinn rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs. ²⁵Ayi guinagahnru tiidxi tuhbi camehyu llaa'n guihchiguulla que ziga chu'tii tuhbi rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs.

²⁶Chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi rahbi ra' ba:

—Sidela zi'ca gaca, ¿chyuulla gacachi'h ta'h loh duhlda?

²⁷Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Para bwiinn ra' nagahn ra' dee'; per ayi nee dxi'h para la'h Dxiohs.

²⁸Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Daada, la'h nu la'nu dxugasaa'n garaa nin nadxiahpa nu, tin zio'pana'hla nu Yu'bilu'h.

²⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nen guchiin nin ñaan loh tu, ziga bwiinn nin gusaa'n yihdzi ñi'h, xpaah ñi'h, xmaah ñi'h, bwihtsi ra' ñi'h, che'hla ñi'h, llii'n ñi'h pur xcweenta xquelrnabwa' Dxiohs, ³⁰zica'haru ba ziroo' loh guidxyiyuh rii' nen zica'haza ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii' chin gachi ba guziaa ba dxibaa'.

Dee riohna bweelta guñi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h zahchi Ñi'h

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹Ya gule'caa Jesuhs la'h gadzi'h bichiohpa nin naa xpooxtla Ñi'h tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Yannah guzoo nu'h guihdxyi Jerusalehn tin ri'chi nahpa saca Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ziga baca'h daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachiempa. ³²Zuti'dxi ra' ba la'h ba loh ra' bwiinn ziitu nin ayi naa bwiinn Israel nee gullihdzinee ra' ba la'h ba, gusa'cazii ra' ba la'h ba cun guchahn xihin ra' ba loh ba, ³³ya chin cha'loh guca'yahga ra' ba la'h ba cun cwaarta, chi'chi chiinn ra' ba la'h ba nahpa gachitii' ba, ya chin dxiohna gubihdxyi guhchi ba chi'chi gabia'garii gabahan ba stuhbi.

³⁴Ya la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra' ba ni'chi, coma dxyi'dxyi ra' chi

guhcan ziga naga'tsi par la'h ra' ba, ni'chin ayi guhcabwa' ra' ba xi guñi' Ñi'h.

Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin ayi biinn loh Ñi'h

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵Chin zegadzihn gahxu ra' ba tuhbi guihdxyi nin laa Jericoh, zohba tuhbi bwiinn nin rahca loh ñi'h rbwe'he ba cardah rwa' neziuh chi. ³⁶Ya chin gudii'dxidxiahga bwiinn chi ziahan bwiinn zeedi'dxi, chi'chi gunabadxii'dxyi ba, rahbi ba:

—¿Xini'ca cayahca?

³⁷Chi'chi rahbi ra' ba:

—Jesuhs nin ze' nez guihdxyi Nazaret la'h ban zedii'dxi rii'.

³⁸Chi'chi guñi' ba jweersi, rahbi ba:

—iJesuhs, Llii'n guehtu Davihd, balahsasto' lu'h na'h!

³⁹Ya chi'chi bidxyi'chi bwiinn ra' nin zee delaanta guzohbaloh zeeñi' ra' ba, rahbi ra' ba:

—iBiacadxyii!, iayi rñi' lu'h zi'ca!

Per la'h ba mahziru cañi' ba jweersi-rooru:

—iLlii'n guehtu Davihd, balahsasto' lu'h na'h!

⁴⁰Ya guzuhdxyiigah Jesuhs, chi'chi gunabwa' Ni'h gwaca'ha ra' ba bwiinn chi, ya chin badzihn ba hasta zuu Jesuhs, chi'chi gunabadxii'dxyi Jesuhs loh ba, rahbi Ñi'h:

⁴¹—¿Xini'ca xclaa'dzi lu'h gu'nnahn para yi'h?

Chi'chi rahbi bwiinn nin rahca loh Ñi'h chi:

—Daada, xclaa'dzihn gwa'han.

⁴²Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Zwa'ha lu'h nnah la'lu'h biaca pur nin gwachiisto' lu'h guhca basia'cahn yi'h.

⁴³Ya hohrachi gahca ballaala bizloh bwiinn nin ayi biinn loh ñi'h chi, chi'chi gubia'garii bwa'ha ba, chi'chi zenee ba Jesuhs, cañi' ba xcweenta ziroo' jweersi nin nahpa Dxiohs, neezaa bwiinn ra' badxyigaa'loh ra' ba pur bwa'ha ra' ba biaca loh bwiinn chi, neezaa ra' ba guza'loh cañi' ra' ba xcweenta jweersi-roo' nin nahpa Dxiohs.

Gwah Jesuhs rwa' yihdzi tuhbi bwiinn nin laa Zaqueu

19 Ya chin badzihn Jesuhs rwa' guihdxyi Jericoh, gudii'dxi Ñi'h galaayi guihdxyi chi. ²Guihdxyi chi gahca nuu tuhbi bwiinn nin laa Zaqueu; rricu duxa ba, rnabwa' ba bwiinn ra' nin rusadxihlli impweestu. ³Ya guclaa'dzi ba dxii'nbwa' ba la'h Jesuhs, per ayi guhca ñwa'ha ba la'h Jesuhs laasii rii ziahanroo' bwiinn gadiidxi coma Zaqueu bwiinnlla'ta ba. ⁴Lwehgu ballu'n ba gwah ba delaanta hasta zohba tuhbi llaa'n yahga guroo' nin laa sicohmoro nez tiidxi Jesuhs, chi'chi gucah ba lohon tin guhca bwa'ha ba la'h Jesuhs. ⁵Ya chin guya'loh gudii'dxi Jesuhs ri'chi bwa'ha Ñi'h nez guiya', chi'chi rahbi Ñi'h loh Zaqueu:

—Zaqueu, basiooba bie'ta ri'ca tin nnadxiih gahca nahpa chadxia'hnaahn yihdzi lu'h.

⁶Chi'chi bie'tagallu'n Zaqueu loh yahga chi tin zenee ba la'h Jesuhs par yihdzi ba, riahxi ba. ⁷Ya chin bwa'ha snuhn bwiinn ni'chi

guza'loh cañi' tohnta ra' ba, rahbi ra' ba:

—Bwa'ha la'Jesuhs zedxia'han rwaal' yihdzi bwiinn nin mahzi nahpa duhlda.

⁸Chi'chi guzu'nchii Zaqueu delaanta loh Jesuhs, rahbi ba:

—Bwa'ha Daada; gudi'hihn garoolda nin na'pahn guica'ha ra' bwiinn prohbi, ya sidela gula'na'hn la'h chyuulla cun guelrsagui'hi nnah gusia'gariin xmweeyi ba tahpa taantu pur nin basagui'hihn la'h ba.

⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Nnadxyih gahca la'xtuhlda lu'h basia'pitiin neezaa xtuhlda bwiinn ra' nin nuu yihdzi lu'h gusia'pitiin laasii guchii lu'h naa lu'h xpwiinn guehtu Abrahn, ¹⁰laasii na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw tin chi'hyihn bwiinn ra' nin cagañihchi pur xtuhlda ra' ba tin na'h guhlda'hra'n ba loh xtuhlda ra' ba.

Cweenta xteenn tsi'h mweeyi

¹¹Ya gaduhbi rigaca'dxiahga ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' nin cañi' Jesuhs, bwii'yidxyi'dxyi laga'h Ñi'h stuhbi cweenta loh ra' ba laasii la' ra' ba zeegadzihn gahxula guihtdxyi Jerusalehn nen coma la'h ra' ba ruhnn ra' ba lligaaba lwehgu sa'loh guinabwa' Jesuhs laasii la' ra' ba gadzihnla guihtdxyi Jerusalehn, ¹²chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guyuu' tuhbi bwiinn, guyuu' ba lahda tuhbi jwamihiya lasahca, ya biria'h ba gwah ba stuhbi guihtdxyi ziitu tin gaca ba rrehyi, ya chin guibia'garii ba chi'chi guinabwa' ba guihtdxyi chi. ¹³Ya nnaaru guiria'h ba yihdzi ba, gudihdxyixgah ba

tsi'h xmooza ba tin gudi'hi ba tuhbigah mweeyi nin lasahca guica'ha ra' ba, chi'chi rahbi bwiinn chi loh ra' ba: “Gulgui'hnnee mweeyi rii' guri'xi hasta chin gabia'gariin stuhbi.” ¹⁴Ya bwiinn lahdxyi ba ayi guclaa'dzi ra' ba la'h ba, ni'chin guxe'hla ra' ba paaldaa bwiinn nin zeguihtsi ra': “Ayi xclaa'dzi nu gaca ba xrrehyi nu.” ¹⁵Per nahpa guhca ba rrehyi, chi'chi gubia'garii ba lahdxyi ba. Ya chin gubia'garii ba, chi'chi gudihdxyi ba mooza ra' nin basia'hannee ba mweeyi tin gacabwa' ba blaacala cayuhnn ra'n gahn. ¹⁶Ya galoh bwiinn nin badi'hi ba mweeyi badzihn loh ba, chi'chi rahbi mooza chi: “Daada, la'xmweeyi lu'h cayuhnn gahn tsi'h bwelta ziga naan.” ¹⁷Chi'chi rahbi rrehyi chi loh ba: “Bwen gahca; yi'h naa lu'h tuhbi mooza bwen pur bwi'hnn lu'h dzi'n za'ca nee gullia'yi'hn nin bani'hihn. Yannah guni'hihn dzi'n guunn lu'h, guinabwa' lu'h tsi'h guihtdxyi.” ¹⁸Chi'chi badzihn stuhbi mooza loh ba, chi'chi rahbi mooza chi: “Daada, xmweeyi lu'h cayuhnn gahn ga'yu bwelta mahzi ziga naan.” ¹⁹Chi'chi rahbi ba loh ba: “Yi'h guni'hihn dzi'n guunn lu'h guinabwa' lu'h ga'yu guihtdxyi.” ²⁰Chi'chi badzihn stuhbi mooza loh ba, chi'chi rahbi mooza chi: “Daada, la'xmweeyi lu'h dee'; gulu'cha'yisiñin la'n tuhbi baschiñ ²¹laasii bidxyihbihn yi'h pur naa lu'h tuhbi bwiinn nadxiipa dxyi'dxyi. Raca'ha lu'h cohca ra' nin ayi naa xteenn lu'h, neezaa rataa'ha lu'h guiña'h hasta ayi gulahchi lu'h.” ²²Chi'chi rahbi rrehyi chi loh

ba: “iMooza xihn mooza dxaaba! Cun sola dxyi'dxyi nin guñi' lu'h ca gu'nnahn guelguxchiisi yi'h. Sidela nnah lu'h naan tuhbi bwiinn nin nadxiipadxyi'dxyi nen nahgahca lu'h raca'hahn nin ayi naa xte'nnahn nen nnaaza lu'h rataa'hahn guiña'h nin ayi naaza xte'nnahn, ²³¿xixnaa ayi bagasia'han lu'h xmwee'yihncba baancu tin chin ñabia'gariin ñaca'hañin cun garaa llii'nan?” ²⁴Chi'chi rahbi ba loh ra' nin rii ri'chi: “Gulgaca'ha mweeyi ca tin gulgadi'hin la'h bwiinn nin bwi'hnn gahn tsi'h taantu mahzi.” ²⁵Chi'chi rahbi ra' ba loh ba: “Daada, per la'ba nahpala tsi'h mweeyi.” ²⁶Chi'chi rahbilaga'h rrehyi chi: “Ni'chin nin ñaan loh tu, nin nahpa ziahanan ni'chi gaca guica'harun, ya nin nahpa gullia'han hasta nin ruhnn ba lligaaba nahpa ba gaca'hañin loh ba. ²⁷Ya garaa bwiinn nin bidxyi'chinee na'h nin ayi guclaa'dzi ñahca'hnn rrehyi loh ra' ñi'h, gulta'nee ra' ba rii' tin gadxiinn tu la'h ra' ba delanta loon.”

**Guyu'tii Jesuhs la'n guihdxyi
Jerusalehn ziga tuhbi rrehyi**

(Mt. 21.1-11; Mr. 1.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸Ya chin guya'loh bwii'yidxyi'dxyi Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi biria'h Ñi'h tin zee Ñi'h guihdxyi Jerusalehn. ²⁹Ya chin zegadzihn Ñi'h tuhbi guihdxyi nin laa Betfageh cun guihdxyi nin laa Betania, gahxu loh dahan nin laa Olivo chi'chi guxe'hla Ñi'h chiohpa xpwiinn Ñi'h, ³⁰chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchee loh guihdxyi nin naa gahxuru, ya chin gadzihn tu ri'chi,

chi'chi gwa'ha tu cadu'h tuhbi buhrra nin nadxyi'bi nin nagahdxi gaca nado'tii'. Gulgaxachi ma tin dxie'nee tu ma. ³¹Ya sidela chyuulla guina'badxyi'dxyi loh tu: “¿Xixnaa guxachi tu buhrra ca?”, chi'chi gahbi tu loh ba: “Tuhbi bwiinn nin mahzi rnabwa' cachi'hnn ma tin tsiiba ba ma.”

³²Ya seguihdu ziaганee ra' chi'h ba ma, ya zigapa' guñi' Jesuhs guzohba xchi'dxyi Ñi'h guzahca ra' ba. ³³Ya chin rigaxachi ra' ba buhrra chi, chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' bwiinn nin naa xteenn ñi'h la'h ma, rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rigaxachi tu buhrra ca?

³⁴Chi'chi rahbi ra' ba:

—Dxugaxachi nu ma laasii tuhbi bwiinn nin mahzi rnabwa' cachi'hnn ba ma tin tsiiba ba ma.

³⁵Chi'chi baganee ra' ba ma hasta zuu Jesuhs, chi'chi badzii'ba ra' ba xahba ra' ba dihtsi ma tin guzohba Jesuhs dihtsi ma. ³⁶Ya chin zeezah Jesuhs loh neziuh nin zee Jerusalehn, zeedzi'ba Ñi'h buhrra chi, chi'chi gudxyihxi ra' ba xahba ra' ba loh neziuh tin gudii'dxinee buhrra'hnn chi la'h Ñi'h loh lahdxi ra' chi. ³⁷Ya chin zegadzihn gahxuru Ñi'h loh dahan nin laa Olivo, zena'hla paaldaa bwiinn la'h Jesuhs nin riachiisto' Ñi'h la'h Ñi'h, chi'chi guza'loh cañi' ra' ba jweersi pur jweersi'roo' nin nahpa Dxiohs. Zi'chi cañi' ra' ba pur ziahan dzi'n roo' ra' nin bwa'ha ra' ba bwi'hnn Jesuhs, ³⁸neezaa cañi' ra' ba:

—iBwi'ntaa'yi Dxiohs yihca rrehyi nin ze' pura xcweenta Dxiohs; nnah dxyiiriisto' Dxiohs nin nuu dxibaa' laasii nnah

la'Jesuhs ze' tin guinabwa' Ñi'h
pura xcweenta Dxiohs; yannah
gachidi'tsi nu zuxchilli Dxiohs pur
garaa nin bwi'hnn Ñi'h!

³⁹Ya lahda ra' bwiinn chi rii nuhn
bwiinn fariseu, ya chin bihn ra' ba
xi riñi' ra' bwiinn chi, chi'chi rahbi
ra' ba loh Jesuhs:

—Mwehsu, guñi' loh ra' bwiinn
nin ze'na'hla yi'h tin ayiru guñi' ra'
ba zi'ca.

⁴⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Sidela la'h ra' bwiinn rii' cwidxyi
ra' ba, zibwidxaa'yo'ba dxiah ra' nin
zaa loh yuh xcweenta ra' ba.

Bi'n Jesuhs pur bwiinn guihdxyi Jerusalehn

⁴¹Ya chin zegadzihn gahxuru
Jesuhs guihdxyi Jerusalehn, chin
bwa'ha Ñi'h guihdxyi chi, chi'chi
guza'loh bi'n Ñi'h pur guihdxyi chi,
⁴²chi'chi rahbi Ñi'h:

—iXixlaaxchimmatii' ayi gaann tu
xi cohsa guunn tu tin cwidxyiisto'
tu! Per nnah nuula'n cohsa chi
par la'h tu, ⁴³laasii zadzihn dxyih
ra' chin gadzihn bwiinn ra' nin
rdxyi'chinee la'h tu nee zuhnn ra'
ba ziga tuhbi lee' gadiidxi rwaal'
guihdxyi tin ayi gusaa'n ra' ba
guiria'h tu, ⁴⁴nen cun nee chu'tii
ra' ba lahda guihdxyi tin gucwiw ra'
ba garaa yuu' cun garaa muhru nin
nuu gadiidxi rwaal' guihdxyi; zi'chi
gunnee ra' ba la'h tu pur nin ayi
biu'nbwa' tu dxyih nin bie'guia'ha
Dxiohs la'h tu.

Basiaa Jesuhs la'n guido'roo'

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2-13-22)

⁴⁵Ya chin badzihn Jesuhs loh
guihdxyi Jerusalehn, chi'chi

guyu'tii Ñi'h la'n guido'roo' ya
bwa'ha Ñi'h rii ra' bwiinn la'n
guido' chi nin ruhnn ra' guri'xi,
nee ayi rbwihdxyi-rnaaba ra'
ba Dxiohs. Chi'chi guzohbaloh
babwe'hedxia'hla Ñi'h la'h ra' ba
nez dihtsijwehra, ⁴⁶ya gaduhbi
cagabwe'he Ñi'h la'h ra' ba, chi'chi
rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Loh Xchihtsi Dxiohs caa ra'
dxyi'dxyi ra' rii! “Yiidzihn gaca
tuhbi yuu' hasta dxi' tu tin cwidxyi-
guinaaba tu na'h”, iya la'h tu ruhnn
tun zigazi tuhbi cwehva hasta riuu'
ra' guba'n!

⁴⁷Ya guillii-guillii cagaluuyi
Jesuhs la'n guido'roo' chi per
bwiinn ra' nin rnabwa' loh ra'
bixohza neezaa bwiinn ra' nin
ruluu'yi xlehyi Moisehs, neezaa
bwiinguuhla ra' cadxi'hyi ra'
ba mohda tin chiinn ra' ba la'h
Ñi'h, ⁴⁸per ayi bidxeela xa ñuhnn
ra' ban laasii garaa ra' bwiinn
rigaca'dxyiahga dzi'tsi ra' ba
xchi'dxyi Ñi'h.

Gunabadxyi'dxyi ra' ba chyu naa Jesuhs

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27.33)

20 Guyuu' tuhbi dxyih
cagaluuyi Jesuhs la'h ra'
bwiinn la'n guido' roo', ya gaduhbi
cagaluuyi Ñi'h la'h ra' bwiinn xa
guunn ra' ba tin ta'h ra' ba loh
duhlda chin badzihn ra' bwiinn
nin rnabwa' la'h bixohza, neezaa
mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi
Moisehs neezaa bwiinguuhla ra',
²chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Gudxixtee' loh nu chyu naa lu'h
tin gaca guunn lu'h garaa ni'ca o
chyu gunnah loh lu'h guunn lu'h.

³Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Neezaa na'h

guinabadxyi'dxyi'hn loh tu
tuhbi rsohn, gulchixtee' loon:

⁴¿Chyu guxe'hla la'h Jwahn
bie'garo'bañihsa ba? ¿Ta Dxiohs
guxe'hla la'h ba o tuhbi bwiinnzi?

⁵Chi'chi guza'loh
riiyuu'yidxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba,
rahbi ra' ba:

—¿Xa guidi'tsi nu'h? Sidela
la'h nu'h guidi'tsi nu'h: “Dxiohs
guxe'hla la'h ba”, chi'chi nnaa ba:
“¿Xixnaachi'h ayi gwachiisto' tu
xchi'dxyi ba?”, ⁶ya sidela guidi'tsi
nu'h: “Tuhbi bwiinnzi guxe'hla
la'h Jwahn”, chi'chi zusihdzidxiah
garaa bwiinn la'h nu'h tin gachi
nu'h laasii ruhnn ra' ba lligaaba
Jwahn naa tuhbi bwiinn nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs.

⁷Chi'chi guñi' ra' ba dxyi'dxyi rii',
rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Ayi gaann nu chyu guxe'hla la'h
Jwahn bie'garo'bañihsa ba.

⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Ya ayiza chixtee'hehn loh tu
chyu guxe'hla na'h cayu'nnahn
cohsa ra' rii'.

Xcweenta mooza dxaaba ra'

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹Chi'chi guza'loh bwii'yidxyi'dxyi
Ñi'h cweenta rii' loh ra' bwiinn,
rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi bwiinn, bwi'hnn
biñih ba nuhn yahga uhva ra' loh
xuh ba, chi'chi bire'h ba zee ba
stuhbi guihdxyi, ya basia'hannee
ba loh xuh ba chi la'h paaldaa
bwiinn ra' tin gaapa ra' ban ya
chin gabwe'hecaan li'hn nahpa
gusia'han ra' ba nuhn li'hn chi nin

ruhnn tucagri guica'ha ba. ¹⁰Ya
chin badzihn dxyih gabwe'he ra'
ba xli'hn ra' ba, chi'chi guxe'hla
nin naa'han xteenn ñi'h chi tuhbi
xmooza ba gwagañi' loh ra' bwiinn
nin bia'hannee loh xuh ba tin
gudi'hi ra' ba nin ruhnn tucagri
gaca'ha ba. Ya xlawaa'ha ñudi'hi
ra' ba nin ruhnn tucagri gaca'ha
ba, mejor badi'hi goolpi ra' ba la'h
mooza chi ayichi'h xi badi'hi ra' ba
ñica'ha ba. ¹¹Chi'chi guxe'hla ba
stuhbi mooza loh ra' ba, ya chin
badzihn ba ri'chi, zi'chi gahcaza
badi'hi goolpi ra' ba la'h ba ya ayi
xi badi'hi gahca ra' ba ñica'ha ba.

¹²Ya nin riohonna bweelta guxe'hla
ba stuhbi mooza loh ra' bwiinn chi
per zi'chi gahcaza badi'hi goolpi ra'
ba la'h ba chi'chi babwe'he dxia'hla
ra' ba la'h ba nez rwaa'jwehra.

¹³Chi'chi bwi'hnn bwiinn nin naan
xteenn ñi'h lligaaba, nasto' ba:
“¿Xaalla gu'nncchi'hn nnah? Mejor
guixe'hla'hn yu'pi llii'nahn nin
ruca'hsto'n tin chin gwa'ha ra' ba
la'h bi pwehda zuhnn cweenta ra'
ba la'h bi.” ¹⁴Ya chin bwa'ha ra'
bwiinn chi la'h bi, chi'chi rahbi loh
lasaa' ra' ba: “Bwa'ha, dehchisihn
guica'ha gaduhbi loh yuh rii'.
Gulcho'ho gachixiinn nu'h bi
tin gachica'ha nu'h yuh rii' gacan
xteenn nu'h.” ¹⁵Ya chin badzihn
bi, guna'zu ra' ba la'h bi, chi'chi
babwe'he dxia'hla ra' ba la'h bi
rwaa' yuh chi, gudxiinn ra' ba la'h
bi.

Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs
loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—¿Xini'ca gunnee bwiinn nin
naa xteenn ñi'h loh yuh ca la'h ra'
bwiinn ca? ¹⁶Zi' ba, dxie'chiinn ba

garaa ra' ba; ya chin cha'loh gachi ra' ba, chi'chi gudi'hi ba loh yuh chi gaan ra' guriin bwiinn.

Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi rahbi ra' ba:

—iPer Dxiohs ayi nnaa Ñi'h gaca zi'ca!

¹⁷Ya chin guñi' ra' ba loh Jesuhs zi'chi, chi'chi bwa'ha Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Ya ÷xalla rñi' chi'h nin caa loh dxihtsi nin baca'h daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih? Ri'chi caa: “Nee dxiah nin gule'hecaa ra' mwehsu albañihyi gaca yuu', dxiah chi guhca dxiah za'ca nin guzuh galoh tuhbi schihn yuu'.” ¹⁸Chyuchi'hzi bwiinn nin dxiaaba yihca dxiah chi zahca ba ziahan taa'ha, ya sidela dxiah dxiaaban yihca bwiinn zusu'yitii'hin la'h ba.

Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi pura xcweenta impweestu

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹Ya bwiinn ra' nin rnabwa' loh bixohza ra' neezaa bwiinn ra' nin ruluu'yi lehyi guclaa'dzi ra' ba ñina'zu ra' ba la'h Jesuhs hohrachi gahca laasii gwasaa ra' ba cweenta nin guñi' Ñi'h yihca ra' ba, per ayiza biaalla ra' ba ñina'zu ra' ba la'h Ñi'h laasii rdxiyihbi ra' ba bwiinn ra'. ²⁰Chi'chi cagata'tsi ra' ba ya guxe'hla ra' ba paaldae bwiinn ra' zee tin guunn ra' ba ziga bwiinn za'ca tin gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h xilla dxyi'dxyi ra' nin ñiñi' Ñi'h per mejor cadxi'hyi ra' ba xa guti'dxi ra' ba la'h Ñi'h loh gubieerna tin gachi Ñi'h. ²¹Chi'chi

gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—Daada, mwehsu; naann nu xnehza rñi' lu'h nee naannza nu xnehza rusi'dxi lu'h. Ayi rwa'haza'ca lu'h loh tuhbi bwiinn ya stuhbiga'h ba gwa'hadxaaba lu'h loh ñi'h, laasii rusi'dxi lu'h mohdapa' nin ruhnn Dxiohs guelguxchiisi, ²²yannah gunnah loh nu, ÷ta zachidxihlhi nu o ayi chyuchiiilli impweestu loh rrehyi César?

²³Per lwehgu guhcabwa' Jesuhs xi lligaaba nuu ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—÷Xixnaa ruhnee tu na'h zi'ca? ²⁴Gulgaluu'yi tuhbi xmweeyi tu na'h. Guidia'han nu'h ÷chyu yihca caa lohon?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Xteenn César.

²⁵Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgadi'hi la'h César nin naa xteenn ba, nee gulgadi'hiza la'h Dxiohs nin naa xteenn Ñi'h.

²⁶Ya nin ayi bwi'hnn ra' ba gahn ñusagui'hi ra' ba la'h Ñi'h pur dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h nezloh ra' bwiinn, ni'chin nin badxyigaa'loh ra' ba pur xchi'dxyi Ñi'h mejor bata'wrwaa' ra' ba dxyiitii' babwii ra' ba.

Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi xcweenta guelgabahan bwiinn ra' nin guhchi

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18.27)

²⁷Chi'chi gwah paaldae ra' bwiinn nin laa saduceu ra', gwagua'ha ra' ba loh Jesuhs. Ya saduceu ra' chi ayi riachiisto' ra' ba gabahan bwiinn ra' nin guhchi,

ni'chin gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs, ²⁸rahbi ra' ba:

—Daada, mwehsu; basia'han Moisehs dxihtsi loh nu'h, loh chi caa: “Sidela chyuulla ndxi'hw gachi gusia'han ba viuhda xcunna'h ba nen ayi chyu llii'n ra' ba guyuu', nahpa guica'ha bwihtsi ba gunna'h chi tin chuu llii'n ra' ba xcweenta bwihtsi ba nin guhchi.” ²⁹Sidela zi'ca guidi'hnn nu'h nuu gahdzi ndxi'hw ya garaa ra' ba naa tuhsi bwihtsi, ya guidi'hnn nu'h nin naa bwiinngaloh bachinaa ba ya guhchi ba, per ayi chyu llii'n ra' ba guyuu'. ³⁰Chi'chi guca'ha bwihtsi raroopa ba la'h gunna'h viuhda chi per ayi chyu llii'n ra' ba guyuu' ya guhchi gahca ndxi'hw chi. ³¹Chi'chi lwehgu guca'halaga'h stuhbi bwihtsi ba nin riohna la'h gahca gunna'h chi nee lwehgu gahca guhchi ba, ayi chyu llii'n ra' ba guyuu' gahcaza, ya zi'chi gahca bwi'hnn snuhn ra' ba hasta que no guhchi garaa ra' ba ayi nin tuhbi llii'n ra' ba guyuu', ³²ya luulchimma neezaa gunna'h chi guhchi. ³³Yannah, chin gabahan ra' ba, ¿cuunpa'xchi'h nin naa che'hla viuhda chi? Laasii gagaadzi ra' ba bachinaa la'h gunna'h chi.

³⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —Nnah loh guidxyiyuh rii' ruchinaa ra' bwiinn nee rudi'hira'za ba llii'ndxa'pa ra' ba rca'ha stuhbi ndxi'hw, ³⁵per bwiinn ra' nin guli Dxihs guziaa ra' par dxibaa', gabia'garii gabahan ra' ba stuhbi per ayi guchinaaru ra' ba nee ayiza cwe'dxi'hnruru ra' ba llii'ndxa'pa ra' ba guica'ha ndxi'hw ziga ruhnn ra' bwiinn nin rii loh guidxyiyuh

nnah, ³⁶ya pur nin ayiru gachi ra' ba, ni'chin gaca ra' ba ziga aanjla ra'. Gaca ra' ba llii'n Dxihs laasii bacwa'hn Dxihs la'h ra' ba loh guelguhchi, ³⁷ya tin dxihn tu gabia'garii gabahan ra' bwiinn nin guhchi, ¿ta nagahdxi gu'lda tu nin baca'h guehtu Moisehs xcweenta la'n yaguichaa'h nin gurih bwehla? Ri'chi gudihdxyi Dxihs la'h ba, rahbi Ñi'h loh ba: “Na'h naan Xchiohs Abrahn, neezaa Xchiohs Isaac, neezaa Xchiohs Jacobo.” ³⁸Ni'chin nin ayi gaca Dxihs xchiohsa bwiinnguuchi ra', mejor naa Ñi'h Xchiohs bwiinn nabahan ra'.

³⁹Chi'chi rahbi ra' paaldaa mwehsu nin ruluu'yi xcweenta lehyi, rahbi ra' ba: —Mwehsu, bwen gahca guñi' lu'h. ⁴⁰Zi'chi guñi' ra' ba laasii ayiru guhca ñinabadxyi'dxyi ra' ba xiicaru loh Ñi'h.

¿Chyu llii'n la'h Crixtu?

(Mt. 22-41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —¿Xamohda rñi' ra' ba Crixtu naa llii'n guehtu Davihd? ⁴²Laasii la'h gahca guehtu Davihd baca'h loh dxihtsi ra' nin laa Salmu:

Daada Dxihs rahbi loh Daada nin rnabwa' na'h:

⁴³“Guzohba xlahdu nanchiin hastayi gadzihndxyih nin gutsii'gahn garaa bwiinn nin rdxyi'chinee yi'h tin gacabwa' ra' ba yi'h naa lu'h nin rnabwa' garaatii'.”

⁴⁴Nee sidela la'h Crixtu naa Ñi'h llii'n Davihd, ¿xixnaa rahbi Davihd: “Crixtu guinabwa' na'h”?

**Badzii'ba Jesuhs duhlda yihca ra'
mwehsu nin ruluu'yi lehyi**

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵Ya garaa ra' bwiinn
cagaca'dxiahga ra' ba chin guñi'
Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi
Ñi'h:

⁴⁶—Gulgahcanasiin tin ayi
gusagui'hi mwehsu ra' nin ruluu'yi
lehyi la'h tu. Riuu'sto' ra' ba rahcu
ra' ba lahdxi nu'hla nin riuu' hasta
yahnn ra' ba nee hasta ñaa' ra' ba
tin para guluu'yi bwiinn lasahca
ra' ba nee xclaa'dzi ra'za ba garaa
bwiinn ra' nin gadxa'ga la'h ra' ba
gucha'garwaa' naa ra' ba tin gahbi
snuhn bwiinn: “Bwiinnlasahca
ra' ba”, ya la'h ra' ba rdxih'hyi
ra' ba pur yagaxiyi za'ca nin
mahzi lasahca rzohba ra' ba la'n
guido', nee gahcaza hasta rahca
guelwahw. ⁴⁷Neezaa rbwe'hellu'hu
ra' ba yihdzi gunna'h viuhda ra'
ya hohrachi gahca rñi'nee ra' ba
Dxiohs xchih tin guluu'yi bwiinn
za'ca ra' ba. Per la'h ra' ba naa
nin guixe'hla Dxiohs ziroo'ru
guelrzahcazii yihca ra' ñi'h.

**Tuhbi gunna'h viuhda nin gulahchi
guhñ loh Dxiohs**

(Mr. 12.41-44)

21 Gaduhbi nuu Jesuhs la'n
guido', basia'garii loh
Ñi'h nez stuhbi lahdu, bwa'ha
Ñi'h cagala'ha ra' bwiinn rricu
mweeyi la'n alcansía ra' hasta rguu'
bwiinn mweeyi guelguhñ. ²Neezaa
tuhbi gunna'h viuhda bwa'ha Ñi'h,
bala'ha chiohpa mweeyi ga'yu'hn
la'n alcansía, ³chi'chi rahbi Jesuhs
loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu,
gunna'h viuhda prohbi ca ziahanru
mweeyi bala'ha que snuhn ra'
bwiinn nin bala'ha ra' mweeyi,
⁴laasii bwiinn rricu ra' chi
mweeyizi nin ria'hancha bala'ha
ra' ba la'n alcansía ya gunna'h ca
garaa mweeyi nin nahpa ba bala'ha
ba hasta nin ñio'h xquehta ba
bala'ha ba.

Badi'hi Jesuhs rsohn cwih guido' roo'

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵Ya nuu nuhn bwiinn nin
cayuu'yidxyi'dxyi joosca xñah
guido'roo' chi pur dxiah joosca
ra' nin nuu tihxin neezaa cohsa
lahca ra' nin bagaa'da ra' bwiinn
pur dzi'n nin rahca ri'chi, chi'chi
rahbi Jesuhs loh ra' ba:

⁶—Zadzihn dxyih nin cwih garaa
cohsa ra' nin caywa'ha tu. Nin
tuhbi dxiah nin dzi'ba yihca lasaa'
ayi dxia'hancaa.

**Sehn ra' nin gaca chin ñichiloh
guidxyiyuh**

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷Chi'chi gunabadxyi'dxyi xpwiinn
ra' Ñi'h loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—Daada, mwehsu; ¿cuuca gaca
ni'ca? ¿Xa naa sehn nin dxi' chin
gaca cohsa ra' chi?

⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
—Gulgahca nasiin tin ayi gusaa'n
tu gusagui'hi bwiinn la'h tu, tin
ziahan ra' bwiinn dxi', nnaa ra'
ba: “Na'h naan Crixtu”, per ayi
chechiisto' tu xchi'dxyi ra' ba nee
ayiza chena'hla tu la'h ra' ba, ⁹nee
chin dxihn tu cayahca guehrru
ridxiinn lasaa' bwiinn ra', ayiza
guidxyihbi tu laasii nahpa gaca dee'

per nagahdxi gadzihn dxyih nin guiñihchiloh guidxyiyuh.

¹⁰Ya zeezah cañi' Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Nee zuca'nee tuhbi nasiohn la'h stuhbi nasiohn, neezaa tuhbi guihdxyi bwiinn chindxinee ra' ba stuhbi guihdxyi, ¹¹neezaa gaca luhroo' neezaa chuu gubihn neezaa gueldxyihdxyi, cun llaa'ndxibaa' guluu'yiloh ra' cohsa nin guchihbi la'h ra' bwiinn, zwa'ha ra' ba sehnroo'. ¹²Per galoh gaca garaa ra' cohsa ra' rii', ya zina'zu ra' ba la'h tu gusa'cazii ra' ba, neezaa zuti'dxi ra' ba la'h tu nez loh ra' bwiinn nin rnabwa' la'n guido' tin guunn bwiinn ra' chi guelguxchiisi la'h tu nee gusie'w ra' ba la'h tu la'n lahtsidxi'ba nee zuti'dxi ra' ba la'h tu loh ra' rrehyi cun loh ra' gubieerna pura riachiisto' tu xchi'dxyi'hn. ¹³Yaca zahca tu garaa dee' chi'chi gaca guiñi' tu xchi'dxyi'hn loh ra' ba. ¹⁴Ayi guunn tu ziahan lligaaba nasto' tu xa guiñi' tu loh ra' ba, ¹⁵na'h gahca gu'nnasiinahn la'h tu cun dxyi'dxyi nin guiñi' tu, nee guni'hihn guelrahcabwa' la'h tu tin gusie'w tu rwa'a' chyuchi'hzi nin guiñi' tohnta loh tu, ¹⁶per hasta bwiinn xjwamihiyu tu neezaa lasaa' tu, cun nin rucha'ga tu guiclaa'dzi chiinn ra' la'h tu nee zidxiinn ra' ba paaldaa tu. ¹⁷Neezaa garaa ra' bwiinn guidxyiyuh guidxyi'chinee ra' la'h tu laasii riachiisto' tu xchi'dxyi'hn, ¹⁸per ayi ñichloh nin tuhbi dxyichyihca tu, ¹⁹nee sidela ayi cwe'hesto' tu xchi'dxyi Dxiohs zila'h tu loh duhlda tin guziaa tu dxibaa'.

²⁰Ya chin gwa'ha tu ziahanroo' suldahdu rii gadiidxi guihdxyi Jerusalehn, chi'chi gacabwa' tu la'dxyih badzihn ñichilohon. ²¹Ya chin gwa'ha bwiinn ra' gaca ni'chi, chi'chi nahpa guiria'h ra' bwiinn guihdxyi Judea yihdzi ra' ba guzee ra' ba loh dahan; ya bwiinn nin rii ra'la loh dahan ayiru guibia'garii ra' ba chegalli'hi ra' ba xixteenn ra' ba yihdzi ra' ba, ²²tin la'n dxyih ra' chi guunn Dxiohs jwiisi loh guidxyiyuh tin gaca ziga rñi' dxyi'dxyi nin caa loh xchihtsi Dxiohs. ²³Prohbi gunna'h ra' nin nu'a llii'n, prohbi gunna'h ra' nin ca'ha bado' la'n dxyih ra' chi. Zwa'ha ra' ba guelnadxyi'bi duxa nin gaca cun bwiinn ra' nin rii Israel. ²⁴Nuu ra' ba gachi ra' ba loh guehrru, snuhn ra' ba guzee prehso, guzee ra' ba garaa guihdxyi ziitu ra', ya bwiinnziitu ra' chuunaa ra' ba gaduhbi guihdxyi Jerusalehn hastayi gazaa' dxyih nin gabia'garii bwiinn Israel, chi'chi gare'h ra' ba.

Chin gabia'garii Bwiinn nin gaxe'hla Dxiohs stuhbi loh guidxyiyuh

²⁵Rahbiza Ñi'h:

—Chi'chi gaca ra' sehn loh gubihdxyi cun loh bwe'hw neezaa dxih nin nuu llaa'ndxibaa'; ya loh guidxyiyuh garaa ra' bwiinn guidxyihbi ra' ba laasii nin ayi gacabwa' ra' ba xa guunn ra' ba chin dxihn ra' ba cayuu'bwih taa'ha ñihsado' nee taantu jweersi nin rzihdzi cwidxyidxiah ñihsado'. ²⁶Ya bwiinn ra' zicahyi ra' ba saca nin gwa'ha ra' ba gaca loh guidxyiyuh neezaa saca nin gwa'ha ra' ba guiñi'bi garaa nin nuu

llaa'ndxibaa'. ²⁷Ya chi'chi gwa'ha ra' ba gadzihna'hn ziga Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, dxie'ldahn la'n xcahyi cun gaduhbi guelrnabwa' nee cun tuhbi bacha'ha roo'.

²⁸Chin sa'loh gaca ra' cohsa ra' rii', ayi guidxyihbi tu; gulcwihsi, gulguia'ha nez guiya' tin lwehgusi gadzihn dxyih nin guzi'laa'dzi tu, ta'h tu loh duhlda.

²⁹Bwii'ydxyl'dxyi za Ñi'h stuhbi cweenta loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Gulguia'ha loh tuhbi yahga ñiigu, neezaa loh garaa ra' yahga.

³⁰Chin gwa'ha tu la' ra' yahga cabwe'he bwii'ni'hn, la'h gahca tu gacabwa' tu lwehgusi gadzihn bwe'hw nin dxiaaba ñihsadxiah.

³¹Zi'chi gahcaza chin gwa'ha tu la' ra' cohsa ra' rii' cayahca la'h gahca tu gacabwa' tu amweer gadzihn xquelrnabwa' Dxiohs. ³²Guchiin nin rñi'n loh tu, garaa ra' cohsa rii' gacan antes gachi ra' bwiinn nin nabahan ra' chieempa chi. ³³Dxibaa' cun guidxyiyuh zinihchilohra'n, per xchi'dxyi'hn ayi ñichilohon.

³⁴Gulgaca nasiin tin ayi guunn tu lligaaba ayi guxi'hn tu xjweersi tu loh guelree', loh guelrahw za'ca, neezaa lligaaba ziahan xteenn xica nin rchi'hn tu laasii sidela guunn tu squii' zina'zu dxyih chi la'h tu nee guunnan mahla la'h tu, ³⁵laasii zi'chi garia'caa dxyih chi loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, ziga tuhbi traampa nin rie'w goolpi. ³⁶Ni'chin rñaan loh tu gulgaca nasiin. Ayi gucwe'za tu cwidxyi-guinaaba loh Dxiohs tin ta'h tu loh garaa nin gaca tin gacaza suh tu loh Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

³⁷Radxyii ruluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn la'n guido'roo', ya gue'la riadxia'han Ñi'h hasta rwaal dahan nin laa de los Olivo. ³⁸Ya guillii-guillii riah ra' bwiinn rsiiyigah rwaal guido' chi tin ruca'dxiahga ra' ba nin ruluu'yi Ñi'h.

Bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra' ba tin guina'zu ra' ba Jesuhs

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

22 Ya la'h lañih paascu ze'gadzihn chin rahw ra' bwiinn Israel pahñ nin ayi rahcacha'yi cun levadura, ²ya bwiinn ra' nin rnabwa' ra' la'h bixohza neezaa bwiinn ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cadxi'hyi ra' ba xa guunn ra' ba tin chiinn ra' ba la'h Jesuhs laasii rdxyihbi ra' ba bwiinn ra'. ³Ya chi'chi guyuu'tii bwiinn dxiaaba nin laa Satanahs sto' Judas nin laa gahca Iscariote, nee gahca la'h ba naa ba xpwiinn Jesuhs nin naa gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h, ⁴ya bwiinn chi gwaguihtsi loh ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza cun loh ra' daada nin rnabwa' la'h guixa'ga ra' nin rahpa guido'. Guñi'nee Judas la'h ra' ba xa guunn ba tin guti'dxi ba la'h Jesuhs loh ra' ba. ⁵Chi'chi biahxi ra' ba ya guhdi ra' ba loh Judas guica'ha ba nuhn mweeyi sidela dxu'u'n ba ntriehgu la'h Ñi'h pur mweeyi chi. ⁶Chi'chi guzi'guehlda Judas ya guza'loh cadxi'hyi ba xa guunn ba guti'dxi ba la'h Jesuhs loh ra' bwiinn chi mwedxi rala'n tin ayi gacabwa' ra' bwiinn.

**Luulchima vehsa gudahwxchihnee
Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h**

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25;

Jn. 13.21-30; I Co. 11-23.26)

⁷Badzihn dxyihlañih chin rahw ra' ba pahn nin ayi rahcacha'yi cun levadura bie' rdxiiinn ra' ba tuhbi lli'hyi ziga caa loh xchihtsi guehtu Moisehs, ⁸chi'chi guxe'hla Jesuhs Pehdru cun Jwahn, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchegui'hnncha'yi xi guida'wxchih nu'h nin naa xchih pascu.

⁹Chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—¿Canehza xclaa'dzi lu'h gachidi'hnncha'yi nu guelwahw?

¹⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Chin chu'tii tu lahda guihdxyi, zadxa'ga tu tuhbi bwiinn nin nu'a tuhbi rii' ñihsa; chi'chi chena'hla tu ba hasta dxiu'garii ba yihdzi ba, ¹¹chi'chi guinabadxyi'dxyi tu loh nin naan yihdzi Ñi'h, squii gahbi tu: “Nnaa Daada Mwehsu: ¿Canehza ria'han cwaartu hasta gahwchihnee ba xpwiinn ba xchih pascu?” ¹²Ya bwiinn chi lwehgusi guluu'yi ba hasta naa cwarturoo' nin nuu guiya' la'n naa liistula. Ri'chi guiguihn tu nin guida'wxchih nu'h.

¹³Ya chin badzihn ra' ba ri'chi, guyaa bare'caa garaatii' nin guhdzi Jesuhs la'nriila. Chi'chi bwi'hnncha'yi ra' ba xchih pascu.

¹⁴Ya chin badzihn hohra, badzihhnee Jesuhs spaaldae xpwiinn Ñi'h chi'chi gurih ra' ba gadiidxi mweella, ¹⁵chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Blaaca nasaa cayahwxchihneen la'h tu xchih pascu antes que

na'h sacaziin cun gachi'hn, ¹⁶nen xñaxgaa'hn loh tu ayiru gabia'garii gahwne'hn la'h tu xchih pascu galoh gadzihn dxyih gacan loh xquelrnabwa' Dxiohs.

¹⁷Chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi copa vihnnu, badi'hi Ñi'h guelzuxchilli loh Dxiohs, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulguee' dee' gulchi'zi gahcan loh lasaa' tu, ¹⁸nen ñaan loh tu ayiru gabia'garii guee'neen la'h tu ñihsa uhva stuhbi galoh nin gadzihn xquel rnabwa' Dxiohs.

¹⁹Chi'chi guca'ha gahca Ñi'h tuhbi pahn, badi'hi Ñi'h guelzuxchilli loh Dxiohs, hohrachi gutaa'ha Ñi'hn, gudxi'zi Ñi'hn loh ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Dee' naa ziga ti'xihn nin guti'dxi'hn loh guelguhchi xcweenta tu, ya squii' gahca guunn tu tin dxiagannasto' tu na'h.

²⁰Zi'chi gahcaza bwi'hnnnee Ñi'h copa chin guluhlla gudahwxchihnee Ñi'h la'h ra' ba, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Vihnnu nin nuu la'n copa rii' naa ziga rihn nin nuu'huhn, nin guixi'hihn chin chiinn ra' ba na'h xcweenta tu, tin zi'chi gaca dxyi'dxyicuubi nin gusia'han Dxiohs cun bwiinn ra' nin bibwi'hira'la.

²¹Yannah gulguia'ha la'naa bwiinn nin gutoo' na'h dzi'banee naa'hahn loh mweella rii', ²²nee guchii nahpa guti'dxiloon trabahjw duxa, laasii naan Bwiinn nin guxe'hla Dxiohs nahpa zare'caa garaa nin caa loh xchihtsi Dxiohs, iper prohbiiza bwiinn nin gutoo' na'h!

²³Chi'chi guzo'baloh canabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Chyuni'ca guunn zi'ca?

**Cayuu'yidxyi'dxyi ra' ba chyuni'ca
naa bwiinn nin mahzi lasahca**

²⁴Neezaa guza'loh

cayuu'yidxyi'dxyi ra' ba xcweenta
chyu mahzi lasahca loh ra' ba;

²⁵chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Rehyi ra' nin r nabwa' loh ra'
bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel
ruhnn nayaachi ra' ba nee xclaa'dzi
ra' ba guñi' xpwiinn ra' ba loh ra'
ba: “Bwiinn za'ca lu'h”, ²⁶per la'h
tu ayi gaca tu zi'chi, sino que nin
mahzi lasahca loh tu ayi chi'hyi
ba guñi' za'ca bwiinn xcweenta
ba; mejor gusa'n ba zigachi'hzi
guñi' bwiinn loh ba, nee nin mahzi
r nabwa' nahpa gaca ba ziga mooza
tin mahziru gacanee ba lasaa' ba.

²⁷¿Cuunn nin mahzi lasahca; ta
bwiinn nin rzohba loh mweella
rahw o bwiinn nin razi'laa'dzi
guelwahw? ¿Tayigah guchiidxi'h
bwiinn nin rzohba loh mweella?
Per na'h nicala r nabwa'n loh tu
per la'ndxa'ga zigazi tuhbi bwiinn
nin rni'hi xi rahw tu. ²⁸La'h tu naa
tu bwiinn ra' nin bia'hane na'h
gaduhbi gudi'dxi'hn trabahjw nin
gudi'dxi'hn, ²⁹ni'chin nin guni'hihn
guelr nabwa' la'h tu ziga bani'hi
Xpaa'nñin na'h, ³⁰tin gahw tu
guee tu cwih tu loh xmwee'llahn
llaa'n dxibaa', soobaa gahca tu loh
yagaxiyyi bwiinn nin r nabwa' tin
guunn tu guelguxchiisi loh gadzi'h
bichiohpa cwa'h xjwamihiyi Israel.

**Basia'han Jesuhs dxyi'dxyi guñi'
Pehdru ayi nu'nbwa'tii' bi la'h Ñi'h**

³¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh
Simohn:

—Simohn, Simohn;

la'bwiinn dxaaba nin laa Satanahs
gunaaba yi'h tin tsiibi ba yi'h
zigazi rbi'bi llooba chin nuu'hun
deh, ³²per na'h la'n gunaaba loh
Dxiohs pur yi'h tin ayi cwe'hesto'
lu'h xchi'dxyi Dxiohs, ya chin
gabia'garii lu'h loh Dxiohs, chi'chi
gacanee ra' lu'h lasaa' lu'h tin
dxia'hannee ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

³³Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:
—Daada, la'nzuu liistula tin
dxie'wne'hn yi'h, nicala gachiza
nu'h.

³⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:
—Pehdru, nnah gahca ñaan
loh lu'h galoh guca'yahnn
dxiidxinguhla, guñi' lu'h mas
chohnna bweelta ayi nu'mbwa'tii'
lu'h na'h.

**Amweerla gadzihh hohra nin
tiidxi Jesuhs trabahjw**

³⁵Chi'chi gunabadxyi'dxyi Jesuhs
loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Chin guxe'hla'hn la'h tu
bagaluu'yi tu la'h ra' bwiinn
xchi'dxyi Dxiohs, ayi gwanee tu
buxa, nin dxihdximweeyi nin tuhbi
tahgaza tahba tu, ¿ta guyuu' xiilla
bia'dxyi tu?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Lliitii'.

³⁶Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Per nnah ñaan loh tu, nin
nahpa buxa, chenee ban; nin nahpa
dxihdximweeyi, cheneezaa ban;
nin ayi nahpa spahda, gutoo' ba
xchiquehta ba tin si' ba tuhbin;
³⁷tin rñaan loh tu nahpa gaca ziga
caa loh Xchihtsi Dxiohs pur na'h;
rñi' dxyi'dxyi ra' chi: “Bati'dxi ra'
ba la'h ba hasta nuu ra' bwiinn

mahla.” Garaa nin caa loh xchihtsi Dxiøhs pur na'h nahpa gacan.

³⁸Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Daada, rii' la'chiohpa spahda nuu'.

Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Cun sola ni'casi zahlda, ayi xchi'hn ziahan.

Gudihdxyi-gunaaba Jesuhs loh Xtaada Ñi'h loh weerta nin laa Getsemanii

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹Chi'chi biria'h Jesuhs zee Ñi'h loh dahan nin laa Olivo laasii zi'chi naa xcostumbre Ñi'h zena'hlagah xpooxtla Ñi'h la'h Ñi'h, ⁴⁰ya chin badzihn ra' ba ri'chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulguinaaba loh Dxiøhs tin ayi gusagui'hi bwiinnDXaaba la'h tu.

⁴¹Chi'chi biria'caa Jesuhs tuhbi lahdu hasta rii ra' ba, zigachi'h hasta radzihn tuhbi dxiah nin ruca'h bwiinn, chi'chi bazu'nllihbi Ñi'h ri'chi tin gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Xtaada Ñi'h nin naa Dxiøhs, ⁴²squii':

—Paah, ÷tayi gaca gucha'h xigaaba lu'h tin guhlda'h lu'h na'h loh trabahjw duxa nin guti'dxiloon? Per sidela ayi nuu'hun, ayiza xi ruhnn ti'dxi'hñin.

⁴³Chi'chi baluu'yiloh tuhbi aanjla nin guxe'hla Xtaada Ñi'h tin gacanee Ñi'h la'h Jesuhs guunn Ñi'h waanta guti'dxiloh Ñi'h trabahjw chi, ⁴⁴ya pur taantu nin cadii'dxi Ñi'h trabahjw, ni'chin nin mahzi cabwihdxyi Ñi'h loh Xtaada Ñi'h nee taantu nin cayahcana'yi Ñi'h pur gota ñihsa cayaaba loh yuh gota chi rñahan ziga rihn. ⁴⁵Ya

chin guya'loh gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Xtaada Ñi'h, chi'chi gwasu'nchii Ñi'h tin gwagua'ha Ñi'h cuun ra' xpwiinn Ñi'h, ya chin badzihn Ñi'h ri'chi bwa'ha Ñi'h la' ra' ba na'xgahsi pur guelnalaasa nin nuu sto' ra' ba, ⁴⁶chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa na'xgahsi tu? Gulchestii gulguinaaba loh Dxiøhs tin ayi gusagui'hi bwiinnDXaaba la'h tu.

Chin bina'zu Jesuhs

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Gaduhbi cañi' gahca Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h, badzihn ziahan bwiinn hasta rii ra' ba, delanta loh ra' ba ñiidxiuu tuhbi bwiinn nin laa Judas xpwiinn gahca Jesuhs la'h ba, chi'chi gwabiiga ba hasta zuu Jesuhs tin bacha'garwa' ba loh Ñi'h. ⁴⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Judas, ÷ta pur tuhbi behsu rii' riu'n lu'h ntriehgu Llii'n Dxiøhs nin naa ndxi'hw loh ra' bwiinn rii'?

⁴⁹Ya chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h nin rii gadiidxi Ñi'h nin cayahca ri'chi, chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Daada, ÷ta zadi'higoolpi nu la'h ra' bwiinn ca cun spahda?

⁵⁰Chi'chi bachyuu'ga tuhbi xpwiinn Jesuhs dxiahga tuhbi xmooza bwiinn nin rnabwa' loh ra' bixohza, bachwa'ha ba tuhbi lahdu dxiahga derehchu bi, ⁵¹chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—iGulgasaa'n ba! iCun sol ni'ca! Chi'chi badxi'hyi Jesuhs dxiahga mooza chi bachi'dxu Ñi'hn talgu'nsi biaca za'can, ⁵²chi'chi guñi' gahca Jesuhs loh ra' bwiinn nin rnabwa' loh ra' bixohza neezaa bwiinn ra'

nin naa guixa'ga xteenn guido' neezaa bwiinnnguuhla ra' nin ze' tin chenee ra' ba la'h Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Xluu'yi nee spahda cun garrohta nu'a tu ze' tu ziga chin guina'zu tu tuhbi guba'n, ⁵³ixixnaa chin guyu'ne'hn la'h tu la'n guido' garaa dxyih ayi guna'zu tu na'h?, per nahyi biga'ha xohra tu guunn tu nin xclaa'dzi bwiinnndaaba gaca.

Guhdzi Pehdru ayi nu'nbwa'tii' bi Jesuhs

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Chi'chi guna'zu ra' ba la'h Jesuhs tin zenee ra' ba la'h Ñi'h yihdzi bixohza nin rnabwa' loh garaa ra' bixohza, cun nee Pehdru na'hlazihtu la'h ra' ba, ⁵⁵ya chin badzihn ra' ba ri'chi, chi'chi gulahchi ra' ba dxih gadiidxin tin babihdxyi ra' ba; nee Pehdru dxa'ga loh ra' ba. ⁵⁶Ya chin bwa'ha tuhbi gunna'h nin ruhnn dzi'n ri'chi zohba gabihdxyi Pehdru, chi'chi bwa'ha-bwa'ha bi loh Pehdru, chi'chi rahbi bi:

—iNee ndxi'hw rii' naa xpwiinn Jesuhs!

⁵⁷Per Pehdru ayi gudxixtee' bi nu'nbwa' bi Jesuhs, rahbi bi:

—Gunna'h, ayi nu'nbwa'n ba.

⁵⁸Ya snuhnsi rahca, guriin bwiinn laga'h nin bwa'ha la'h Pehdru, chi'chi rahbi ba:

—iCun neezaa lu'h naa tuhbi ra' xpwiinn Jesuhs!

Per Pehdru rahbilaga'h ba:

—Ñaan loh lu'h daada, ayi needxi'hn naan xpwiinn ba.

⁵⁹Ya guhca mahs tuhbi hohra badzihn stuhbi bwiinn guza'loh cañi' ba, rahbi ba:

—iGuchiin, nee bwiinn rii' guyu'nee ba nen cun neezaa laasii naa ba tuhbi bwiinn Galilea!

⁶⁰Chi'chi rahbi Pehdru loh ba: —Per daada, iayi rahcabwa'n xini'ca nugaze'ta lu'h!

Ya hohra gahca nin cañi' Pehdru baca'yahnn tuhbi dxiidxinguhla, ⁶¹chi'chi basia'garii loh Jesuhs bwa'ha Ñi'h loh Pehdru, chi'chi bagannasto' Pehdru dxyi'dxyi nin guñi' Jesuhs loh ba: “Galoh nin guca'yahnn dxiidxinguhla nnadxyih, guñi' lu'h loh ra' bwiinn chohnna bweelta gahbi lu'h ayi nu'nbwa'tii' lu'h na'h”, ⁶²chi'chi baria'h Pehdru guza'loh cayu'n bi nalaasa duxa.

Guñi'yah ra' ba la'h Jesuhs

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³Ya bwiinn ra' nin canee la'h Jesuhs guza'loh cagallihdzinee ra' ba la'h Ñi'h neezaa cagadi'higoolpi ra' ba la'h Ñi'h, ⁶⁴neezaa basie'w ra' ba loh Ñi'h chi'chi gudahpa ra' ban, rahbi ra' ba:

—Pwihsi yi'h ziga naa lu'h Crixtu, iguhcabwa' chyũin nin gudahpa loh lu'h!

⁶⁵Neezaa caguii xa'ta ra' ba loh Ñi'h cañi'yah duxa ra' ba la'h Ñi'h.

Gwanee ra' ba Jesuhs loh bixohza ra' tin guunn ra' ba guelguxchiisi xcweenta Ñi'h

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶Ya chin barah gue'la, badiaa'ha ra' bwiinnnguuhla nin rnabwa' neezaa bwiinn ra' nin rnabwa' loh bixohza ra' neezaa bwiinn ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs; gwanee ra' ba la'h Jesuhs, chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

⁶⁷—Sidela guchii lu'h naa lu'h Crixtu, chixtee' lu'h loh nu.

Chi'chi guñi' Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Sidela guiñaan, “Uhn”, ayi chechiisto' tu na'h; ⁶⁸ya sidela guina'badxyi'dxyi'hn loh tu, ayi gusia'garii tu dxyi'dxyi, ⁶⁹per deznah la'Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw soobaa nehz lahdu derehchu cwee' Dxiohs nin nuu llaa'ndxibaa'.

⁷⁰Chi'chi gunaabadxyi'dxyi garaa ra' ba, rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Tayichi'h naa lu'h Llii'n Dxiohs?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h gahca tu nnah tu naan zi'chi.

⁷¹Chi'chi la' gahca ra' ba rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xi xclaa'dzi tu nnah? Ayiru xchi'hn guiñi'ru bwiinn ca laasii la'h gahca nu'h bihn nu'h dxyi'dxyi ra' nin guñi' ba, iya dxyi'dxyi chi gahca guunn guelguxchiisi la'h ba!

Jesuhs delaanta xquelrnabwa' Pilahtu

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 Chi'chi gwasu'nchii garaa ra' ba tin gwanee ra' ba Jesuhs loh Pilahtu. ²Ya chin badzihnee ra' ba Jesuhs ri'chi, guza'loh cagaca'chiah ra' ba la'h Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Bwiinn rii' bachina'zu nu laasii cagasagui'hi ba ziahanroo' ra' bwiinn, nee rahbi ba ayi nahparu chyu gachidxihlli mweeyi xteenn impweestu loh Rehyi César, nee rahbiza ba naa ba Crixtu zigazi Rehyi loh ra' bwiinn Israel.

³Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh Jesuhs, rahbi ba: —¿Ta yi'h naa lu'h xrehyi ra' bwiinn Israel?

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Zi'chi, yi'h gahca guñi' lu'hn.

⁴Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun loh ra' garaa ra' bwiinn nin rii ri'chi:

—Ayi rdxeela'hn nin tuhbi xtuhlda bwiinn rii'.

⁵Per la'h ra' ba cun mahziru jweersiroo' rahbi ra' ba:

—Garaa ra' bwiinn Judea cayuu'yitii loh dxyi'dxyi dxixi'hw nin rluu'yi ndxi'hw rii'. Guzohbaloh cagaluu'yi ba dxyi'dxyi xihn ra' loh guihdxyi Galilea, nee nnah la'ba ze'laga'h rii'.

Seguihdu gwah Jesuhs loh xquelguxchiisi Herodes

⁶Ya chin bihn Pilahtu garaa dee', chi'chi gunaabadxyi'dxyi ba rahbi ba:

—¿Ta bwiinn Galilea bwiinn rii'?

⁷Chi'chi rahbi ra' ba:

—Uhn, bwiinn Galilea ba.

Ya chin bihn Pilahtu bwiinn Galilea Ñi'h, chi'chi guxe'hla Pilahtu la'h Jesuhs loh Herodes tin guunn ba guelguxchisi xcweenta Jesuhs, laasii Herodes naa gobernador guihdxyi Galilea, nee la'n dxyih ra' chi gahca badzihn Herodes guihdxyi Jerusalehn.

⁸Ya seguihdu badzihnee ra' ba Jesuhs hasta badzihn Herodes loh guihdxyi Jerusalehn, ya chin bwa'ha Herodes la'h Jesuhs, biahxi Herodes laasii dez cadxyih xclaa'dzi ba gwa'ha ba la'h Jesuhs laasii bihn

ba ruhnn Jesuhs ziahan milahgru ra', ya xclaa'dzi duxa ba gwa'ha ba guunn Jesuhs milahgru ra'.

⁹Ya ziahanroo' dxyi'dxyi gunaabadxyi'dxyi Herodes loh Jesuhs ya nin tuhbi dxyi'dxyi ra' chi ayi guñi' Jesuhs. ¹⁰Neezaa jefe ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza rii ri'chi cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi, dee ra' nin cagaca'chiah la'h Jesuhs. ¹¹Ya seguihdu Herodes cun xsuldahdu ba bwi'hnn ra' ba buhrla la'h Jesuhs gudzihtanee ra' ba la'h Ñi'h chi'chi bagahcu ra' ba la'h Jesuhs tuhbi lahdxi za'ca ziga nin rahcu tuhbi rrehyi, ya seguihdu gahca guxe'hla laga'h Herodes la'h Jesuhs loh xquelguxchiisi Pilahtu stuhbi. ¹²Dxyih gahca chi biahca Pilahtu xamihgu Herodes nee galoh bidxyi'chinee lasaa' ra' ba.

Gunaaba ra' ba guca'h Pilahtu la'h Jesuhs loh cruhi

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.39-19.16)

¹³Chi'chi batiaa'ha Pilahtu jefe ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun guxchiisi ra' nin rnabwa' cun garaa ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn chi, ¹⁴chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—La'h tu bie'nee tu bwiinn rii' loon, nnaa tu ziahanroo' bwiinn cagaluu'yi ba dxyi'dxyi xihn ra'; per bwa'halohza tu delaanta loh tu gunaabadxyi'dxyi'hn cohsa ra' nin nnaa tu cayuhnn ba, per nnah bwa'ha tu ayi xi duhlda nahpa ba cun xcweenta ra' cohsa nin rca'chiah tu la'h ba, ¹⁵nin Herodes ayi bidxeela xtuhlda bwiinn rii', ni'chin nin rñi'n loh tu ayi xi duhlda nahpa ba para gachi ba.

¹⁶Ni'chin nin mejor guinabwa'n

guicahyahgazi ba cun cwaarta, chi'chi guhlda'hn ba.

¹⁷Ya garaa yihza nin rahca lañih pascu ruta'h Pilahtu tuhbi bwiinn nin ñe'w. ¹⁸Per la'h ra' ba tuhbi guñi' garaa ra' ba jweersi, rahbi ra' ba:

—iGudxiinn la'h Jesuhs bachi'h balda'h Barrabahs!

¹⁹Barrabahs rii' bie'w ba la'n lahtsidxi'ba laasii gudxihndxinee ba suldahdu romanu ra' nin rii guihdxyi chi nee naaza ba tuhbi bwiinn nin rdxinn bwiinn. ²⁰Ya guclaa'dzi Pilahtu ñulda'h ba la'h Jesuhs, ni'chin guñi' ba stuhbi, ²¹per la'h ra' bwiinn ziahan chi mahziru jweersiroo' rahbi ra' ba:

—iBaca'h ba loh cruhi!, ibaca'h ba loh cruhi!

²²Ya chin biohna bweelta rñi' Pilahtu loh ra' ba, rahbi ba:

—¿Per xi mahla cayuhnn ba? Ayi xi xtuhlda ba rdxeela'hn para gachi ba loh dxyi'dxyi ra' nin rna'badxyi'dxyi'hn loh ba, ni'chin nin guinabwa'n guicahyahgasi ba cun cwaarta, chi'chi guhlda'hn ba.

²³Per la'h ra' ba mahziru jweersiroo' cabwihdxyidxiah ra' ba tin canaaba ra' ba guicah Ñi'h loh cruhi, ya taantu nin rbwihdxyidxiah ra' ba hasta que no bwi'hnn ra' ba gahn nin guclaa'dzi ra' ba, ²⁴chi'chi bidxa'h xigaaba Pilahtu ya gunabwa' ba gucah Jesuhs loh cruhi ziga gunaaba ra' bwiinn Israel chi, ²⁵ya mejor balda'h ba la'h Barrabahs la'n lahtsidxi'ba, ya chi'chi bwi'hnn Pilahtu ziga guclaa'dzi ra' bwiinn Israel ra' chi basa'cazii ba la'h Jesuhs gudxiinn ba la'h Ñi'h loh cruhi.

Chin gucah Jesuhs loh cruhzi

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶Chin zenee ra' ba Jesuhs guicah loh cruhzi, chi'chi guna'zu ra' ba tuhbi bwiinn Cirene nin laa Simohn, gue'du zie' ba gwah ba dahan, ya basagu'a ra' ba la'h ba cruhzi ya na'hla ba la'h Jesuhs ²⁷cun neezaa ziahan bwiinn. Ya lahdad ra' bwiinn ziahan chi guyu' paaldaa ra' gunna'h nin ru'n ra' laasii riasa ra' ba la'h Jesuhs, ²⁸chi'chi basia'gariiloh Jesuhs bwa'ha Ñi'h loh ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gunna'h Jerusalehn ra', ayi ru'n tu pur na'h; guldx'i'n pur la'h gahca tu neezaa pur llii'n ra' tu, ²⁹laasii zi' dxyih nin guñi' ra' bwiinn: “Riaxhi ra' gunna'h ra' nin ayi riuu' llii'n Ñi'h, nee riahxiza gunna'h ra' nin ayi rudi'hi duuda guee llii'n Ñi'h”, ³⁰ya ziza'loh guñi' ra' bwiinn loh dahan ra': “Guldxiaaba yihca nu”, ya loh ra' lohmma gahbi ra' ba: “Gulu'la'n la'h nu”, ³¹laasii sidela squii' ruhnee ra' ba na'h nin naa ziga tuhbi yahga nabahan, çallachi'h la'h tu xa gunnee ra' ba naa tu ziga tuhbi yahgabihdzi?

³²Neezaa chiohpa bwiinn mahla zenee ra' ba tin gachi ra' ba tuhbi cun Jesuhs. ³³Ya chin badzihnee ra' ba Jesuhs tuhbi lahta nin laa yihca bwiinguuchi, ri'chi baca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhzi cun schiohpa bwiinn mahla chi; tuhbi ba lahdu derehchu stuhbi ba lahdu rrabwehsa. ³⁴Ya chin cagaca'h ra' ba Jesuhs loh cruhzi, chi'chi guñi' Jesuhs rahbi Ñi'h:

—Paah, basia'pitii xtuhlda bwiinn ra' rii' laasii ayi gaann ra' ba xiñin cayuhnn ra' ba.

Ya loh xahba Jesuhs gudzihta ra' suldahdu chi baraja tin basaa' ra' ba sweerta tin guiga'zi xahba Jesuhs guica'ha ra' ba ³⁵ya ziahan ra' bwiinn rii ri'chi riyywa'ha cacaa Jesuhs loh cruhzi, ya hasta bwiinn ra' nin rna'ba' la'h ra' ba cagallihdzinee ra' ba la'h Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Balda'h ba paaldaa bwiinn loh ziahan cohsa galoh yannah iguhlda'h ba la'h gahca ba sidela guchii ba naa ba Crixtu nin guxe'hla Dxiohs!

³⁶Neezaa ra' suldahdu bwi'hnn buhrla la'h Ñi'h yaque caa Ñi'h loh cruhzi badi'hi ra' ba vihnnu naltaa gwaa' Jesuhs. ³⁷Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h xrrehyi ra' bwiinn Israel, ibalda'h yi'h gahca!

³⁸Ya letra nin gu cah yihca xcruhzi Jesuhs caa'han cun dxyi'dxyi griegu, dxyi'dxyi latihn, cun neezaa dxyi'dxyi hebreu ya rñi'n squii: “Dee' naa xrrehyi bwiinn Israel.” ³⁹Ya tuhbi bwiinn mahla nin caa loh stuhbi cruhzi guñi' tohnta ba loh Jesuhs, rahbi ba:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Crixtu, balda'h yi'h gahca nee guhlda'hza lu'h la'h nu.

⁴⁰Chi'chi guñi' stuhbi bwiinn mahla nin caa stuhbi lahdu cwee' Jesuhs, rahbi ba loh xcompañeru mahla ba chi:

—¿Tayi rdxiyihbi lu'h Dxiohs nee gu rwa'ha lu'h amweerla gachi lu'h pur xtuhlda lu'h? ⁴¹Bayi la'h nu'h rga'ha cayahca nu'h caxchihgu ruhnn merehsan la'h nu'h tin

gachidxihlili nu'h garaa nin bidi'hnn nu'h; per bwiinn rii ayi xi cohsa dxaaba bwi'hnn ba.

⁴²Chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Jesuhs, baza'sto' lu'h na'h dxyih nin so'baloh guinabwa' lu'h.

⁴³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guchiin nin ñaan loh lu'h, desde nnadxyih gahca chene'hn yi'h para llaa'ndxibaa'.

Hohra nin guhchi Jesuhs

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴Guhcan zigachi'h laa'yidxyih, hohrachi gahca bi' tuhbi gue'la gaduhbitii' guidxyiyuh hasta xcachohinna gudxyih bia'ñih.

⁴⁵Bacahi loh gubihdxyi ya lahdxi roo' nin za'bi la'n guido'roo' galaayi la'n hasta nadaa cun hasta naa nadaa duxa biga'llun desde guiya' hasta la'n gueeta ya guhcan chiohpa taa'ha. ⁴⁶Chi'chi guñi' Jesuhs jweersiroo' rahbi Ñi'h:

—iPaah, loh naa si lu'h ruti'dxi'hn xaa'lmahn!

Guya'lohsi guñi' Ñi'h zi'chi, lwehgusi guhchi Ñi'h. ⁴⁷Ya chin bwa'ha capitahn nin rnabwa' la'h ra' suldahdu nin zuu ri'chi xi guhca, chi'chi guza'loh cañi' za'ca ba pur Dxiohs, rahbi ba:

—Guchii bwiinn ca, ayi xtuhlda ba.

⁴⁸Ya garaa ra' bwiinn nin rii ri'chi, chi'n bwa'ha ra' ba xi guhca lwehgu gubia'garii ra' ba para yihdzi ra' ba ziaadxinnaa sto' ra' ba laasii taantu balaasa duxasto' ra' ba la'h Jesuhs. ⁴⁹Ya garaa ra' bwiinn nin biu'nbwa' la'h Jesuhs cun gunna'h ra' nin gwana'hla la'h Jesuhs desde chin guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h

xchi'dxyi Dxiohs nez Galilea, ya zihuroo' rii' ra' ba tin riiywa'ha ra' ba garaa cohsa ra' nin cayahca.

Chin biga'tsi Jesuhs

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰Nee guyuu' tuhbi bwiinn za'ca nin laa Joseh, xnehza nabahan ba loh xquelrnabwa' Dxiohs, bwiinn guihdxyi Arimatea ba, neezaa dxa'ga ba loh ra' bwiinn nin rnabwa' la'n guido'roo' xteenn ra' bwiinn Israel. ⁵¹Joseh rii' cabweeza ba gadzihn xquelrnabwa' Dxiohs, ni'chin nin ayi guhca xigaaba ba tuhsi cun loh xigaaba snuhn ra' bwiinn dzi'baloh chi nin gunabwa' guhchi Jesuhs.

⁵²Chi'chi gwah Joseh loh Pilahtu tin gwaganaaba ba si'guehlda Pilahtu gutehta ra' ba bwe'ltihxi Jesuhs loh cruhi. ⁵³Ya chin guya'loh batehta ba bwe'ltihxi Ñi'h loh cruhi, chi'chi batu'bi ban la'n tuhbi sabna ya baca'tsi ban la'n tuhbi ba' dxiah hasta nagahdxi chy bwiinn guiga'tsi. ⁵⁴Dee' guhca hohrapa' nin zohbaya'zi gubihdxyi, ya dxyih chi naa dxyih nin rgu'guihn ra' bwiinn Israel para dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' ba. ⁵⁵Ya gunna'h ra' nin ze'nee Jesuhs desde Galilea, bwa'ha ra' ba rwa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs tin bwa'ha ra' ba xa forma guhta bwe'ltihxi Ñi'h la'n ba'.

⁵⁶Ya chin gubia'garii ra' gunna'h chi para yihdzi ra' ba chi'chi bwi'hnncha'yi ra' ba cwa'n ra' nin xchia'ha nahxi neezaa nin naa ziga zah nin xchia'ha nahxi tin ñiga'bi ra' ban tihxi guetaguha. Ya chin guya'loh bwi'hnn ra' ba gahn

bwi'nncha'yi ra' ba perfume ra' chi, chi'chi bazi'laa'dzi ra' ba ziga caa loh xlehyi Moisehs guunn ra' ba.

Jesuhs babahn loh guelguhchi

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 Ya dumingu rsiyido' gwah ra' gunna'h chi rwa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs, ya zenee ra' ba cwa'n nahxi nin bwi'hnncha'yi ra' ba tin ñida'bin tihxi Jesuhs la'n ba' chi. ²Nee chin badzihn ra' ba rwa' ba' chi, bwa'ha ra' ba la'dxiah nin ñe'w rwa' ba' zuuca tuhbi lahdu; ³ya chi'chi gudxihxiloh ra' ba la'n ba', per ayila xi bwe'ltihxi Jesuhs bwa'ha ra' ba. ⁴Ya bidxyihbi duxa ra' ba hasta guñihchi cweenta ra' ba nin ayi rahcabwa' ra' ba xa guunn ra' ba, ya tuhbi goolpi baluu'yiloh chiohpa ndxi'hw nin nahcu lahdxixi nin rca'bacha'ha zunchii ra' ba gaxu loh ra' gunna'h chi, ⁵ya la'h ra' gunna'h chi de taantu bidxyihbi duxa ra' ba hasta loh yuh guhtagurloh ra' ba taantu guelnadxyihbi duxa, chi'chi rabhi ra' ndxi'hw ra' chi:

—¿Xixnaa radxi'hyi tu bwiinn nabahan loh bwiinn guuchi?

⁶Ayi Ñi'h rii', la'Ñi'h babahn loh bwiinnguuchi. Gulgasahnnasto' tu dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h loh tu chin nuu gahca tu guihdxyi Galilea; ⁷gunnah Ñi'h loh tu nahpa zidxiinn ra' bwiinnduhlda la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ya chin dxiohna dxyih guhchi Ñi'h zabahn Ñi'h loh ra' bwiinnguuchi.

⁸Chi'chi bagannasto' ra' gunna'h chi dxyi'dxyi nin guñi' Jesuhs loh ra' ba, ⁹ya chi'chi babii ra' ba rwa' ba', ya chin bwaa ra' ba hasta nuu

zatsi'h bituhbi xpooxtla Jesuhs cun snuhn lasaa' ra' ba guhdzi ra' gunna'h chi garaa nin guñi' ndxi'hw ra' chi loh ra' ba. ¹⁰Ya gunna'h ra' nin baganee dxyi'dxyi ra' chi loh ra' pooxtla naa María Magdalena cun Jwahna cun neezaa María xnaan Jacobo cun spaaldaa ra' gunna'h nin gwane ra'ba.

¹¹Per bwiinn ra' nin naa xpooxtla Jesuhs bwi'hnn ra' ba lligaaba rñi'xihna'zi gunna'h ra' chi, ya ayi gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi ra' ba.

¹²Ya seguihdu chin bihn Pehdru dxyi'dxyi ra' chi biria'hgallu'n ba zeguia'ha ba hasta biga'tsi Jesuhs, ya chin badzihn Pehdru rwa' ba' chi, guyu'tii ba, chi'chi bwa'ha ba la'lahdxixi ra' chi na' tuhbi lahdu, chi'chi ziaa ba para hasta nuu ba cun lligaaba xcweenta nin bwa'haloh ba ri'chi.

Xcweenta nin guhca loh neziuh nin zee para guihdxyi Emaús

(Mr. 16.12-13)

¹³Nee dxyih chi gahca zee ra' chiohpa xpwiinn Jesuhs tuhbi guihdxyi nin laa Emaús, ya guihdxyi chi ria'han ziga tsi'h bituhbi kilómetru para loh guihdxyi Jerusalehn. ¹⁴Ya gaduhbi nin zeezah ra' ba loh nehza zeeyuu'yidxyi'dxyinee lasaa' ra' ba pur xcweenta garaa ra' cohsa ra' nin gue'du guhca loh guihdxyi Jerusalehn. ¹⁵Ya gaduhbi zeyuu'yidxyi'dxyi ra' ba, la'h gahca Jesuhs gwabiiga cwee' ra' ba hasta zezah ra' ba, chi'chi zenee Ñi'h la'h ra' ba. ¹⁶Ya nicala bwa'ha ra' ba la'h Ñi'h per ayi biu'nbwa' ra' ba la'h Jesuhs laasii ayi guclaa'dzi

Ñi'h ñahcabwa' ra' ba. ¹⁷Chi'chi gunabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—¿Xini'ca zeyuu'yidxyi'dxyi tu gaduhbi nin zezah tu loh neziuh? ¿Xinaa ruhnn triixta loh tu?

¹⁸Chi'chi rahbi tuhbi ra' ba nin laa Cleofahs:

—Garaa bwiinn naann ra' ba xi guhca guihdxyi Jerusalehn. ¿Ta tuhbidxi'h yi'h nuu lu'h zihtu duxa ni'chin nin ayi gaann lu'h xi guhca guihdxyi Jerusalehn?

¹⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xini'ca guhca ri'chi?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Xcweenta Jesuhs nin ze'

guihdxyi Nazaret. La'h ba guhca tuhbi profeta poderoso nezloh Dxiohs cun dxyi'dxyi nin baluu'yi ba la'h ra' bwiinn, ya lasahca duxa ba loh Dxiohs neezaa loh ra' bwiinn.

²⁰Per bwiinn ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun guxchiisi ra' nin rnabwa' la'h ra' nu'h guna'zu ra' ba la'h Jesuhs tin basa'cazii ra' ba la'h ba, bati'dxi ra' ba Jesuhs loh Pilahtu tin gunaaba ra' ba baca'h Pilahtu la'h Ñi'h loh cruhi, ²¹nee la'h nu bidi'hnn nu lligaaba la'h ba ñahca nin ñulda'h la'h ra' bwiinn Israel la'n naa ra' bwiinnziitu ra' nin rnabwa' ra' la'h nu'h. Yannah guhcala chohnna dxyih guhca cohsa ra' rii', ²²ya rsiyido' gwah paaldaa ra' gunna'h rwaa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs, ya chin gubia'garii ra' ba, ²³nah ra' ba ayi badxeela ra' ba bwe'ltihxi Jesuhs rwaa' ba', ya chi'chi baluu'yiloh chiohpa aanjla loh ra' ba ya aanjla ra' chi rahbi loh ra' ba la'h Jesuhs nabahan, ²⁴ya seguihdu gwagua'ha paaldaa lasaa'

nu rwaa' ba' chi, nee chin badzihn ra' ba ri'chi neezaa ra' ba bwa'ha ra' ba nin guhdzi ra' gunna'h chi, per ayiza bwa'ha ra' ba la'h Jesuhs.

²⁵Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—iAii bwiinnra'! iLliballanihin riuu'tii dxyi'dxyi la'n yihca tu; balaacachi'h rahcata'h tu tin riasaa tu garaa dxyi'dxyi nin baca'h ra' profeta, daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs caadxyih! ²⁶¿Tayi rahcabwa' tu nahpa guti'dxiloh Crixtu garaa trabahjw duxa ra' loh guidxyiyuh, chi'chiyi gacah Ñi'h para llaa'ndxibaa' tin gudi'hi Dxiohs guelrnabwa' la'h Ñi'h?

²⁷Chi'chi guza'loh cagaluu'yi Jesuhs la'h ra' ba loh dxyi'dxyi ra' nin caa loh xchihtsi Dxiohs xcweenta Jesuhs, ya guza'loh Ñi'h cun dxyi'dxyi ra' nin caa loh xchihtsi Moisehs ya gwazah guñi' Ñi'h cun dxyi'dxyi ra' nin caa ra' garaa loh xchihtsi ra' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs. ²⁸Ya chin zeegadzihn ra' ba guihdxyi hasta zee ra' chiohpa ra' bwiinn chi, ya bwi'hnn Jesuhs zigazi nin ñuhn ñazahru loh neziuh chi, ²⁹ya guñi'nee ra' ba la'h Jesuhs tin bia'hannee Ñi'h la'h la ra' ba, rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Bia'hannee la'h nu laasii la'h gudxyih guhca amweerla la'h cwiih gue'la.

Ya chi'chi guyuu'tiinee Jesuhs la'h ra' ba hasta bia'han ra' ba. ³⁰Nee chin guzohbanee Jesuhs la'h ra' ba hasta zuu mweella, chi'chi guca'ha Ñi'h pahn, bwi'hnnntaa'yi Ñi'h yihcan, chi'chi gutaa'ha Ñi'h, gudxi'zi Ñi'hnn tin gudahw ra' ba pahn chi. ³¹Ya hohrachi

gahca baxaala Dxiohs loh ra' ba tin biu'nbwa' ra' ba la'h Jesuhs, ya dxyigahsi guñihchiloh Ñi'h loh ra' ba. ³²Ya rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Gu nee lu'h guzahcariinn sto' lu'h gaduhbi ze'nee Ñi'h la'h nu'h loh neziuh chin ze'yuu'yidxyi'dxyi Ñi'h nin caa loh Xchihtsi Dxiohs xcweenta Ñi'h?

³³Ya chi'chi ayiru guleezaru ra' ba ri'chi, lwehgu bana'zunezha ra' ba ziaa ra' ba para guihdxyi Jerusalehn hasta bia'han ra'za tsi'bituhbi pooxtla cun snuhn ra' lasaa' ra' ba, ³⁴ya chi'chi rahbi ra' pooxtla loh ra' ba chin bwaa ra' ba hasta nuu ra' ba:

—Guchii, babahn Jesucristu baluu'yiloh Ñi'h loh Simohn.

³⁵Ya seguihdu gahcaza bwii'yidxyi'dxyi garoopa ra' ba ziga guzahca ra' ba loh neziuh, nee cun biu'nbwa' ra' ba la'h Daada Jesucristu chin gutaa'ha Ñi'h pahn.

Chin baluu'yiloh Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶Gaduhbi nin zezah cañi' ra' ba xcweenta nin guzahca ra' ba loh neziuh tuhbi goalpi baluu'yiloh Jesuhs galaayi ra' ba, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Chaan, gulcwachidxyiisto' tu.

³⁷Per la'h ra' ba bidxyihbiyaa' ra' ba nasto' ra' ba caywa'ha ra' ba tuhbi spíritu, ³⁸chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa rdxyihbi tu nee ruhnn chiohpa sto' tu? ³⁹Gulguia'ha naa'hahn cun ñaa'hahn hasta guzohba clahva; na'h gahcan; gulguidxi' na'h nee gulguia'ha za'ca

na'h, laasii la'h tu naann tu tuhbi spíritu ayi caa ba bwe'hla nee ayiza ba dzihta ziga nin nuu gaduhbi xcwee'rpuhn —rahbi Jesuhs loh ra' ba.

⁴⁰Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi baluu'yi Ñi'h naa Ñi'h cun ñaa' Ñi'h hasta guzohba ra' clahva, ⁴¹nee la'h ra' ba nagahdxi chechiisto' ra' ba pur taantu riahxi ra' ba nee taantu radxyigaa'loh ra' ba, ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Tayi xi nahpa tu ri'ca guida'w nu'h?

⁴²Chi'chi badi'hi ra' ba tuhbi taa'ha bwehldadxiee' cun tahyi guehtadzihn la'h Jesuhs, ⁴³ya guna'zu Ñi'h'n gudahw Ñi'h'n nezloh ra' ba, ⁴⁴chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Dee' naa xchi'dxyi'hn nin guñaan loh tu chin guyuu'ne'hn la'h tu, guñaan loh tu nahpa zizohba gaca garaa dxyi'dxyi nin caa loh xlehyi Moisehs pur na'h, neezaa ziga caa loh xchihtsi daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, cun neezaa ziga caa loh chihbru nin laa Salmu.

⁴⁵Chi'chi bazia'ñih Jesuhs loh xigaaba ra' ba tin guhcabwa' ra' ba nin caa loh Xchihtsi Dxiohs xcweenta Ñi'h, ⁴⁶chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Squii' caa loh Xchihtsi Dxiohs:

“Napa gachi Crixtu, per chin dxiohna dxyih zabahn Ñi'h loh guelguhchi”; ⁴⁷ya zidi'chi dxyi'dxyi xcweenta ziga guhlda'h Jesucristu la'h ra' bwiinn loh duhlda chin chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, ya mweru guihdxyi Jerusalehn

zo'balohon, bachi'h zezahan para gaduhbi guidxyiyuh. ⁴⁸La'h tu naa tu taxchihgu nin guti'chi ra' xchi'dxyi'hn laasii bwa'haloh tu xa guhca dez guzohbalohon, ⁴⁹yannah guldxia'han si rii' tin guica'ha tu Spíritu Saantu nin guixe'hla'hn tin guni'hihn guelrnabwa' nin ze' dez llaa'ndxibaa' la'h tu.

Jesuhs gubia'garii para dxibaa'

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰Chi'chi gwanee Jesuhs la'h ra' ba stuhbi guihdxyi nin laa

Betania ya ri'chi batesanaa Jesuhs bwi'ntaa'yi Ñi'h yihca ra' xpwiinn Ñi'h, ⁵¹ya gaduhbi nin cayuhntaa'yi Jesuhs yihca ra' ba, ziaagacah Ñi'h para dxibaa'. ⁵²Nee chin guya'loh guñi' ra' ba pur chuhla naa Dxiohs, ya riahxi duxa ra' ba gubia'garii ra' ba para guihdxyi Jerusalehn, ⁵³ya guihdxyi Jerusalehn diahrutii' gurih ra' ba la'n guido' tin guñi' ra' ba milagrosa duxa naa Dxiohs.

Zi'chizi guya'loh dxyi'dxyi nin bacah Lucas xcweenta Jesucristu. Zi'chi gaca pwihsi.